

Марија Орбовић / ПЛАВИ ДОЗИВИ РАДОЈКА НИКОЛИЋА
Био-библиографија

Едиција
ЗАВИЧАЈНА БИБЛИОГРАФИЈА 13

Уредник:
Даница ОТАШЕВИЋ

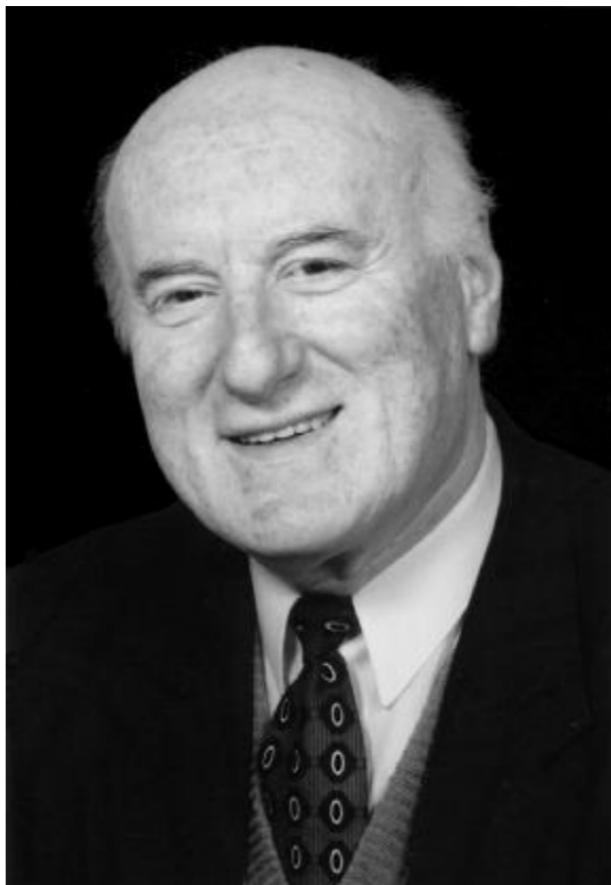
Рецензент:
Оливера НЕДЕЉКОВИЋ

Дизајн корица:
Зоран ЈУРЕШ

МАРИЈА ОРБОВИЋ

**ПЛАВИ ДОЗИВИ
РАДОЈКА НИКОЛИЋА
БИО-БИБЛИОГРАФИЈА**

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА
„ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИЋ ДИС“
Чачак, 2007.

Papá de mi amor

ПЛАВИ ДОЗИВИ РАДОЈКА НИКОЛИЋА

Проучавајући годинама натписе на надгробним споменицима и крајпуташима, у почетку и не слутећи да открива живот српског народа у прошлости, Радојко Николић је у својим књигама оставио будућим нараштајима драгоцено сведочанство о историји културе народног живота.

Рођен је у драгачевском селу Зеоке 14. октобра 1933. године, као пето од шесторо деце у земљорадничкој породици, где су родитељи, иако нешколовани, били писмени и неговали традицију епске народне књижевности. Отац Милосав, као солунац водио је дневник који је касније штампан, а мајка Драга је писала лепим рукописом, „лепшим од све шесторо деце“. Духовна клима у породици и богата библиотека ујака Илије Илића, били су добри услови да сва деца заволе књигу, буду одлични ћаци и стекну склоност ка писању. Тако је Милија постао универзитетски професор и највећи стручњак за методику наставе српског језика и књижевности, Славимир, иако је остао на селу, објавио је три књиге песама и слови за великог познаваоца обичаја и прошлости српског народа, Радојко је постао књижевник, док најмлађа Емилија пише песме и приче. И њихова деца су наставила путем породичне традиције. Милијине кћери, Ивана и Вела, професори светске, односно шпанске књижевности, су својим радом у Народној библиотеци Србије одане књизи, Радојков син Слободан је професор српског језика у чачанској Гимназији, а Милан, Емилијин син, предаје историју у Техничкој школи у Чачку.

Радојко Николић је основну школу завршио у родном селу, а Гимназију у Чачку 1953. године. После завршених студија југословенске књижевности и српскохрватског језика на Филзофском факултету у Београду, радио је једну школску годину у ОШ „Чедомир Васовић“ у Грабу, а затим

наредних деветнаест у ОШ „Танаско Рајић“ у Љубићу. Потошто је 1978. године дипломирао и на Групи за психологију Филозофског факултета у Београду, Николић се запослио као просветни саветник за Моравички округ у Међуопштинском заводу за унапређивање васпитања и образовања у Чачку, где је остао до 1993. Последње четири године свог службовања провео је као директор Градске библиотеке у Чачку, одакле је отишао у пензију крајем 1997. Његов животни пут је прекинут после краће болести седам година касније (19. децембра 2004) у тренутку када је нова књига била у штампи, а многи планови у замисли.

Окосницу Николићевог књижевног рада чини тројица књига: „Камена књига предака“ (1979), „Сељакова душа на камену“ (1991), „Каменописци народног образа“ (1998) и књига о најпознатијем каменоресцу „Радосав Чикириз“ (1989). Оне су резултат стрпљивог, дугогодишњег истраживачког рада, који је сам предузео, одричући се често одмора и разних материјалних добара, будући да је све сам финансирао, наилазећи често на неповерење и подозривост код својих суграђана, као и у селима чија је гробља походио. Једини ослонац му је била његова чврста воља и решеност да истраје упркос свему, и његова супруга Боса, такође професор књижевности, његов верни пратилац и помагач у раду. Говорећи о почецима свога рада у получасовној телевизијској емисији „Душа на камену“, еmitованој 3. децембра 1996. на Првом програму РТС-а, снимљеној делимично и у родном селу, Николић је, заставши поред крајпуташа у близини своје куће, рекао:

„Поред овог споменика пролазио сам у свом детињству скоро сваки дан. То је споменик Светозара Николића, стрица мoga oца, који је умро на острву Видо 1916. године. Овај споменик је био мој први витраж са кога сам видео прве слике и научио прва слова. Са њега сам сазнао први пут да постоје Аустроугари, часни крст, кршевита Албанија и острво Видо. Свакако је овде почело све моје интересовање за историју, за ликовну уметност, за географију и за писану реч уопште. Вероватно да се овде зачела и мисао да истражујем надгробне споменике у овом делу Србије.“

Преко 25 година проучавао сам надгробне натписе и ликовне мотиве на гробљима читаве западне Србије. То је широко подручје које се налази између Рудника и Златара с једне стране, и Ибра и на запад до Дрине. На том простору обишао сам преко 350 гробала у 250 села, али сам на некима био око десетак пута. Та моја истраживачка активност почела је радознaloшћу да се види шта се налази на тим гробљима, имао сам намеру да напишем репортажу за „Чачански глас“. Међутим, временом претворило се то у праву истраживачку страст, тако да се радило дugo и преко целе године. На гробља сам одлазио суботама и недељама, државним празницима, за време школских распуста, јер сам био просветни радник. За то година све сам више откривао лепоту и ликовних мотива и текстова у које је стала читава прошлост нашег народа у прошлом веку и првој половини овога века. Људи који су пратили мој рад већином су се чудили шта се толико дugo може истраживати на тим гробљима. И питајући се са чуђењем шта се човек толико дugo маже по гробљима, кад није ни сахрана, ни Задушнице, ни градња гробнице, ни подизање споменика. Посебно нисам имао разумевања од наших градских људи који су изгубили осећање за патријархалну заједницу из које су потекли и за све вредности тог старинског традицијског села.[...] Ја сам се за право заљубио у надгробни свет, али сам зато неким људима овог света био сумњив. Јер видети човека са фотографским апаратом како шета и снима нешто, свакако је изазивало неко подозрење.

У овом мом раду много ме је подржавала и много ми помогала моја супруга Боса. Она је много пута одвезла мене на гробље и тамо читала споменике, преписивала их и проналазила занимљиве ликовне детаље. А посебна њена помоћ састојала се у томе, што је она као професор књижевности, односно српског језика, помагала у лекторским дотерирањима реченице, тако да се у многим реченицама осећа подробно њена душа.“

Већ првом књигом Николић је скренуо и задржао пажњу читалаца и критике. Знаменити књижевни стваралац Драгиша Витошевић, задивљен рукописом „Камене књиге предака“, написао је у „Политици“ приказ, а ретко се догађа

да нека будућа књига буде представљена пре штампања, истакавши: „Показавши нам необориво да су наша гробља не-пресушна налазишта својеврсног народног блага с обилном грађом за историчаре, књижевнике, социологе, етнологе, историчаре уметности, сликаре и фолклористе свих врста, ова књига о споменицима који пропадају и сам је својеврстан и трајан споменик томе народу. Сада и она тражи заштитника издавача. Хоће ли га наћи?“

И нашла га је, мада три године касније. Када је изашла из штампе у августу 1979. за многе културне посленике књига је била догађај године, не само у Чачку, о чему сведоче одговори учесника традиционалне анкете „Шта је за вас био догађај сезоне“, објављене у „Политици“ 11. августа 1979. Неколико месеци касније Николић је добио високо признање – Вукову награду, што је била заслужена потврда вредности његовог рада и нови подстицај.

Од обимне грађе сакупљене са крајпуташа и гробљаша настале су и следеће две књиге „Сељакова душа на камену“ у којој је подробно анализирана садржина епитафа и „Каменописци народног образа“, о каменоресцима и ликовним представама на споменицима.

Књига „Умирања животу једнака“ (1988) настала је та-кође на основу записа о смрти, али не на каменим белезима, већ у матичним књигама и зато их Николић зове „хартијани“ споменици. Ове забелешке се могу пратити од 1864. године када су у протоколе умрлих уведене рубрике у које је уписан узрок смрти и примедба у вези са покојниковим животом и судбином. „Записи из њих осим што заокружују укупан живот појединача указују и на бит постојања читавог народа. Иако им је првобитна и основна намена била да заведу и очувају имена оних који су са животом престали, они нуде много назнака и о томе како су до смрти трајали. Данас оне по много чему представљају прави глас народа, онај запретани у пепелу затуреног времена.“ Иако су попови рубрике тих деловодника попуњавали једнообразно, према захтевима административних начела, па су записи били „кратки, безлични и без споредних чињеница“ ипак две рубрике су Николићу дале податке због којих је вредело читати те књиге од почетка до kraja. То су „примечание“ и „од какве је болести и

којим начином умро“. На основу анализе ових записа настала је књига о смрти, а у ствари о животу која заједно са епитафима употпуњује слику о народном битисању.

Проучавајући споменичке натписе, протоколе рођених, венчаних и умрлих, Радојко Николић је дошао до занимљивих података о миграцијама становништва, што је постало посебна тема његових истраживања. Тако је настао већи број студија објављених у периодици, од којих су неке нашле место и у књизи „о досељеничкој, привредној, културној и политичкој прошлости чачанског, драгачевског, рудничког и моравичког (ивањичког) поднебља“ – „Корени и вреже“ (2002).

Иако је у највећем броју својих радова Николић окренут историји, ипак се може рећи да је пажљиво посматрао појаве и људе у свакодневном животу, па је своја запажања преточио у кратку прозу, коју је повремено објављивао од 2000. године у „Политици“. То су филозофска размишљања о вечним људским темама, као што су: зло и добро, „узалудност“ Сизифовог напора, погубност губљења страсти, подобност, прародитељски и прабратски грех, Прометејева крађа ватре и друге. Обједињавањем ових записа са многим другим још необјављеним, настала је књига „Пролазне прилике“ (2006), која открива читаоцу ауторов поглед на свет, вредносна просуђивања о људима и догађајима и, будући да пише о својим личним доживљајима, књига је дубоко биографска, али са порукама универзалног значаја.

Занимљив роман „Успења на Овчар“ (1998), такође биографског карактера, писан особеним језиком, често гномском реченицом, садржи поруку да човек може наћи свој спас једино у раду и нераскидивој вези са завичајем, јер „ко је без јучерашњег дана, нема ни данашњег. Без пуноће времена, човек бива у судару са личном празнином.“

У рукопису је остао још један роман „Изгуб село“, који на сетан начин говори о пропадању села у модерном времену.

Велики број радова објавио је Николић у периодици. Први пут се огласио као војник у Требињу 1960. године текстом „Похвала под Орјеном“ у „Народној армији“. Затим је скоро читаву деценију објављивао новинарске дописе у „Политици“, „Политици експрес“ и „Чачанском гласу“, да би, како су његова истраживања одмицала, писао праве студије

о својој главној теми – народном животу записаном на споменицима. Највише их је објавио у „Зборнику радова Народног музеја“ у Чачку, „Расковнику“, „Градцу“, „Књижевним новинама“, „Чачанском гласу“, „Таковским новинама“ и „Драгачевском трубачу“.

У време када је радио као просветни саветник публиковао је десетак стручних радова, већином у часопису „Настава и васпитање“, а и у библиотекарству је оставио траг пишући у „Гласу библиотеке“.

Радојко Николић је учествовао у културном животу Чачка, не само својим књигама и другим штампаним радовима, већ и својим активним доприносом на отварању бројних изложби, приликом представљања књига и одржавања свечаних академија разним поводима. Годинама је био члан редакције часописа „Грађац“, у неким бројевима и сарадник, а за тематски број о Драгачеву 1989. године је био један од приређивача.

Својим неуморним радом, нарочито на проучавању епитафа, Николић је остварио дело од великог значаја не само за Чачак, већ и за срpsку културу и науку. Упутио се за плавим дозивима у последњи час, јер већ данас за многе надгробнике и крајпуташе је касно. Нестали су из разних разлога, сада постоје само у каменом трокњижју Радојка Николића.

Marija Orbović

БИБЛИОГРАФИЈА РАДОВА РАДОЈКА НИКОЛИЋА

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Прилог за библиографију Радојка Николића садржи 647 јединица разврстаних у три целине.

Прво поглавље обухвата његове ауторске радове објављене као посебне књиге или у књигама других аутора (предговори, поговори, рецензије, радови у зборницима са научних скупова) и бројне текстове у периодици. Ради пре-гледности и бржег уочавања Николићевих интересовања, прилози у листовима и часописима су груписани према тематика којима се бавио. Тако су, поред најбројније групе текстова о надгробним споменицима и каменоресцима, установљене и оне које садрже есејистичке радове о књижевним или језичким темама, затим сабрана и анализирана искуства из педагошке праксе, проучене записи из протокола умрлих, као и забелешке монаха на маргинама манастирских књига. Посебне групе чине и текстови о становништву Драгачева, рудничко-таковског и чачанског краја, као и прикази књига. Тематски најразноврснија целина садржи новинске текстове о разним темама. Сви радови у оквиру поједињих група дати су хронолошким редом.

Литература о делу Радојка Николића чини другу целину библиографије и подељена је на радове објављене у књигама и периодици. Непотписани текстови сврстани су на почетку целине уз поштовање хронолошког реда, а остали радови су распоређени према азбучном редоследу аутора.

Све јединице су описане „de visu“, а опис је дат према стандардима ISBD(M), и ISBD(CP). Мали број јединица (десетак) осим датума и назива листа у коме је објављен не садржи

и остале податке (годиште, број и страна), јер у укориченим томовима прегледаним у више библиотека нема баш тог броја, или годишта, или чак и листа у целини. Да су тражени текстови објављени, сведоче новински исечци који су сачувани у Николићевој заоставштини са уредно написаним датумом излажења.

Библиографију прате и регистри: именски и регистар наслова листова и часописа.

Овако постављена библиографија већ на први поглед омогућава увид у теме о којима је Николић писао, па стручни регистар није рађен.

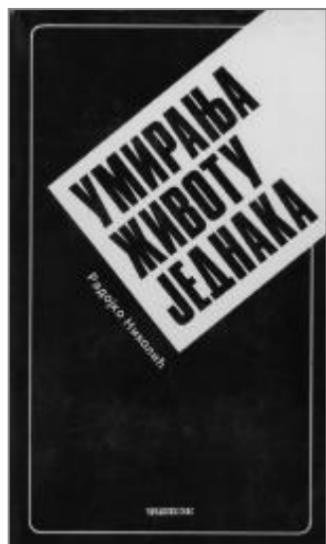
Трећу целину библиографије чине прилози. То су до сада необјављени текст књижевника Милутина Срећковића о Радојку Николићу и Витошевићев приказ рукописа „Камене књиге предака“ објављен у „Политици“ три године пре појаве књиге, који на најбољи начин сведоче о значају и вредности његовог непоновљивог истраживачког рада.

Биографски подаци, фотографије и други илустративни прилози употребљавају слику о овом, не само чачанском, ствараоцу.

РАДОЈКО НИКОЛИЋ

КАМЕНА КЊИГА ПРЕДАКА

КЊИГЕ

Посебна издања

1. Камена књига предака : (о натписима са надгробних споменика западне Србије). - Београд : Задруга, 1979 (Београд : „Србија“). - 317 стр. : илустр. ; 24 см
Стр. 3-7: Значајан вуковски подухват / Драгиша Витошевић.
2. Умирања животу једнака : о записима из књига умрлих западне Србије. - Чачак : Чачански глас, 1988 (Чачак : Литопапир). - 295 стр. ; 21 см
3. Каменорезац Радосав Чикириз. - Горњи Милановац : Дечје новине, 1989 (Крагујевац : ГИРО „Никола Николић“). - 147 стр. : илустр. ; 20 см
4. Сељакова душа на камену : (описи личности на надгробницима западне Србије). - Горњи Милановац : Дечје новине, 1991(Бор : ШИП „Бакар“). - 389 стр. ; 20 см
5. Каменописци народног образа : каменорезаштво и каменоресци западне Србије / [цртежи Никола Ковачевић ; фотографије Радојко Николић]. - 1. изд. - Чачак : Литопапир, 1998 (Чачак : Литопапир). - 349 стр. : илустр. ; 25 см
6. Успења на Овчар. - [1]. изд. - Чачак : Графика Јуреш, 1998 (Чачак : Графика Јуреш). - 194 стр. ; 21 см
Боси [посвета].
7. Корени и вреже. - Горњи Милановац : Лио, 2002 (Чачак : Светлост). - 207 стр. ; 20 см

8. Пролазне прилике. - Горњи Милановац : Лио, 2006 (Ча-
чак : Светлост). - 220 стр. ; 20 см

Садржи : Пролазна љрилика (9) ; Добар и крујан (9) ; До-
кон човек (10) ; Шта је са њим (10) ; Сумњиво лице (10-
11) ; Осмеси ћројив немашићине (11) ; Драговољне за-
блуде (11) ; Нејресићано о себи (12) ; Дарови мали, душа
велика (12) ; Немоћ ћред неизрецивим (12-13) ; Понос не-
знањем (13) ; Лето се средили (13-14) ; О храбросићи (14-
15) ; Човек од љомоћи (15) ; Нисам се расићишивала (15) ;
У диванини никољског конака (15-16) ; Доколица (16) ;
Иде време (16) ; Стрејња од неусићеха (17) ; Найрен од
кивносићи (17) ; Трас слушалицом (18) ; Дијломирани
ћримићишивац (18-19) ; Малоџрађани и сељаци (19-20) ;
Моџарӣ у „Абрашћевићу“ (20) ; Данина душа (20) ; Од
чега умирећи (20-21) ; Чабар од данџета (21) ; Бела цр-
ква каранска (21) ; Кућа код собе (21-22) ; Бирање речи
(22-23) ; Смењен Ранковић (23) ; Прва објављена реч (23-
24) ; Велики охрабривачи (24) ; Са Његошем на Ловћену
(24) ; Читати или мислићи (25-26) ; Слајко се исјрича-
смо (26) ; Прослава без ћрославе (27) ; Богатићи сирома-
шак (27) ; Најбољи настапник (27) ; Нисмо са Дурмитор-
а (28) ; Враћање у незрелости (28) ; Добро и лето (29) ;
Класни нейријашић (29) ; Сељеник на Јавору (30) ; Изу-
зећићине реченице (30) ; Ако не будем иѓуман (30-31) ; Ша-
голов „Рабин“ (31-32); Брано, радиши (32); У Борчу, са де-
ситојићом Стјепаном (32-33); Да се изједначимо (33); Стја-
ровлашке цркве (33-34); Журни људи (34); Осумњичене
народне ћесме (34-35); Трун без ћруна (35); Близу и да-
леко (35-36); У дворишићу војводе Мишића (37); Објави
што ти (37); Белићево ћредавање (37-38); Исјијашићи Ју-
бо (38); Насликана маћла (38); Лажне везе (39); Извини,
Дрле (39); Лекари и врачари (39-41); Цамија ћод Хиса-
рциком (41); Кречарева ћесма (41); Дедин ћолубић (42);
Зло од сусјајосићи (42-43); Хоћел „Крен“ (43); Годо,
ситолице, затворена вратића (43-44); Времена (44); За-
шићићића речи (44-45); На Монмартиру (46); Писаши шићи
краће (46); Као човек и комунисти (46-47); Увек у ћраву
(47); Гњатићи (47-48); Сви други лојови (48); Нон-ситој
сујер (48-49); Баџи у Радановцима (49); Маркс у досади

(49); *Само о супоредном* (49-50); *Решење о љаји* (50); *Поздрављање Јонижених* (50-51); *То Јоними јо манасији* (51-52); *Вељо Ђалов и Џоковац* (52); *Оно* (52); *Човек је мејтод* (53-54); *Старођерчки философи у Драчеву* (54); *Посмртни пријатељи* (54-55); *Код кога идеши* (55); *Зид и врати* (55-56); *Оскар и Добрица* (56); *На скутиштини КПЗ* (56-57); *Проћао и Јокварен* (57-58); *Провера лејкоком* (58); *Додаји рецензенши* (58-59); *Побуна инжењера* (59); *Жива ватира* (59-60); *Личносӣ и функција* (61); *Рисим о Ђосију* (61-62); *Јеси ли чуо* (62); *Виђен на телевизији* (62-63); *Пођрешила штито је волела* (63); *Хвалисање као занимање* (63); *Нећарељива њубожносӣ* (63-64); *Многозначне речи* (64-65); *Ауторитетни предрасуда* (65-66); *Трници од Карађорђа* (66); *На промоцији „Камене књиџе предака“* (67); *Бијела Самодрежа* (67-68); *Уз супоменик док ћрми* (68-69); *Савремени идололиковници* (68-69); *Сасптанак без смисла* (69); *Код Миодрага и Амалије* (69-70); *У кандилу ћнездо* (70); *Шта си то обукла* (70); *Понор навише* (71-72); *Крилате речи* (72); *Сирранац у завичају* (73); *Уморни од нерада* (73); *Пред супоменицима* (73-74); *Образ и безобразлук* (74-75); *Блажени осмеси* (75); *Сумњив ћесник* (76); *Везивање краја с крајем* (76); *Кад одем у ћензију* (76-77); *Најредни опозиционар* (77); *Чудо* (77-78); *Фотографије, фотографије* (78-79); *Маџарке у Вујшинцима* (79); *Боли их добра реч* (79-80); *Чачански љемићи* (80); *Вукова награда* (80-81); *Има бoga* (81); *Суља и изнујира* (81); *У Радовањском Луѓу* (81); *Они све ујројасише* (82); *Дабоѓда се зграно* (82); *Кукављи* (82-83); *Доказивање на супоредном* (83); *Делови и целина* (84-85); *Били смо заведени* (85); *Сокраћи и кукућа* (85-86); *Са иконицом на Вуковар* (86-87); *Предавања у већар* (87); *Бодило и преобраћање* (87-88); *Са чобанином из Јабланице* (89); *Незадовољан ко више зграби* (89); *Вочићи са цијараним уларима* (89-90); *Стално у дуѓу* (90); *О речи слобода* (90-92); *Сви ме ћреварили* (92); *Лако увредљиви* (92); *Ајсурдно ћрабратско убијство* (93-94); *Писмо из Париза* (94); *Немам рачуна* (95); *Кисела земља* (95); *Три моја љлача* (96); *Учење и Југославија* (96); *Ти ћеш на суд* (96-97); *Да ће љиљам* (97); *(Не)открива-*

ње рана (97-98); *Сушићинска њиштања* (98); У Бранкови-
ни, међу Ненадовићима (98-99); Власић и Ђоезија (99); Хе-
се и дуње (99-100); Штића чини оицишћина (100); Пишића ћа
ћодучава (100); Речи за досељениково срце (100-101); На-
предни родитељи (101); Рубљов и аистрактно сликар-
ство (101-103); Код Саватија у Ковиљу (103); Гунђало
(103-104); Шарка (104-105); Неразумљива књића (105); У
кришћи на Зејшинлику (106); Скривање година (106);
Зависић је шућа (106-107); Одучавање од наученоћ (107-
108); Убијање ослободилаца (108); У Кађеници (108-109);
Стићи и утићи (109-110); Не волим народњаке (110-
111); Кукања колегиница (111); „Чикориз“ у Ришима
(111-112); Доброћа Симке из Губереваца (112); Јуди од
чекова (112); Субјекатска позиција (113); Браћска љо-
моћ (113); Оно треба убићи (113-114); Човек као иску-
шенник (114-115); Потврда за водоинсталацијера (115);
Освећа (115-116); Прелесић – и чар и варка (116-117); На-
слови књића (117); У Ел Грековој кући (118); Изанђале
фразе (118); Златино шеле (119); На љубитељима Томе-
шићиноћ Поља (119); Ко нам влада (119-120); Мало им
(120-121); Ресанићиман и реакциона формација (121-122);
Добар иако члан... (122); Ко ћа ћура (122); Јерихон и шту-
бе (123-124); Соја са Каблара (124); Чишћање по други
шут (124-125); Како ко (125); Умишљене жртве (125-
126); Здрав разум (126); Прећућкивање доброћвора
(127); Потпиши на књизи (127-128); Потцртен и луд (128);
На шврђави Соко (128); Повратили му душу (129); Кай-
мачење фамилије (129); Туђини нас освешћују (129-130);
Чукундедина ћробна ћлича (130-131); Отикуд ово овде
(131); Дисиденши и намћори (131-132); Мршава времена
(132-133); Нишића леће, нишића ружније (133); Изреке
из „Талмуда“ (133-134); Код Јећосаве, Славке и Миојле
(134); На Градини (134-135); Дар и уздарје (135); Ала си
зајазио (135); Хук Стијуденије у зору (135); Прсни, боже
(136); Зaborав као благослов (136); Закрића, ћосић, куколь
(137-138); Преврће као креја (138); Нашад на велике (138-
139); Са Босом на Јавору (139); Погубносић ћубљења
ствараши (139-140); Боле ћа шуће бриџе (140-141); Про-
клињање књигокрадица (141-142); Покушиће крофне

(142); *Паћеница* (142-143); *Нейомињани њисци* (143); *Разумем је, али* (143); *Срећан вам нерад* (143-144); *Покажање* (144); *Несложна браћа* (144-145); *Дедино нариџање* (145); *Пророци, владари, народ* (145-146); *Истини случајеви* (146-147); *Нейреводивосӣ юезије* (147); *Освејничка завидљивостӣ* (147-148); *Видејши и знајши* (148-149); *На Ђурђевим сијујовима* (149-150); *Молићу се за љубе* (150); *О (не)демократији* (150-151); *Твој бог* (151-152); *Теодосије у Борчу, Хесе у Трбушанима* (152); *Заслужни щито враћају дуѓ* (152-153); *Песник и ћровинција* (153); *Претњујкивање главног* (153-154); *Чуши и одвукнуши* (154); *Прометејева крађа* (154-155); *Нац човек* (156); *Криминаци у Јовању* (156); *Охрабрења* (156-157); *Љутња на рецензента* (157); *На Увицу* (157); *Изумирање предака и речи* (158); *Кафеција из Тамника* (158-159); *Оригиналностӣ* (159); *Тајна заборављања* (160); *Шешељевци у Цветикама* (160-161); *На Враћем брду* (161); *Речници* (161-162); *Прах и душа* (162); *Несавремени савременици* (162-163); *Као на модној ревији* (163-164); *Андрејево лице* (164); *Самојосмайтране* (164); *Бунтовање јишишталком и рогом* (165); *Кривудави ютијеви* (165-166); *Људи без завичаја* (166-167); *Човек као средство* (167); *Кукаситим крситом проплив својих* (168); *Ломи ко жаба кочање* (168-169); *Мученице Вера, Нада и Љубав* (169-170); *Градски нећрађани* (170); *Васкрснуће Клинтон* (170); *Е, јаки ми треба* (170-171); *На кулама Мајлича* (171); *Добићу рак* (171); *Опозиционари – нови комунисти* (172); *Књига и доброја* (172-173); *Љубав, највеће благо* (173); *Прекомерно гоститејимство* (173-174); *Певци над Моравицом* (174); *Каменовање своје војске* (174); *Старани језици* (175); *Професори, ојрезно* (175); *Ко, чији, одакле* (175); *Између редова* (176); *Пародијајелски и ћрабрајелиски ћрех* (177); *Ако победимо* (177-178); *На јијаци* (178); *Истоведање на јарговима* (178-179); *Исидорина боѓатијства* (179-180); *Необуздана алавостӣ* (180); *О жејви* (180-181); *Јој, колика је књиџа* (181-182); *Требало је да се предамо* (182); *Лековито њевање Старовлашанки* (182-183); *Штира радици* (183); *Усвећањен неукус* (183); *На зидинама усјењске куле* (184); *Туђа истинина, домаћа лаж*

(184); *Нећоцијовање рокова* (184); *Здраво, роде* (184-185); *Сијучњак и идиот* (185-186); *Јућро код Пејтрове цркве* (186); *Бићи подобан* (186-187); *Корист и шишећа* (187-188); *Леђо је сазнаваћи* (188); *Зло и добро* (189); *Зец и ловац са њима* (189-190); *Кукање најречач* (190); *Рђа и јунак* (190); *Реч и јунак* (190); *Реч и ћућање* (191-192); *Народ, свећина* (192); *Сијрах од љензије* (192-193); *Ера се сијиди Ере* (193-194); *Убијање времена* (194-195); *Издали дедове и очеве* (195-196); *Дис у Божковцу* (196); *Пријатељска ојозиција талца* (196-197); *Човеку је по потребан човек* (197); *Што онај вико* (198); *У Новој Павлици* (198-199); *Raj – што су други* (199-200); *Злогуке гласине* (200); *Око Црног језера* (201); *Унутрашња склонишћа* (201); *Сизифова срећа* (201-202); *Гојазни а гладни* (202-203); *Савремени многобојци* (203); *Ведра старост* (203-204); *Одмах славан* (204); *Онај лудак све почињао* (204); *Светла кућања* (205); *Одбрана од сазнавања* (205); *Даровитост и искушења* (206-207); *Ошишани „песник“* (207-208); *Многословље* (208-209); *Родитељи лекцинари* (209); *Иконе свуда* (209-210); *Срећа и байлина* (210); *Режимски и ојозициони чијаоци* (210); *Казна и награда* (211); *О судбини* (211-212); *У Вишећраду, на Бикавцу* (212-213); *Налеђу сви* (213); *Теодорино браћине* (213); *Међу Крајишицима* (214); *Време је најмудрије* (214); *Бићи на свом месићу* (215-216); *Док НАТО бомбардује* (216); *Срушена Миџулина антена* (216-217); *Нерад и похлена* (217); *Ако грећим, јесам* (217-218); *Сијид и гробоба* (218); *Бежање као победа* (218-219); *За кога радиши* (219); *Права реч* (219); *Сијид од писања* (220)

9. Камена књига предака : (о натписима са надгробних споменика западне Србије). - Фототипско изд. из 1979. - Горњи Милановац : Лио, 2007 (Чачак : Светлост). - 327 стр. : илустр. ; 21 см. - (Преснимљена издања ; 70) Стр. 3-7: Значајан вуковски подухват / Драгиша Витошевић.

***Предговори, йоговори, рецензије и шекстови
у зборницима и књигама других аутора***

10. [О војводи качерском Арсенију Ломи].
У : Арсеније Лома : војвода качерски и први вођа Другог српског устанка / Миодраг Јаћимовић. - Чачак : Историјски архив, 1972. - Стр. [3].
11. Библиотека - интелектуално и културно језгро града.
У : Читалишта и библиотеке у Чачку / Љубомир Марковић. - Чачак : Градска библиотека, 1987. - Стр. 92-93.
12. Надгробни натписи о занатима.
У : Научни скуп „Оживљавање села“ : зборник радова / гл. и одг. уредник Петар Марковић. - Београд : Одбор САНУ за проучавање ... [и др.], 1992. - Стр. 175-178.
13. Језик и стил Ранка Тајсића.
У : Ранко Тајсић у политичком животу Србије : научни скуп поводом 150 година рођења и 90 година смрти Ранка Тајсића / [одг. уредник Милован Вуловић]. - Чачак : Народни музеј, 1994. - Стр. 97-107.
14. Плави дозив.
У : Српски народни календар за преступну 1996. годину / приредио Дејан Крунић. - Чачак : Агенција Чворак, 1995. - Стр. 94-96.
15. [Еј, труби труба у Драгачеву].
У : Сабори трубача : (1961-1995) / [припремили Јовиша Славковић... и др.]. - Гуча : Дом културе Гуча, 1995. - Стр. 7.
16. Путешество премилим отечеством.
У : Путешествије по Србији / Јоаким Вујић. - Горњи Милановац : Лио, 1999. - Стр. 254-269.
17. Људи ; Труба свирну ---

У : Све трубе Драгачева / приредили Ника-Никола Стојић... [и др.]. - Гуча : Дом културе, 2000. - Стр. 26, 64.

18. Ликовна колонија „Српска света гора“.
У : Ликовна колонија „Српска света гора“ Овчар Бања 2001 / [гл. и одг. уредник Никола Поповић]. - Овчар Бања : [б. и.], 2001. - Стр. [1].
19. Родописи за сва времена.
У : Миоковачки родописи / Милош Обрадовић. - Чачак : Међуопштински историјски архив, 2001. - Стр. 7-10.
20. „Раб божији“ на гробљима.
У : Српски народни календар за прости 2002. годину / приредили Радован М. Маринковић, Слободан Чворовић. - Чачак : Агенција Чворак, 2001. - Стр. 88-90.
21. Лица на Драгачевском сабору трубача.
У : Светлописани драгачевски трубач : фотографски записи о учесницима 40. Драгачевског сабора трубача у Гучи, 2000. године / Мирослав Заклан. - Београд : Етнографски музеј Србије, 2002. - Стр. [2-5]
22. [Извод из рецензије].
У : Прилике, Дубрава, Радаљево / Драгољуб М. Вујовић. - Чачак : Графика Јуреш, 2002. - Стр. 691-692.
23. Предговор.
У : Ржан : Јасеница у легенди / Драгутин Паунић. - Сmederevska Паланка : Бен Акиба : Мильковић и други, 2002. - Стр. 7-13.
24. [Труба се најчешће у камен настањивала].
У : Летопис драгачевских трубача / Радован М. Маринковић, Јован Лукић. - Чачак : Графика Јуреш ; Гуча : Дом културе, 2002. - Стр. 27.
25. Лица на Драгачевском сабору трубача.
У : Светлописани драгачевски трубач : фотографски за-

писи / Мирослав Заклан. - Београд : Етнографски музеј Србије, 2002. - Стр. [2-5].

26. Са бојне Дрине.

У : Српска труба / [приредили Крсто Миловановић, Драган Бабић]. - Београд : Народно дело, 2003. - Стр. 168-169.

27. [Лирска особеност Трифуновићевог сликарства].

У : Бранислав Бранко Трифуновић : слике, акварели, цртежи. - Чачак : Народни музеј, 2004. - Стр. [2].

28. Кубура.

У : Драгачевци под барјаком вожда Карађорђа и Милоша Обреновића / Ника-Никола Стојић, Радован М. Маринковић, Зоран Маринковић. - Чачак : Графика Јуреш, 2004. - Стр. 29.

29. Камене књиге предака.

У : Драгачевци под барјаком вожда Карађорђа и Милоша Обреновића / Ника-Никола Стојић, Радован М. Маринковић, Зоран Маринковић. - Чачак : Графика Јуреш, 2004. - Стр. 34.

30. Крива сабља.

У : Драгачевци под барјаком вожда Карађорђа и Милоша Обреновића / Ника-Никола Стојић, Радован М. Маринковић, Зоран Маринковић. - Чачак : Графика Јуреш, 2004. - Стр. 37.

31. Главни Србин.

У : Драгачевци под барјаком вожда Карађорђа и Милоша Обреновића / Ника-Никола Стојић, Радован М. Маринковић, Зоран Маринковић. - Чачак : Графика Јуреш, 2004. - Стр. 47.

32. Храброст.

У : Драгачевци под барјаком вожда Карађорђа и Милоша Обреновића / Ника-Никола Стојић, Радован М.

Маринковић, Зоран Маринковић. - Чачак : Графика Јуреш, 2004. - Стр. 55.

33. Ретки биљези.

У : Драгачевци под барјаком вожда Карађорђа и Милоша Обреновића / Ника-Никола Стојић, Радован М. Маринковић, Зоран Маринковић. - Чачак : Графика Јуреш, 2004. - Стр. 139.

34. Споменици устаници.

У : Драгачевци под барјаком вожда Карађорђа и Милоша Обреновића / Ника-Никола Стојић, Радован М. Маринковић, Зоран Маринковић. - Чачак : Графика Јуреш, 2004. - Стр. 147.

35. Побожно поштовање.

У : Драгачевци под барјаком вожда Карађорђа и Милоша Обреновића / Ника-Никола Стојић, Радован М. Маринковић, Зоран Маринковић. - Чачак : Графика Јуреш, 2004. - Стр. 167.

36. Летописна истина.

У : Драгачевци под барјаком вожда Карађорђа и Милоша Обреновића / Ника-Никола Стојић, Радован М. Маринковић, Зоран Маринковић. - Чачак : Графика Јуреш, 2004. - Стр. 168.

37. Раб божји.

У : Драгачевци под барјаком вожда Карађорђа и Милоша Обреновића / Ника-Никола Стојић, Радован М. Маринковић, Зоран Маринковић. - Чачак : Графика Јуреш, 2004. - Стр. 171.

38. Шајкача.

У : Чачански „Абрашевић“ 1905-2005. / Радован М. Маринковић, Зоран Маринковић. - Чачак : КУД „Абрашевић“ : „Јел-Мил, штампарија Бајић“, 2005. - Стр. 22.

39. Женска кошуља.

У : Чачански „Абрашевић“ 1905-2005. / Радован М. Маринковић, Зоран Маринковић. - Чачак : КУД „Абрашевић“ : „Јел-Мил, штампарија Бајић“, 2005. - Стр. 38.

40. Минђуше.

У : Чачански „Абрашевић“ 1905-2005. / Радован М. Маринковић, Зоран Маринковић. - Чачак : КУД „Абрашевић“ : „Јел-Мил, штампарија Бајић“, 2005. - Стр. 40.

41. Јелек.

У : Чачански „Абрашевић“ 1905-2005. / Радован М. Маринковић, Зоран Маринковић. - Чачак : КУД „Абрашевић“ : „Јел-Мил, штампарија Бајић“, 2005. - Стр. 41.

42. Кецеља.

У : Чачански „Абрашевић“ 1905-2005. / Радован М. Маринковић, Зоран Маринковић. - Чачак : КУД „Абрашевић“ : „Јел-Мил, штампарија Бајић“, 2005. - Стр. 43.

43. Шумадијски фермен и антерија.

У : Чачански „Абрашевић“ 1905-2005. / Радован М. Маринковић, Зоран Маринковић. - Чачак : КУД „Абрашевић“ : „Јел-Мил, штампарија Бајић“, 2005. - Стр. 46.

44. „Немирења“ Милутина Срећковића.

У : „Немирења“ : поводи и прилике / Милутин Срећковић. - Смедеревска Паланка : Народна библиотека : Ескић и Мильковић, 2005. - Стр. 251-252.

45. [Цитати из разних текстова Р. Николића].

Драгачево : у прошлости и садашњости / Јовиша Славковић. - Гучка : Центар за културу, спорт и туризам, 2006 . - Стр. 12, 62, 63, 114, 128, 153, 175, 187.

46. Предговор.

У : Ржан : Јасеница у легенди / Драгутин Паунић. - 2. проширено изд. - Смедеревска Паланка : Народна библиотека, 2007. - Стр. 7-13.

ПЕРИОДИКА

Књижевни прилози

47. Pohvala pod Orjenom.
U : „Narodna armija“ - God. 15, br. 1103 (23. septembar 1960), str. 2.
48. Дис, Ђурђевак и ласте : уз педесетогодишњицу од смрти великог песника.
У : Чачански глас. - Год. 36, бр. 18 (12. мај 1967). стр. 10.
49. Дис, Ђурђевак и ласте : уз педесетогодишњицу од смрти великог песника.
У : Чачански глас. - Год. 36, бр. 19 (19. мај 1967). стр. 10.
50. Животна трагика у Андрићевом предратном приповедачком делу.
У : Градац. - Год. 7, бр. 32 (1980), стр. 18-30.
51. Обренова звона.
У : Чачански глас. - Год. 60, бр. 3 (11. јануар 1991), стр. 6.
52. Вукови певачи.
У : Чачански глас. - Год. 60, бр. 36 (30. август 1991), стр. 6.
53. Вечно оживљавање села : сећање на Обрена Пјевовића.
У : Чачански глас. - Год. 61, бр. 1-2 (1. јануар 1992), стр. 7.
54. „Моја поезија тражи читаоца сањара“ : рекао је 17. септембра 1965. Александар Ристовић у интервјуу који тек сада објављујемо / [разговор водио Радојко Николић].
У : Дисово пролеће. - Бр. 24 (19-20. мај. 1994), стр. 8.
55. Клетва или злом на зло.
У : Расковник. - Год. 21, бр. 79-80 (пролеће-лето 1995), стр. 118-130.
Рад је заснован на преко 1600 клећиви објављених на станицама „Расковника“ од бр. 6 до бр. 71-72.

56. Сизифова срећа.
У : Политика. - Год. 97, бр. 31026 (11. март 2000), стр. 26.
57. Изреке из „Талмуда“.
У : Политика. - Год. 97, бр. 31086 (13. мај 2000), стр. 25.
58. Нога и глава.
У : Политика. - Год. 97, бр. 31142 (8. јул 2000), стр. 21.
59. Сократ и кукута.
У : Политика. - Год. 97, бр. 31184 (19. август 2000), стр. 21.
60. Реченице.
У : Политика. - Год. 97, бр. 31308 (23. децембар 2000), стр. [19].
61. Погубност губљења страсти.
У : Политика. - Год. 98, бр. 31359 (17. фебруар 2001), стр. [19].
62. Крилате речи.
У : Политика. - Год. 98, бр. 31408 (7. април 2001), стр. [19].
63. Зло и добро.
У : Политика. - Год. 98, бр. 3142 (26. мај 2001), стр. [17].
64. Човек као средство.
У : Политика. - Год. 98, бр. 31480 (23. јун 2001), стр. [19].
65. Бити подобан.
У : Политика. - Год. 98, бр. 31536 (18. август 2001), стр. [17].
66. Прародитељски и прабратски грех.
У : Политика. - Год. 98, бр. 31564 (15. септембар 2001), стр. [17].
67. Прелест – и чар и варка.
У : Политика. - Год. 98, бр. 31606 (27. октобар 2001), стр. [19].

68. Племенити Титан.
У : Политика. - Год. 98, бр. 31621 (17. новембар 2001), стр. [20].
69. Кривудави путеви : између Бога и човека.
У : Политика. - Год. 98, бр. 31672 (5. јануар 2002), стр. [18].
70. Боје Бранка В. Радичевића.
У : Књижевне новине. - Бр. 1048/1049 (1-15. јануар 2002), стр. 9.
71. Заштита речи.
У : Политика. - Год. 99, бр. 31761 (6. април 2002), стр. [18].
72. Стручњак и идиот : стара и нова вредновања.
У : Политика. - Год. 99, бр. 31819 (8. јун 2002), стр. [19].
73. Реч и тишина : да ли је човек осетио да су га прве речи опекле и издале.
У : Политика. - Год. 99, бр. 31855 (13. јул 2002), стр. [21].
74. Зло и добро.
У : Фрула. - (26-28. јул 2002), стр. 7.
75. Пророци, владари, народ.
У : Политика. - Год. 99, бр. 31904 (31. август 2002), стр. [21].
76. Речи Бранка В. Радичевића.
У : Књижевне новине. - Бр. 1066 (15-30. септембар 2002), стр. 3-4.
77. Дисиденти и намћори : прави дисиденти су једино велики ствараоци и реформатори.
У : Политика. - Год. 99, бр. 31939 (5. октобар 2002), стр. [21].
78. Проклињање књигокрадица.
У : Политика. - Год. 99, бр. 32981 (16. новембар 2002), стр. [25].

79. Здрав разум : многи који су умислили да су изванредно здравог разума често и себе и друге, па и читаве народе, доводе до ванредних стања.
У : Политика. - Год. 99, бр. 32002 (7. децембар 2002), стр. [21].
80. О речи слобода : по Берђајеву, „слобода није задовољство, лакоћа и уживање, већ терет, тегоба и патња“.
У : Политика. - Век први, бр. 32069 (15. фебруар 2003), стр. Б4.
81. Твој Бог.
У : Политика. - Век први, бр. 32149 (10. мај 2003), стр. [23].
82. Људска лица у Андрићевим приповеткама.
У : Књижевне новине. - Бр. 1088-1089-1090-1091 (15. август-15. октобар 2003), стр. 22-23.
83. Сјајан говорник, добар писац : Ранко Тајсић, радикалски првак и народни трибун.
У : Политика. - Век први, бр. 32184 (14. јун 2003), стр. [22].
84. Приповедни лиричар.
У : Књижевне новине. - Бр. 1109-1110 (1-31. јул 2004), стр. 19.
О Бранку В. Радичевићу.
85. Карађорђев устанак у „Травничкој хроници“.
У : Књижевне новине. - Бр. 1111-1112 (1-31. август 2004), стр. 1-2.

O језику

86. Ковачи говорног злата.
У : Чачански глас. - Год. 34, бр. 30 (6. август 1965), стр. 5.
87. Народне речи из чачанског краја.
У : Расковник. - Год. 4, бр. 13 (јесен 1971), стр. 71-73.

88. Језик на надгробницима западне Србије.
У : Градац . - Год. 1, бр. 1 (1974), стр. 26-43.
89. Народни називи за болести.
У : Здравство. - Год. 7, бр. 49 (јун-јул 1990), стр. 3
90. Језик Вука Каракића у „Описанију српски намастира“. У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 21 (1991), стр. 131-143.
91. „Несродничка“ презимена у чачанско-рудничком крају (1822-1825).
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 22-23 (1991), стр. 193-209.
92. Језик и стил Ранка Тајсића.
У : Драгачевски трубач. - Бр. 25 (26-28. август 1994), стр. 15-16.
93. Моравичка лична имена.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 25 (1995), стр. 107-125.

Педа~~го~~шки текстови

94. (Не)радно васпитање.
У : Комунист. - Год. 38, бр. 1205 (11. април 1980), стр. 28.
95. Колико су слободне и активне слободне активности ученика.
У : Настава и васпитање. - Год. 31, бр. 208 (2/1982), стр. 343-351.
96. Просветни радник и стрепња од конкретних задатака.
У : Настава и васпитање. - Год. 41, бр. 260-261 (4-5/1982), стр. 427-436.
97. Наставнички колектив као мотивациони фактор стручног усавршавања наставника.

У : Настава и васпитање. - Год. 32, бр. 214 (3/1983), стр. 531-539.

98. Школа и завичај.

У : Настава и васпитање. - Год. 33, бр. 221 (5/1984), стр. 815-826.

99. Тешко остварљиви задаци за наставнике основне школе.
У : Настава и васпитање. - Год. 35, бр. 3(1986), стр. 442-457.

100. Просветни радник и школска документација.

У : Настава и васпитање. - Год. 37, бр. 238 (1-2/1988), стр. 121-131.

101. Како и колико се ученици служе уџбеницима.

У : Настава и васпитање. - Год. 37, бр. 241 (5/1988), стр. 479-490.

102. Оцењивање ученика у основној школи.

У : Настава и васпитање. - Год. 38, бр. 245 (4/1989), стр. 332-338.

103. (Не)васпитни утицај наставника.

У : Настава и васпитање. - Год. 39, бр. 3 (1990), стр. 193-204.

Надгробни споменици

104. Нежни стихови на споменицима.

У : Чачански глас. - Год. 34, бр. 9 (5. март 1965), стр. 9.

105. Запис о хајдучком гробу.

У : Политика. - Год. 62, бр. 18757 (23. децембар 1965), стр. 10.

106. Како је Сретен отргнут од заборава.

У : Политика. - Год. 63, бр. 19033 (29. септембар 1966), стр. 8.

107. Камена трилогија.
У : Политика. - Год. 63, бр. 19085 (20. новембар 1966), стр. 10.
108. Аманет на споменику.
У : Политика. - Год. 63, бр. 19104 (11. децембар 1966), стр. 11.
109. „Бијак ћаче као роса“.
У : Чачански глас. - Год. 36, бр. 46 (8. децембар 1967), стр. 6.
110. Књига на сеоским надгробним споменицима.
У : Чачански глас. - Год. 37, бр. 3 (19. јануар 1968), стр. 8.
111. Тестамент на споменику.
У : Политика. - Год. 65, бр. 19523 (11. фебруар 1968), стр. 10.
112. Споменик рабацији.
У : Политика. - Год. 65, бр. 19537 (25. фебруар 1968), стр. 10.
113. Није му жао.
У : Политика. - Год. 65, бр. 19637 (6. јун 1968), стр. 13.
114. „Ево, браћо, несрећнога Стева“: споменици.
У : Чачански глас. - Год. 37, бр. 22 (7. јун 1968), [подлистак] Градац. - Год. 1, бр. 2, стр. 2.
115. Сведочанства туге и пркоса : Солунски фронт на сеоским надгробним споменицима.
У : Чачански глас. - Год. 37, бр. 46 (29. новембар 1968), стр. 8.
116. Карађорђе и Милош на сеоским надгробним споменицима.
У : Чачански глас. - Год. 37, бр. 47 (6. децембар 1968), [подлистак] Градац. - Год. 1, бр. 8, стр. 5.

117. Сестринска љубав : са старих надгробних споменика.
У : Чачански глас. - Год. 37, бр. 49 (20. децембар 1968), стр. 8.
118. Болничарка из Шкотске.
У : Политика. - Год. 66, бр. 19920 (20. март 1969), стр. 10.
119. Записи о болестима.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 1 (1969), стр. 163-168.
120. Богати и сиромашни : социјални мотиви на сеоским надгробницима.
У : Градац. - Бр. 2-3 (јун-јул 1969), стр. 8.
121. Записи о Карађорђевим и Милошевим устаницима.
У : Наша прошлост. - Год. 4-5 (1969-1970), стр. 41-49.
122. Не само трубе!
У : Илустрована Политика. - Бр. 616 (3. септембар 1970).
123. Записи о досељеницима.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 2 (1971), стр. 37-57.
124. Ујак господара Милана : из прошлости нашег краја.
У : Чачански глас. - Год. 40, бр. 18 (1. мај 1971), стр. 8.
125. Успомена на устанике још живи на надгробним споменицима.
У : Политика. - Год. 68, бр. 20713 (5. јун 1971.), стр. 11.
126. Записи о занатима и занимањима.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 3 (1972), стр. 87-120.
127. Књига на надгробним споменицима.
У : Дисов гласник. - Нујти број (јун 1972).

128. Ратници.
У : Дисов гласник. - Год. 1, бр. 1 (новембар 1972), стр. 43-44.
129. Верни другови.
У : Расковник. - Год. 5, бр. 16 (лето 1972), стр. 57-62.
130. Ђурчиће, терзије, абаџије ---
У : Чачански глас. - Год. 41, бр. 48 (Култура. - Год. 1, бр. 8 , децембар 1972), стр. 8
131. Записи о хајдуцима.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 4 (1973), стр. 39-70.
132. Прегршт епитафа.
У : Чачански глас. - Год. 43, бр. 29 (26. јул 1974), стр. 7.
133. Записи о политичким партијама и догађајима.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 5 (1974), стр. 53-78.
134. Записи о ратницима.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 6 (1975), стр. 93-133.
135. Мотив књиге на надгробницима.
У : Расковник. - Год. 6, бр. 19 (пролеће 1975), стр. 93-100.
136. Представа жене на надгробницима.
У : Расковник. - Год. 6, бр. 20 (лето 1975), стр. 107-116.
137. Надгробни дозиви.
У : Расковник. - Год. 6, бр. 22 (зима 1975), стр. 71-84.
138. Плави дозив.
У : Градац. - Год. 4, бр. 14-15 (1977), стр. 71-75.

139. Гвозденија са шиваћом машином.
У : Политика. - Год. 74, бр. 23061 (18. децембар 1977), стр. 15.
140. Уставобранитељ Сретен.
У : Политика. - Год. 75, бр. 23129 (26. фебруар 1978), стр. 15.
141. Мајка са дететом.
У : Политика. - Год. 75, бр. 23178 (16. април 1978), стр. 15.
142. Надгробни портрети.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 9 (1978), стр. 79-133.
143. Нема пакла на ономе свету.
У : Политика. - Год. 77, бр. 24004 (3. август 1980), стр. 18.
144. Морална елита.
У : Чачански глас. - Год. 49, бр. 3 (15. јануар 1982), стр. 16.
145. Ликовне представе на пилатовачком гробљу.
У : Расковник. - Год. 9, бр. 32 (лето 1982), стр. 81-86.
146. Надгробни натписи као вид народног стваралаштва.
У : Градац. - Год. 9, бр. 49 (1982), стр. 26-31.
147. Све сам живот.
У : Чачански глас. - Год. 52, бр. 34 (25. август 1983), стр. 5.
148. Вредности, потребе, циљеви : сељакова душа на камену.
У : Чачански глас. - Год. 53, бр. 3 (10. јануар 1985), стр. 7.
149. Личност на надгробним споменицима Србије.
У : Градац. - Год. 12, бр. 66-67 (1985), стр. 59-76.
150. Први ћак чачанске Гимназије.
У : Чачански глас. - Год. 56, бр. 48-49 (29. новембар 1987), стр. 5.

151. Ликовне представе на пилатовачком гробљу.
У : Грацац. - Год. 16-17, бр. 85-86 (1988-1989), стр. 102-104.
152. Народна ношња на надгробним споменицима.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 20 (1990), стр. 167-186.
153. Народна слава на Чачку.
У : Чачански глас. - Год. 57, бр. 15 (5. април 1990), [додатак] Таковски устанак, стр. 12.
154. Зеочани у боју на Љубићу.
У : Чачански глас. - Год. 57, бр. 24 (7. јун 1990), [додатак] Љубић, нова серија, бр. 1, стр. 14.
155. Раб божји.
У : Чачански глас. - Год. 57, бр. 29 (12. јул 1990), стр. 11.
156. Надгробне кубуре и сабље.
У : Чачански глас (Чачак). - Год. 59, бр. 1-2 (1. јануар 1991), стр. 6.
157. Рукописна бразда на камену.
У : Нови глас. - Год. 1, бр. 2, (15. децембар 1993), стр. 26-27.
158. Гласови са камена.
У : Догађаји. - Бр. 2 (1994), стр. 87-90.
159. Камене читуље.
У : Чачански глас. - Год. 64, бр. 22 (2. јун 1995), [додатак] Љубић, нова серија, бр. 2, стр. 23.
160. За слободу, славу и веру.
У : Чачански глас. - Год. 65, бр. 36 (6. септембар 1996), [додатак] Јавор 1876-1996, стр. 10.
161. Српска Јованка Орлеанка : на споменику у драгачевском селу Зеоке уписано име легендарне девиџе из Орлеана.

У : Чачански глас. - Год. 68, бр. 6 (6. фебруар 1998), стр. 10.

162. Крст – свеопшти знак : хришћанска орнаментика на надгробним споменицима.
У : Чачански глас. - Год. 68, бр. 1 (14. јануар 2000), стр. 8.
163. Исус Христос : хришћанске ликовне представе на надгробним споменицима.
У : Чачански глас. - Год. 68, бр. 3 (28. јануар 2000), стр. 8
164. Српска Јованка Орлеанка : ко је јунакиња бојева на Љубићу и Чачку.
У : Илустрована Политика. - Бр. 2159 (3. јун 2000), стр. 18-19.
165. Гробљанско песништво.
У : Расковник. - Год. 26, бр. 100 (лето 2000), стр. 136-138.
166. Ноћу везаше, мучише и убише : траг у камену о хајдуцима-разбојницима и пљачкашима.
У : Илустрована Политика. - Бр. 2176 (30. септембар 2000), стр. 32-33.
167. Свирала на гробљашима.
У : Фрула. - (26-29. јул 2001)
168. Биље на каменим белезима.
У : Наше село. - Бр. 5-6 (јул-август 2001), стр. 50-51.
169. Карађорђев устанак на надгробним споменицима.
У : Књижевне новине. - Бр. 1107-1108 (1-30. јун 2004), стр. 10-11.
170. Карађорђеве слуге из Драгачева.
У : Чачански глас. - Год. 72, бр. 27 (9. јул 2004), стр. 12.

Каменоресци

171. Последњи клесар из Лисица.
У : Чачански глас. - Год. 38, бр. 1 (1. јануар 1969), стр. 7.
О Тихомиру Пећронијевићу.
172. Последњи клесар из Лисица.
У : Драгачевски трубач. - Бр. 3 (30-31. август 1969), стр. 8.
О Тихомиру Пећронијевићу.
173. Велики Чикириз из Драгачева.
У : Драгачевски трубач. - Бр. 4 (30 август-6. септембар 1970), стр. 6.
174. Велики клесар Радосав Чикириз.
У : Расковник. - Год. 9, бр. 32 (лето 1982), стр. 87-98.
175. Каменорезац Љубисав Кукић.
У : Расковник. - Год. 16, бр. 61-62 (јесен-зима 1982), стр. 67-84.
176. Клесар Јосиф Симић Теочинац.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 15 (1985), стр. 103-125.
177. Кабларски клесари.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 16 (1986), стр. 209-242.
178. Клесар Драгутин Кирицић.
У : Драгачевски трубач. - Бр. 17 (21-23. август 1987), стр. 8.
179. Клесар Радосав Чикириз.
У : Грађац. - Год. 16-17, бр. 85-86 (1988-1989), стр. 96-101.
180. Међаш.
У : Чачански глас. - Год. 57, бр. 51 (14. децембар 1989), стр. 8.

181. Отац Живко ---
У : Драгачевски трубач. - Бр. 22 (23-25. август 1991), стр. 10.
182. Каменорезац Милош Ковачевић.
У : Драгачевски трубач. - Бр. 23 (21-23. август 1992), стр. 7.
183. Преносници историјског памћења.
У : Чачански глас. - Год. 62, бр. 1-2 (1. јануар 1993), стр. 12.
184. Каменорезац Димитрије Аврамовић (1850-1903).
У : Ужички зборник. - Бр. 22 (1993), стр. 153-156.
185. Каменорезац Вељко из Љутица (1852-1915).
У : Ужички зборник. - Бр. 24 (1995), стр. 157-164.
186. Јован Томић (1838-1888), ученик безимених словорезаца : таковски каменоресци (1).
У : Таковске новине. - Год. 31, бр. 1187 (12. септембар 1996), стр. 8.
187. Два поетска девојачка лика : таковски каменоресци (2).
У : Таковске новине. - Год. 31, бр. 1188 (19. септембар 1996), стр. 8.
188. Јосиф Симић (1860-1908) молер из Теочина : таковски каменоресци (3).
У : Таковске новине. - Год. 31, бр. 1189 (26. септембар 1996), стр. 8.
189. Јосифови коњаници и ћогати : таковски каменоресци (4).
У : Таковске новине. - Год. 31, бр. 1190 (3. октобар 1996), стр. 8.
190. Симићеви Исус, Богородица и занатлије : таковски каменоресци (5).
У : Таковске новине. - Год. 31, бр. 1191 (10. октобар 1996), стр. 8.

191. Каменорезац без властитог споменика : таковски каменоресци (6).
У : Таковске новине. - Год. 31, бр. 1192 (17. октобар 1996), стр. 8.
Јосиф Симић.
192. Урош Марковић (1883-1963), мајстор у портретисању девојака : таковски каменоресци (7).
У : Таковске новине. - Год. 31, бр. 1194 (31. октобар 1996), стр. 8.
193. Вујица Гавровић (?-1914), Ужичанин под Сувобором : таковски каменоресци (8).
У : Таковске новине. - Год. 31, бр. 1195 (7. новембар 1996), стр. 8.
194. Добросав Стевановић (1890-1969) четири деценије клесања : таковски каменоресци (9).
У : Таковске новине. - Год. 31, бр. 1196 (14. новембар 1996), стр. 8.
195. Последњи руднички каменорезац : таковски каменоресци (10).
У : Таковске новине. - Год. 31, бр. 1197 (21. новембар 1996), стр. 8.
Добросав Стевановић.

„Хартијани“ споменици

196. Надничари, слуге, скитнице.
У : Расковник. - Год. 9, бр. 32 (лето 1982), стр. 93-98.
Записи из Јарославља умрлих.
197. Историјски записи пароха : (белешке из протокола умрлих).
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 12 (1982), стр. 269-279.

198. Од ватре и воде.
У : Чачански глас. - Год. 50, бр. 29 (16. јул 1982), стр. 11.
199. Посмртни „хартијани“ споменици : умирања животу једнака (1).
У : Чачански глас. - Год. 52, бр. 3 (19. јануар 1984), стр. 12.
200. Опора епика : умирања животу једнака (2).
У : Чачански глас. - Год. 52 , бр. 4 (26. јануар 1984), стр. 12.
201. „Из Турске дошао ---“ : умирања животу једнака (3).
У : Чачански глас. - Год. 52, бр. 5 (2. фебруар 1984), стр. 12.
202. „Путујући умро ---“ : умирања животу једнака (4).
У : Чачански глас. - Год. 52, бр. 6 (9. фебруар 1984), стр. 12.
203. Нежељене новопридошлице : умирања животу једнака (5).
У : Чачански глас. - Год. 52, бр. 7 (16. фебруар 1984), стр. 12.
204. „Опржено ватром“ : умирања животу једнака (6).
У : Чачански глас. - Год. 52, бр. 8 (23. фебруар 1984), стр. 16.
205. Удеси : умирања животу једнака (7).
У : Чачански глас. - Год. 52, бр. 9 (1. март 1984), стр. 12.
206. Убиства : умирања животу једнака (8).
У : Чачански глас. - Год. 52 , бр. 10 (8. март 1984), стр. 16.
207. Погибије за отечество : умирања животу једнака (9).
У : Чачански глас. - Год. 52, бр. 11 (15. март 1984), стр. 12.
208. Својевољни записи : умирања животу једнака (10).
У : Чачански глас. - Год. 52, бр. 12 (22. март 1984), стр. 16.

209. „Хартијани“ споменици : поменик.
У : Чачански глас. - Год. 56, бр. 19 (1. мај 1988), стр. 15.
210. Белешке чачанских духовника.
У : Чачански глас. - Год. 61, бр. 46, (6. новембар 1992), [додатак] Богородица градачка, стр. 8.

O записима на књигама

211. Овчарско-кабларски записи : уз 100-годишњицу смрти Вука Стефановића Карадића.
У : Чачански глас. - Год. 33, бр. 20 (22. мај 1964), стр. 12.
212. Вук по други пут у Никољу.
У : Чачански глас. - Год. 56, бр. 51 (17. децембар 1987), стр. 2.
213. Овчарско-кабларски записи.
У : Чачански глас. - Год. 57, бр. 22 (25. мај 1989), [додатак] Никоље подно Каблара, стр. 8.
214. Овчарско-кабларски записи.
У : Градац. - Год. 19, књ. 98-99 (1991), стр. 170-172.
215. Записи овчарско-кабларских монаха.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 27 (1997), стр. 189-215.
216. Монаси о временским приликама : из књига староставних.
У : Чачански глас. - Год. 65, бр. 29 (16. јул 1997), стр. 10.
217. Записи овчарско-кабларских монаха : уз 800-годишњицу Хиландара.
У : Чачански глас. - Год. 67, бр. 1-2 (1. јануар 1998), стр. 14.
218. Тихи сведоци : о писцима и књигама овчарско-кабларских манастира.
У : Чачански глас. - Год. 67, бр. 20 (15. мај 1998), стр. 10.

219. Записи овчарско-кабларских монаха.
У : Чачански глас. - Год. 67, бр. 36 (4. септембар 1998),
стр. 10.
220. Записи овчарско-кабларских монаха (2).
У : Чачански глас. - Год. 67, бр. 37 (11. септембар 1998),
стр. 10.
221. Писци : записи овчарско-кабларских монаха (3).
У : Чачански глас. - Год. 67, бр. 39 (25. септембар 1998),
стр. 10.
222. Клетве : записи овчарско-кабларских монаха (4).
У : Чачански глас. - Год. 67, бр. 41 (9. октобар 1998),
стр. 10.
223. Књиге : записи овчарско-кабларских монаха (5).
У : Чачански глас. - Год. 67, бр. 42 (16. октобар 1998),
стр. 10.
224. Датуми : записи овчарско-кабларских монаха (6).
У : Чачански глас. - Год. 67, бр. 43 (23. октобар 1998),
стр. 10.
225. Устанци : записи овчарско-кабларских монаха (7).
У : Чачански глас. - Год. 67, бр. 44 (30. октобар 1998),
стр. 10.
226. Приложници овчарско-кабларских манастира.
У : Српски народни календар за преступну 2004. - (2003),
стр. 87-90.

Становништво

227. Зеоке без подмлатка : миграција сеоског становништва.
У : Чачански глас. - Год. 32, бр. 20 (24. мај 1963), стр. 7.
228. На црквеном зиду.
У : Политика. - Год. 66, бр. 19906 (6. март 1969), стр. 10.

229. Досељеници и презимена.
У : Чачански глас. - Год. 61, бр. 30 (16. јул 1992), стр. 10.
230. Насеља у чачанско-рудничком крају од 1818. до 1839.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 24 (1994), стр. 83-100.
231. Драгачево 1863. године.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 26 (1996), стр. 97-118.
232. Масовно селилаштво : бежанија.
У : Чачански глас. - Год. 65, бр. 36 (6. септембар 1996), [додатак] Јавор, стр. 12.
233. Не само земљоделци : Драгачево 1863. године.
У : Драгчевски трубач. - Бр. 28 (22-24 август 1997), стр. 13.
234. Како се пунио град : становништво Горњег Милановца (1).
У : Таковске новине. - Год. 33, бр. 1289 (5. новембар 1998), стр. 8.
235. Занимања првих житеља : становништво Горњег Милановца (2).
У : Таковске новине. - Год. 33, бр. 1290 (12. новембар 1998), стр. 8.
236. Богаташи и они без ичега : становништво Горњег Милановца (3).
У : Таковске новине. - Год. 33, бр. 1291 (19. новембар 1998), стр. 8.
237. Три слоја становништва : становништво Горњег Милановца (4).
У : Таковске новине. - Год. 33, бр. 1292 (26. новембар 1998), стр. 8.

238. Зеочеке фамилије.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 28 (1998), стр. 123-146.
239. Становништво Чачка и његово имовно стање 1863. године.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 29 (1999), стр. 49-64.
240. Досељавање из Старог Влаха у Драгачево : корени и вреже.
У : Наше село. - Бр. 3-4 (2002), стр. 50-51.
241. Досељавање из Старог Влаха у Драгачево : корени и вреже (2).
У : Наше село. - Бр. 3-4 (2002), стр. 61-63.

Прикази књића

242. „Цветноград“ – Чачак за време Првог светског рата.
У : Чачански глас. - Год. 33, бр. 48 (11. децембар 1964), стр. 10.
Пустића земља / Синиџића Пауновић. - Београд : Просвета, 1948.
243. Радње зврје затворене.
У : Чачански глас. - Год. 33, бр. 50 (25. децембар 1964), стр. 8.
Пустића земља / Синиџића Пауновић. - Београд : Просвета, 1948.
244. Драгоје Тодоровић : „Горачићка буна 1893“, Историјски архив, Чачак.
У : Градац. - Год. 4, књ. 1 (1966), стр. 44-46.
245. Против заборава : реч Радојка Николића приликом јавног приказивања књиге „Драгачевски занати и занимања“ Радована М. Маринковића.
У : Чачански глас. - Год. 54, бр. 36 (30. август 1985), стр. 6.

246. Својеврсно просветљење : (из беседе Радојка Николића о књизи „Школство у Драгачеву у 19. веку“ др Драгоја Тодоровића).
У : Чачански глас. - Год. 57, бр. 4 (19. јануар 1989), стр. 8.
247. Повратак завичајним коренима : беседа о необичној књизи.
У : Чачански глас. - Год. 65, бр. 1-2 (1. јануар 1997), стр. 6.
Трубушани и Недовића кућа / Милојко Недовић. - Чачак : Удружење џубилисиста Чачка, 1996.
248. Богослови – први учитељи.
У : Чачански глас. - Год. 67, бр. 23 (5. јун 1998), стр. 10.
Основне школе у рудничком крају 1804-1914 / Ковиљка Лейшић. - Горњи Милановац : Дечје новине, 1998.
249. Психологија стећка : аутор Миленко Каран, издавач „Просвета“, Ниш, 2001.
У : Политика. - Год. 99, бр. 31740 (16. март 2002), стр. [21].
250. О стећцима на нов начин.
У : Књижевне новине. - Бр. 1057 (1-15. мај 2002), стр. 7.
Психологија стећка / Миленко Каран. - Ниш : Просвета, 2001.
251. Јасеничка предања : Драгутин Паунић, „Ржан“, Бен Акиба, Смедеревска Паланка, 2002.
У : Књижевне новине. - Бр. 1058 (15-31. мај 2002), стр. 20.
252. Ранко Тајсић у руској књизи : поводом стогодишњице смрти народног трибуна Ранка Тајсића.
У : Чачански глас. - Год. 71, бр. 26 (11. јул 2003), стр. 21.
253. Књига мртвих и живих : Бојан Јовановић, „Српска књига мртвих“, Прометеј, Нови Сад, 2002.
У : Књижевне новине. - Бр. 1095-1096 (1-15. децембар 2003), стр. 20.

Новински и други текстови о разним темама

254. Поступак заслужан пажње.
У : Чачански глас. - Год. 31, бр. 11 (16. март 1962), стр. 6.
255. Больје рекламирати културне приредбе.
У : Чачански глас. - Год. 32 , бр. 5 (1. фебруар 1963), стр. 3.
256. Заборављени споменик.
У : Чачански глас. - Год. 32 , бр. 9 (1. март 1963), стр. 9.
257. Распевани Зеочани : спремајући се за изборе, мештани села Зеока увели светло у своје домове.
У : Чачански глас. - Год. 32 , бр. 24 (21. јун 1963), стр. 3.
258. Заборав или нехат.
У : Чачански глас. - Год. 33, бр. 12 (20. март 1964), стр. 9.
259. Зеочани су певали Марсельезу.
У : Чачански глас. - Год. 33, бр. 17 (1. мај 1964), стр. 15.
260. Љубић се не заборавља.
У : Политика експрес. - Бр. 188 (11. мај 1964), стр. 7.
261. Митинг поезије.
У : Политика експрес. - Бр. 197 (21. мај 1964), стр. 7.
262. Гуча у прошлости : из грађе за хронику Драгачева.
У : Чачански глас. - Год. 33, бр. 28 (24. јул 1964), стр. 10.
263. Квалитетнији садржај програма и боља организација дочека гостију : ове године Сабор 12. и 13. септембра : припреме за Драгачевски сабор трубача у Гучи.
У : Чачански глас. - Год. 33, бр. 29 (31. јул 1964), стр. 6.
264. У славу Хаци-Продана : у селу Трнава код Чачка 26. септембра откриће се спомен-плоча у знак сећања на Хаци-Прданову буну.
У : Политика експрес. - Бр. 276 (21. август 1964), стр. 7.

265. „Место моје родно колико си ми драго ---“ : дневник из Балканских ратова.
У : Чачански глас. - Год. 33, бр. 34 (4. септембар 1964), стр. 10.
266. Ратниково пролеће.
У : Чачански глас. - Год. 33, бр. 35 (10. септембар 1964), стр. 9.
267. Мост за Бар : на Морави код Чачка подиже се железнички мост који ће Чачак повезати са магистралом Београд-Бар.
У : Политика експрес. - Бр. 322 (14. октобар 1964), стр. 7.
268. Изложба на воловским колима : директор Народног музеја у Чачку: „Да имам један комби, чуда бих направио!“
У : Политика експрес. - Бр. 387 (30. децембар 1964), стр. 8.
269. Да ли још постоји Дисова кућа у Чачку.
У : Чачански глас. - Год. 34, бр. 8 (26. фебруар 1965), стр. 6.
270. Скривене знаменитости : културно-историјски споменици Овчарско-кабларске клисуре су потпуно непознати за туристе.
У : Политика експрес. - Бр. 457 (24. март 1965), стр. 6.
271. Хектар земље – пар волова : зашто је земља у Драгачеву тако јевтина, а волови тако скупи.
У : Чачански глас. - Год. 33, бр. 12 (26. март 1965), стр. 3.
272. Зеочани у боју на Љубићу.
У : Чачански глас. - Год. 34, бр. 15 (16. април 1965), стр. 8.
273. Гласник страшне буре : прве прославе Првог маја.
У : Чачански глас. - Год. 34, бр. 17 (1. мај 1965), стр. 2.

274. Доградиће се споменик јунаку Танаску Рајићу : поводом 150-годишњице Другог српског устанка.
У : Политика експрес. - Бр. 494 (8. мај 1965)
275. Кад је била битка на Љубићу?
У : Политика. - Год. 62, бр. 18538 (16. мај 1965), стр. 10.
276. Куда ће ђаци?
У : Политика експрес. - Бр. 504 (20. мај 1965), стр. 6.
277. Бела галерија у Чачку : Чачани достојанствено одужују дуг према великој сликарки Надежди Петровић.
У : Политика експрес. - Бр. 539 (30. јун 1965), стр. 8.
278. Чачани се обрукали : поводом Меморијала прве југословенске изложбе из 1904. године.
У : Политика експрес. - Бр. 552 (15. јул 1965).
279. Нова лепота под Кабларом : обнавља се манастир Никоље, један од најлепших споменика културе у Овчарско-кабларској клисури.
У : Политика експрес. - Бр. 574 (10. август 1965), стр. 9.
280. Ђура и Принцип на зиду Студенице.
У : Политика експрес. - Бр. 575 (11. август 1965), стр. 6.
О љош једном око Ђуре Јакшића и Гаврила Принципа на зиду манастира Студенице.
281. Богата налазишта украсног камена у Драгачеву.
У : Чачански глас. - Год. 34, бр. 32 (20. август 1965), стр. 4.
282. Усвојен општи програм Сабора : лоши прилазни путеви једина брига организатора.
У : Чачански глас. - Год. 34, бр. 32 (20. август 1965), стр. 5.
283. Џоковчев гроб : локалитети под велом легенде и историје.
У : Чачански глас. - Год. 34, бр. 33 (27. август 1965), стр. 8.

284. Где је рођен Владислав Петковић Дис?
У : Политика. - Год. 62, бр. 18646 (1. септембар 1965), стр. 8.
285. Драгачевски камен улепшава Венецију : украсни камен из села Граба извози се у Италију и Аустрију.
У : Политика експрес. - Бр. 594 (2. септембар 1965), стр. 7.
286. Изложба Ива Етеровића : од 3. до 16. октобра : познати мајстор уметничке фотографије изложиће 50 својих дела у Галерији „Надежда Петровић“.
У : Политика експрес. - Бр. 617 (29. септембар 1965), стр. 6.
287. Кров за поплављене.
У : Политика експрес. - Бр. 635 (20. октобар 1965), стр. 7.
288. Више бриге о старим споменицима на нашим сеоским гробљима : о (не)чувању блага на камену.
У : Чачански глас. - Год. 34, бр. 41 (22. октобар 1965), стр. 8.
289. Чачани добили модерно шеталиште : уместо неугледног насила.
У : Политика експрес. - Бр. 649 (3. новембар 1965), стр. 7.
290. О једној шаљивој здравици : забелешке из народног стваралаштва.
У : Чачански глас. - Год. 34, бр. 43 (5. новембар 1965), стр. 7.
291. Име римског цара на црквеном зиду.
У : Политика. - Год. 62, бр. 18748 (14. септембар 1965), стр. 10.
292. Оснивач, директор, уредник и сарадник листа – један човек.
У : Политика. - Год. 62, бр. 18752 (18. новембар 1965), стр. 11.
О Светиславу Јеремићу.

293. „Планине су ме одржале“ : каже осамдесет деветогодишњи Милоје Јовановић који се 70 година бави планинарством.
У : Политика експрес. - Бр. 665 (24. новембар 1965), стр. 9.
294. Ивањица ближе Чачку за 22 км.
У : Политика експрес. - Бр. 668 (27. новембар 1965), стр. 7.
295. И у Чачку митинг поезије.
У : Политика експрес. - Бр. 668 (27. новембар 1965), стр. 8.
296. Чувар вредних успомена : из ратних дана.
У : Чачански глас. - Год. 34, бр. 46 (29. новембар 1965), стр. 10.
297. Бивша зграда суда празна : док Историјски архив и Музеј таворе у скученим просторијама.
У : Политика експрес. - Бр. 670 (2. децембар 1965), стр. 7.
298. Цена једног памфлета.
У : Чачански глас. - Год. 35, бр. 1(1. јануар 1966), стр. 13.
О јамфлејту Младена Прошића, званог Небеска сила, први Николе Пашића.
299. Чанак – успомена на Тимочку буну.
У : Политика. - Год. 63, бр. 18769 (6. јануар 1966), стр. 9.
300. Споменик хајдуку.
У : Политика. - Год. 63, бр. 18786 (23. јануар 1966), стр. 13.
301. „Брзи“ се љути : шампион Југославије у брзом ходању, 39-годишњи поштар Милојко Јовковић, жали се што му се не указује могућност да се такмичи.
У : Политика експрес. - Бр. 745 (1. март 1966), стр. 6.

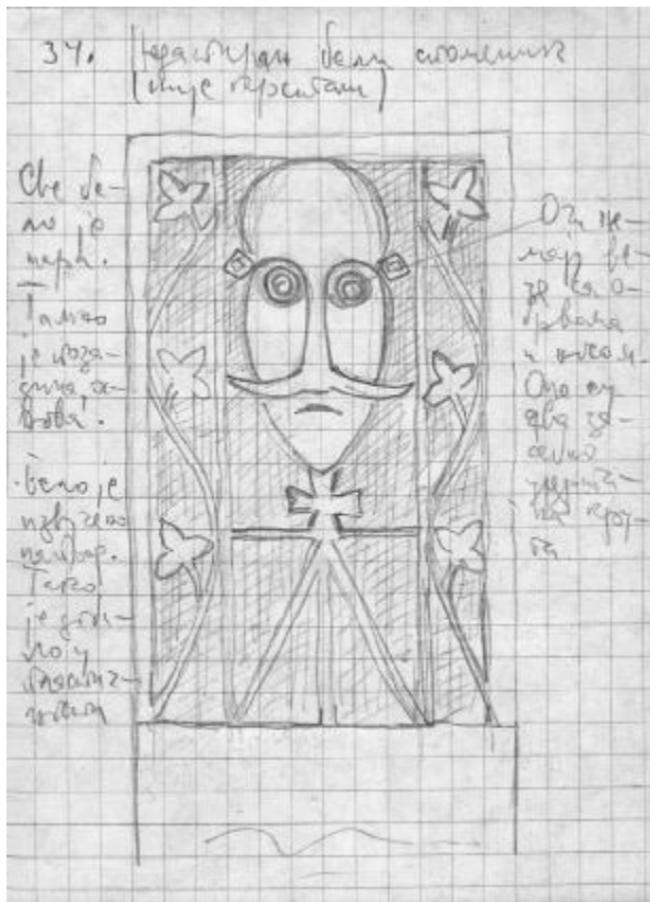
302. 7 хиљада ученика вежба у – подруму! : у Чачку је после рата изграђено шест модерних школских зграда, а нисједна фискултурна сала.
У : Политика експрес. - Бр. 750 (7. март 1966), стр. 6.
303. Канаринци – „психолози“ : необична пасија чачанског пензионера.
У : Политика експрес. - Бр. 755 (12. март 1966), стр. 8.
304. Споменик непријатељима из рата.
У : Политика. - Год. 63, бр. 18839 (17. март 1966), стр. 9.
305. Родитељ отерао учитеља на час : у драгачевском селу Грабу.
У : Политика експрес. - Бр. 762 (21. март 1966), стр. 7.
306. „Рођена“ нова пожегача : у Институту за воћарство у Чачку.
У : Политика експрес. - Бр. 763 (22. март 1966), стр. 7.
307. Борба код зеочеке школе : трагом историјских догађаја 1941. године.
У : Чачански глас. - Год. 35, бр. 12 (25. март 1966), стр. 10.
308. Благовештењу наговештено 35 милиона.
У : Политика експрес. - Бр. 777 (7. април 1966), стр. 6.
309. Треће Дисово пролеће.
У : Политика експрес. - Бр. 783 (14. април 1966), стр. 9.
310. Сељак – ортопед.
У : Политика експрес. - Бр. 820 (28. мај 1966), стр. 7.
311. Пећина – костурница.
У : Политика. - Год. 63, бр. 18914 (2. јун 1966), стр. 7.
312. Кад су се политика и хајдучија братимили --- : из прошлости нашег краја.
У : Чачански глас. - Год. 35, бр. 21 (3. јун 1966), стр. 10.

313. Драгачевски метеоролог.
У : Политика. - Год. 63, бр. 18917 (5. јун 1966), стр. 13.
314. Тихо одлази „драгачевска мајка“ др Љубо Поповић, који је сада пензионисан, провео је преко три деценије у лечењу болесника у Драгачеву.
У : Чачански глас. - Год. 35, бр. 31 (19. август 1966), стр. 5.
315. Пут од глобе коју су платили пушачи.
У : Политика. - Год. 63, бр. 18995 (22. август 1966), стр. 9.
316. Живот за „победу наше ствари“ : потресна прича о Милану Јанковићу, старом комунисти из села Зеока у Драгачеву.
У : Чачански глас. - Год. 35, бр. 33 (2. септембар 1966), стр. 10.
317. Од сутра Радио-Чачак.
У : Политика експрес. - Бр. 977 (28, 29, 30. новембар 1966), стр. 2.
318. Драгачевски песник.
У : Политика. - Год. 64, бр. 19162 (9. фебруар 1967), стр. 9.
O Стјојану Маслару из Пилашовића.
319. Носио је срце Драгачева : фрагменти о лицу народног хероја Бранислава Обрадовића - Џамба.
У : Чачански глас. - Год. 36, бр. 6 (10. фебруар 1967), стр. 10.
320. Чачани открили новог песника?
У : Политика експрес. - Бр. 1205 (26. август 1967), стр. 7.
321. Зеочки шаљивција.
У : Чачански глас. - Год. 36, бр. (1. септембар 1967), стр. 8.
322. Труба свирну ---
У : Драгачевски трубач. - Бр. 2 (31. август 1968), стр. 1.

323. Шта је Карадаг.
У : Чачански глас. - Год. 37, бр. 17 (1. мај 1968), [подлистак] Грацац. - Год. 1, бр. 1, стр. 4.
324. Распоп Тривун и Никола Мићин.
У : Чачански глас. - Год. 37, бр. 36 (13. септембар 1968), стр. 8.
325. Максим Јанковић – кнез и капетан Драгачева.
У : Чачански глас. - Год. 37, бр. 44 (8. новембар 1968), [подлистак] Грацац. - Год. 1, бр. 7, стр. 5.
326. Чачак није турска реч.
У : Политика. - Год. 67, бр. 20509 (7. новембар 1970), стр. 19.
327. „Са Овчара и Каблара, против Шваба и Мађара ---“ : из прошлости нашег краја.
У : Чачански глас. - Год. 40, бр. 12 (19. март 1971), стр. 7.
328. Гуча у прошлости : из грађе за хронику Драгачева.
У : Драгачевски трубач. - Бр. 5 (2-5. септембар 1971), стр. 6.
329. Тежак је први корак : Чачак би могао имати нешто што ниједан други град нема / Д. И. Исак...[и др.].
У : Чачански глас. - Год. 42, бр. 37 (21. септембар 1973), стр. 6.
*Међу њошћисницима њисма угућено џ „Чачанском џла-
су“ је и Радојко Николић.*
330. Пријатан одмор у Градцу.
У : Чачански глас. - Год. 48, бр. 32 (7. август 1981), стр. 2.
331. Бележници временских прилика.
У : Чачански глас. - Год. 51, бр. 1 (1. јануар 1983), стр. 14.
332. И себе и друге да лечимо.
У : Расковник. - Год. 13, бр. 49 (јесен 1987), стр. 155-157.
О Драгиши Виљошевићу.

333. Књига - најдубљи и најумнији лик човека.
У : Глас библиотеке. - Год. 1, бр. 1 (децембар 1988), стр. 3-4.
334. Зеочани у боју на Љубићу 1815. године.
У : Драгачевски трубач. - Бр. 21 (24-26. август 1990), стр. 8.
335. Улога матичне библиотеке.
У : Глас библиотеке. - Год. 6, бр. 6 (децембар 1994), стр. 1-2.
336. Библиотека Драгољуба Павловића.
У : Глас библиотеке. - Год. 6, бр. 6 (децембар 1994), стр. 28-29.
337. Реч Радојка Николића.
У : Саопштења. - Бр. 27-28 (1995/96), стр. 272-273.
338. Чачани на споменику у Врању.
У : Чачански глас. - Год. 65, бр. 36 (6. септембар 1996), стр. 7.
339. Читаоци Градске библиотеке у Чачку.
У : Глас библиотеке. - Год. 8, бр. 9 (децембар 1997), стр. 22-27.
340. Општинска, црквена и манастирска имовина : Драгачево у попису из 1863. године.
У : Чачански глас. - Год. 66, бр. 45 (7. новембар 1997), стр. 10.
341. Уз Томову песму.
У : Чачански глас. - Год. 71, бр. 20 (30. мај 2003), стр. 11.
Песма Томислава Пойтовића ћоводом 50 година од матуре у чачанској Гимназији.
342. Ранко Тајсић у руској књизи.
У : Драгачевски трубач. - Бр. 34 (7-11. август 2003), стр. 12.

343. Над „Хајдуцијом“ Пере Тодоровића.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 33 (2003),
стр. 45-69.
344. Коначно, Авлачиница.
У : Чачански глас. - Год. 72, бр. 37 (26. септембар 2003),
стр. 18.

Из бележнице Радојка Николића

ЛИТЕРАТУРА О РАДОЈКУ НИКОЛИЋУ

У КЊИГАМА

345. АНОНИМ

Nikolić, Radojko, direktor Gradske biblioteke, Čačak (od '93).

U : Ko je ko u Srbiji '96. : intelektualna, umetnička, politička, finansijska, vojna, sportska elita Srbije. - Beograd : Bibliofon-Who's Who, 1996. - Str. 380.

346. ВИТОШЕВИЋ, Драгиша

Похвала сеоском сељаку ; Обренија из Богданице ; Надгробничко стиховање.

У : Дародавци из прикрајка. - Београд : НИРО Задруга... [и др.], 1984. - Стр. 22, 99, 124, 128.

347. ЂОКОВИЋ, Милојко П.

Nikolić, Radojko (Zeoke, Srbija, 14. X 1933).

U : Leksikon pisaca Jugoslavije. Knj. 4, M-NJ. - Novi Sad : Matica srpska, 1997. - Str. 717-718.

348. ЈАЋИМОВИЋ, Миодраг

Сумњив по поруџбини.

У : Урези у памћењу / Миодраг Јаћимовић. - Ваљево : ИП Колубара, 1998. - Стр. 78.

349. КОВАЧЕВИЋ, Бранко

Радојко Николић.

У : Драгачевци у науци и уметности / Бранко Ковачевић,

Ника-Никола Стојић, Радован М. Маринковић. - Чачак : Технички факултет, 1993. - Стр. 266-268.

350. КОВАЧЕВИЋ, Бранко

Радојко Николић.

У : Развој и наука Драгачева / Бранко Ковачевић. - Чачак : Технички факултет, 2005. - Стр. 393-395.

351. МАРКОВИЋ, Љубомир

Језик, чувар смисла : (о књизи Радојка Николића „Умирања животу једнака“, Чачански глас, Чачак, 1988).

У : Речима кроз време : есеји и прикази / Љубомир М. Марковић ; приредио Светислав Љ. Марковић. - Чачак : Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“, 2001. - Стр. 98-100.

352. МАРКОВИЋ, Љубомир

На просторима између Ибра и Дрине : (Радојко Николић: „Сељакова душа на камену“, „Дечје новине“, Горњи Милановац, 1991).

У : Речима кроз време : есеји и прикази / Љубомир М. Марковић ; приредио Светислав Љ. Марковић. - Чачак : Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“, 2001. - Стр. 232-233.

353. МАРКОВИЋ, Љубомир

Вишеслојно казивање : (Радојко Николић: „Успења на Овчар“, „Графика Јуреш“, Чачак, 1998).

У : Речима кроз време : есеји и прикази / Љубомир М. Марковић ; приредио Светислав Љ. Марковић. - Чачак : Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“, 2001. - Стр. 247-248.

354. МАРКОВИЋ, Светислав Љ.

Николић, Радојко (14. X 1933, Зеоке, Лучани).

У : Ко је ко у Чачку 1997. : 333 личности : Who is who leksikon / Светислав Љ. Марковић, Љубомир М. Марковић. - Чачак : Графика Јуреш, 1997. - Стр. 72.

355. МАРКОВИЋ, Светислав Љ.
Николић, Радојко (Зеоке, Лучани, 14. X 1933).
У : Ко је ко у Чачку 1997. на почетку трећег миленијума : 470 личности : Who is who lexicon / Светислав Љ. Марковић, Јован Лукић, Радован М. Маринковић. - Чачак : Агенција „Прозор“, 2002. - Стр. 117.
356. НЕДИЋ, Владан
„Човјек је само ријеч“ : усмена књижевност у „Расковнику“.
У : О усменом песништву. - Београд : Српска књижевна задруга, 1976. - Стр. 253.
357. ПАЈИЋ, Миленко
Радојко Николић : (1933-2004).
У : Водич кроз Чачак / [автори текстова Невенка Бојовић...и др.]. - 1. изд. - Чачак : Туристичка организација, 2007 (Чачак : Мајсторовић). - Стр. 130.
358. ПЕТРОВИЋ, Родољуб
Истина на камену.
У : Овако је било / Родољуб Петровић. - Чачак : Графика Јуреш, 1999. - Стр. 37-39.
359. РАЈИЋ, Делфина
Манастири Овчарско-кабларске клисуре / Делфина Рајић, Милош Тимотијевић. - Чачак : Народни музеј, 2004. - Стр. 42, 47, 50, 59, 83, 192, 237.
360. СРЕЋКОВИЋ, Милутин
[Радојко Николић].
У : Драгиша Витошевић : оглед из антропологије успомена / Милутин Срећковић. - Београд : Народна књига / Алфа, 2004. - Стр. 11, 25-27, 45, 133.
361. ТРНАВАЦ, Миливоје
Радојко Николић М. (Зеоке у Драгачеву, Лучани, 14. X 1933).
У : Лексикон писаца просветних радника / [приредили

Миодраг Игњатовић, Миливоје Трнавац]. - Београд :
Партенон, 2001. - Стр. 226.

ПЕРИОДИКА

362. АНОНИМ

„Градац“ – посебан прилог „Чачанског гласа“. У : Чачански глас. - Год. 37, бр. 15 (1968), стр. 6.

363. АНОНИМ

Ни поп ни геометар : палидрвца.
У : Чачански глас. - Год. 39, бр. 28 (24. јул 1970), стр. 5.

364. АНОНИМ

Вест : палидрвца.
У : Чачански глас. - Год. 40, бр. 1 (1. јануар 1971), стр. 6.

365. АНОНИМ

Незгоде због панталоница : палидрвца.
У : Чачански глас. - Год. 40, бр. 1 (1. јануар 1971), стр. 6.

366. АНОНИМ

Истраживач у трговини : палидрвца.
У : Чачански глас. - Год. 40, бр. 25 (25. јун 1971), стр. 5.

367. АНОНИМ

Гост и келнер : палидрвца.
У : Чачански глас. - Год. 40, бр. 34 (3. септембар 1971), стр. 5.

368. АНОНИМ

Народно стваралаштво Драгачева у „Расковнику“. У : Чачански глас. - Год. 41, бр. 40 (20. октобар 1972), стр. 8.

369. АНОНИМ

(Не)сналажљив : палидрвца.
У : Чачански глас. - Год. 42 бр. 43 (2. новембар 1973), стр. 6.

370. АНОНИМ

Потврда високог реномеа : (Зборник радова Народног музеја у Чачку, IV, Чачак, 1974).

У : Чачански глас. - Год. 42 бр. 47 (29. новембар 1974), стр. 13.

371. АНОНИМ

Забуна : палидрвца.

У : Чачански глас. - Год. 43 бр. 8 (21. фебруар 1975), стр. 9.

372. АНОНИМ

Слависти : палидрвца.

У : Чачански глас. - Год. 43 бр. 21 (30. мај 1975), стр. 9.

373. АНОНИМ

Значајан допринос проучавању историје чачанског краја : (Зборник радова Народног музеја у Чачку, V, Чачак, 1975).

У : Чачански глас. - Год. 43 бр. 41 (31. октобар 1975), стр. 8.

374. АНОНИМ

Историја на камену.

У : Чачански глас. - Год. 46 бр. 39 (1. октобар 1977), стр. 11.

375. АНОНИМ

Нови прилози за проучавање историјата чачанског краја : (Зборник радова Народног музеја у Чачку, V, Чачак, за 1975. годину, Чачак, 1976).

У : Чачански глас. - Год. 45 бр. 1 (1. јануар 1977), стр. 9.

376. АНОНИМ

Камена књига предака : како су стручњаци оценили монографију Радојка Николића о надгробницима и крајпуташима.

У : Чачански глас. - Год. 47 бр. 49 (22. децембар 1978), Култура. - Год. 7, бр. 70, стр. 7.

377. АНОНИМ

Промоција „Камене књиге предака“.

У : Чачански глас. - Год. 48 бр. 34 (31. август 1979), стр. [6].

378. АНОНИМ

Подмлађивање : палидрвца.

У : Чачански глас. - Год. 48 бр. 41(19. октобар 1979), стр. 9.

379. АНОНИМ

Више кандидата за Вукову награду.

У : Чачански глас. - Год. 48 бр. 43 (2. новембар 1979), стр. 9.

380. АНОНИМ

Камена књига предака : излог књига.

У : НИН. - Год. 29, бр. 1512 (30. децембар 1979), стр. 31.

381. АНОНИМ

Значајни прилози за проучавање прошлости чачанског краја : (Зборник радова Народног музеја, IX, Чачак, 1979).

У : Чачански глас. - Год. 48 бр. 1 (1. јануар 1980), стр. 9.

382. АНОНИМ

„Камена књига предака“ и Вукова награда за 1979.

У : Расковник. - Год. 7, бр. 23 (пролеће 1980), стр. 121-122.

383. АНОНИМ

„Камена књига предака“ Радојка Николића бестселер у Чачку.

У : Чачански глас. - Год. 48 бр. 17 (1. мај 1980), стр. 8.

384. АНОНИМ

Промоција „Камене књиге предака“.

У : Дисово пролеће. - Год. 10, бр. 10 (16. мај 1980), стр. 6.

385. АНОНИМ

Спасоносно надање : јавно приказана књига „Завети“ – песме палих бораца чачанског НОП одреда „Др Драгиша Мишовић“.

У : Чачански глас. - Год. 49, бр. 44 (30. октобар 1981), стр. 4.

386. АНОНИМ

Признање прегаоцима : на дан коначног ослобођења Чачка 3. децембра, уручене Октобарске награде.

У : Чачански глас. - Год. 50 бр. 50 (10. децембар 1982), стр. 1.

387. АНОНИМ

Светlostи писане речи : јавно приказана књига Љубомира Марковића.

У : Чачански глас. - Год. 56, бр. 1 (1. јануар 1988), стр. 15.

388. АНОНИМ

Умирања животу једнака : необична књига за друговање.

У : Здравство. - Год. 5, бр. 38 (јул-октобар 1988)

389. АНОНИМ

Личности у вестима : Радојко Николић.

У : Политика. - Год. 85, бр. 26982 (15. новембар 1988), стр. 14.

О књизи „Умирања животу једнака“.

390. АНОНИМ

Нова књига Радојка Николића : монографију „Каменорезац Радосав Чикириз“ објавиле „Дечје новине“.

У : Чачански глас (Чачак). - Год. 57, бр. 40 (1. октобар 1989), стр. 7.

391. АНОНИМ

Промоција књиге „Каменорезац Радосав Чикириз“.

У : Дисово пролеће. - Бр. 20 (17. мај 1990), стр. 4.

392. АНОНИМ

Николић у Новом Саду.

У : Чачански глас. - Год. 60 бр. 7 (8. фебруар 1991), стр. 6.

393. АНОНИМ

Споменик споменицима : јавно представљена књига Радојка Николића „Сељакова душа на камену“.

У : Чачански глас. - Год. 60, бр. 47 (15. новембар 1991), стр. 7.

394. АНОНИМ

Дис као инспирација : необичан гест старог композитора.

У : Чачански глас. - Год. 63, бр. 14 (8. април 1994), стр. 7.

395. АНОНИМ

Два времена.

У : Драгачевски трубач. - Бр. 25 (26-28. август 1994), стр. 1.

О минулим временима сведочи цијпай из књиге „Каменорезац Радосав Чикириз“

396. АНОНИМ

Тело : палидрвца.

У : Чачански глас. - Год. 64, бр. 5 (3. фебруар 1995), стр. 2.

397. АНОНИМ

„Кад умире село умире нација“.

У : Чачански глас. - Год. 64, бр. 44 (3. новембар 1995), стр. 6.

398. АНОНИМ

Сјај се трајно појачава : главном госту, академику Миодрагу Павловићу, уручена плакета са ликом Владислава Петковића Диса.

У : Чачански глас. - Год. 64, бр. 22 (31. мај 1996), стр. 1.

399. АНОНИМ

Душа на камену.

У : Политика. - Год. 93, бр. 29856 (3. децембар 1996), стр. [35].

Најава телевизијске емисије о истраживачком раду Радојка Николића.

400. АНОНИМ

Песнички о песништву : завршне свечаности 34. Дисовог пролећа.

У : Чачански глас. - Год. 65, бр. 23 (30. мај 1997), стр. 8.

401. АНОНИМ

Узбудљиво сведочанство : о књизи Рада Јованчевића говорио Радојко Николић, а о Молеру и Молеровићима Делфина Рајић.

У : Чачански глас. - Год. 67, бр. 5 (5. фебруар 1999), стр. 9.

402. АНОНИМ

Беседе о фрули.

У : Чачански глас. - Год. 69, бр. 28 (28. јул 2000), стр. 11.

403. АНОНИМ

Богата издавачка жетва : отворена изложба „Штампана реч 2000“

У : Чачански глас. - Год. 69, бр. 5 (9. фебруар 2001), стр. 10.

404. АНОНИМ

Писци Графике Јуреш.

У : Чачански глас. - Год. 69, бр. 6 (16. фебруар 2001), стр. 10.

405. АНОНИМ

Родослов – благо сваког дома : уметничко вече у Гучи.

У : Чачански глас. - Год. 69, бр. 7 (23. фебруар 2001), стр. 14.

406. АНОНИМ

Чудесна моћ трубе : у Гучи одржан 41. Драгачевски сабор.

У : Чачански глас. - Год. 70, бр. 33 (31. август 2001), стр. 10.

407. АНОНИМ

Преци обасјани вековима : (Радојко Николић,
„Корени и вреже“, „Лио“, Горњи Милановац, 2002)

У : Драгачевски трубач. - Бр. 33 (8, 9, 10, 11. август
2002), стр. 23.

408. АНОНИМ

Радојко Николић (1933-2004) : in memoriam.

У : Чачански глас. - Год. 72, бр. 51 (24. децембар 2004),
стр. 15.

409. А. П.

„Камена књига предака“ : у издању београдске
„Задруге“.

У : Политика Експрес. - Бр. 5546 (14. август 1979), стр. 10.

410. АЛЕКСАНДРИЋ, Милева

„Сваком своје село најтоплије прија ---“.

У : Чачански глас. - Год. 64, бр. 4 (26. јануар 1996), стр. 3.

411. АНДРИЋ, Радомир

Књига из које сјаји бесцено народно благо : ву-
ковски подухват.

У : Задруга. - Бр. 1791 (12. јул 1979), стр. 14.

Садржи: Из рецензија о „Каменој књизи предака“ Владана Недића, Ђорђа Трифуновића, Првослава Ралића и Драгише Витошевића.

412. АНДРИЋ, Радомир

Вековити говор из камена : „Каменорезац Радо-
сав Чикириз“, Радојко Николић, „Дечје новине“, Гор-
њи Милановац, 1991.

У : Епоха. - (9. јануар 1993).

413. Б. Х.

Несебичан допринос ширењу културе : добитни-
ци Вукове награде.

У : Просветни преглед. - Год. 35, бр. 1308(40) (21. децем-
бар 1979).

414. БАКОВИЋ, Милица

Завичајна љубав : Милош Обрадовић, „Миоковачки родописи“ - Чачак, Међуопштински историјски архив, 2001, 823. стр.)

У : Чачански глас. - Год. 70, бр. 5 (8. фебруар 2002), стр. 12.

415. БАЊАЦ, Ђина

Вуковим стопама.

У : Наши кораци, лист ОШ „Милица Павловић“. - Год. 8, бр. 20 (јун 1987), стр. 15.

416. БАРЈАКТАРЕВИЋ, В.

Поруке за поколења : свет епитафа.

У : Дневник. - (1. јун 1991), стр. 13.

417. БЈЕЛИЋ, Весна

Камен је склониште душе : разговор с поводом.

У : Чачанско огледало. - Год. 1, бр. 16 (22. новембар 1992), стр. 32-33.

418. БУКИЛИЦА, Ђорђе

Атипична Гуча : „Светлописани драгачевски трубач“, изложба Мирослава Заклана (122 црно-беле фотографије) у Етнографском музеју.

У : Политика. - Год. 99, бр. 31997 (2. децембар 2002), стр. А 18.

419. В. М.

Крајпуташи Дејана Којића.

У : Политика. - Год. 91, бр. 29121 (11. новембар 1994), стр. 20.

420. В. Н.

Življenje na pokoliščih : profesor iz Čačka prebije ves svoj prosti čas med nagrobniki.

У : Delo. - (9. septembar 1969).

421. ВАСИЋ Вујчић, Весна
„Споменик, то сам ја“ : Радојко Николић, „Сељакова душа на камену“, Дечје новине, Горњи Милановац, 1991. године.
У : Јединство. - Год. 48, бр. 288/289 (30-31. октобар 1993), стр. 9.
422. ВЕРУОВИЋ, Милорад
Колоплет историје на Јавору.
У : Савиндан. - Год. 6, бр. 6 (1996), стр. 22-23.
Одломак из саопштења „Јаворски рат на надгробним споменицима“ приликом обележавања 120 година од Јаворског рата.
423. ВИТОШЕВИЋ, Драгиша
Подвиг Радојка Николића.
У : Расковник. - Год. 6, бр. 19 (пролеће 1975), стр. 154-155.
424. ВИТОШЕВИЋ, Драгиша
Сељакова душа на камену : после десетогодишњег изучавања Радојко Николић написао обимну и драгоцену студију о надгробним натписима западне Србије.
У : Политика. - Год. 73, бр. 22406 (21. фебруар 1976), стр. 16.
425. ВИТОШЕВИЋ, Драгиша
Умирања животу једнака : несвакидашњи записи Радојка Николића, професора, о селу.
У : Просветни преглед. - Год. 42, бр. 1574(17) (9. мај 1986).
426. ВИТОШЕВИЋ, Драгиша
Опет: несвакидашње дело : (рецензија књиге Радојка Николића „Умирања животу једнака“ коју је издао „Чачански глас“ у Чачку).
У : Чачански глас. - Год. 57, бр. 35 (25. август 1988), стр. 7.

427. ВИТОШЕВИЋ, Драгиша

Опет: несвакидашње дело : (рецензија књиге Радојка Николића „Умирања животу једнака“ коју је издао „Чачански глас“ у Чачку).

У : Драгачевски трубач. - Бр. 19 (26-28 август 1988), стр. 8.

428. ВЛАЈИЋ, М.

Занос део посла : међу добитницима овогодишње Вукове награде.

У : Вечерње новости. - (30. децембар 1979).

429. ВУЈОВИЋ, Владан

Књига о описмењавању наших предака : о књизи „Основне школе у рудничком крају 1804-1914“ говорили Радојко Николић и аутор Ковиљка Летић.

У : Таковске новине. - Год. 33, бр. 1271 (4. јун 1998), стр. 7.

430. ВУЈОВИЋ, Владан

Уметност камених икона : о књизи Радојка Николића (издавач Литопапир, Чачак, 1998) говорили Владимира Димитријевић и Радован М. Маринковић.

У : Таковске новине. - Год. 34, бр. 1304 (4. март 1999), стр. 7.

431. ВУЈОВИЋ, Владан

„Лио“ пред чачанском публиком : представљене књиге издавачке куће „Лио“: „Утуљена кандила“ Драгише Васића, „Корени и вреже“ Радојка Николића и „Сличне самоће“ Арсена Дедића.

У : Таковске новине. - Год. 43 , бр. 1488 (20. фебруар 2003), стр. 14.

432. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин

Зборник радова Народног музеја у Чачку.

У : Чачански глас. - Год. 39, бр. 41 (23. октобар 1970), стр. 7.

433. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин
Утврђен програм песничких светковина.
У : Чачански глас. - Год. 48, бр. 11 (16. март 1979), стр. 11.
434. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин
Сељакова душа на камену : (Радојко Николић,
„Камена књига предака“, НИРО „Задруга“, Београд,
1979).
У : Чачански глас. - Год. 48, бр. 32 (17. август 1979),
стр. 7.
435. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин
Празник народне уметности : у Гучи завршен 19.
Драгачевски сабор трубача.
У : Задруга. - Бр. 1799 (6. септембар 1979), стр. 13.
О промоцији „Камене књиге предака“ на Сабору.
436. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин
Промоција „Камене књиге предака“.
У : Чачански глас. - Год. 48, бр. 42 (26. октобар 1979),
стр. 9.
437. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин
„Камена књига предака“ – вуковски подухват :
аутор овог капиталног дела предложен за Вукову на-
граду.
У : Чачански глас. - Год. 48, бр. 43 (2. новембар 1979),
стр. 9.
438. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин
Радојко Николић на Коларцу : његово предавање
о надгробним натписима као виду народног стварала-
штва примљено са одушевљењем.
У : Чачански глас. - Год. 48, бр. 4 (25. јануар 1980), стр. 7.
439. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин
Разговори о улози разредног старешине.
У : Чачански глас. - Год. 48, бр. 6 (8. фебруар 1980),
стр. 9.

440. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин
Камена ознака народа : у Гучи отворен јединствени Музеј надгробника и крајпуташа.
У : Чачански глас. - Год. 52, бр. 35 (1. септембар 1983), стр. 13.
441. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин
Да се рђа не докопа ума : како пробудити истраживачки дух у школама.
У : Чачански глас. - Год. 51, бр. 19 (10. мај 1984), стр. 6.
442. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин
Предивна познанства : на Сабору представљене и две нове књиге о Драгачеву, које су плод несебичног труда Драгослава Девића, етномузиколога и Нике Николе Стојића, настављача Вуковог дела.
У : Чачански глас. - Год. 55, бр. 35 (28. август 1986), стр. 6.
443. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин
Зачетник српске уметности : у манастиру Никоље откривена спомен-плоча с Вуковим записом о боравку у њему.
У : Чачански глас. - Год. 56, бр. 48-49 (29. новембар 1987), стр. 3.
444. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин
Ка каменој трилогији.
У : Чачански глас. - Год. 56, бр. 7 (11. фебруар 1988), стр. 16.
445. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин
Смрт као вредновање живота : свечано представљена нова књига Радојка Николића „Умирања животу једнака“.
У : Чачански глас. - Год. 57, бр. 45 (3. новембар 1988), стр. 6.

446. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин
Участ светитељу и просветитељу : празник Светог Саве свечано обележен и у чачанском крају.
У : Чачански глас. - Год. 59, бр. 6 (31. јануар 1992), стр. 1-2.
447. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин
Умро Мирослав Миле Мојсиловић.
У : Чачански глас. - Год. 62, бр. 10 (5. март 1993), стр. 3.
448. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин
Камена трилогија : Радојко Николић: „Каменописци народног образа“, издавач „Литопапир“, Чачак, 1998.
У : Политика. - Год. 95, бр. 30506 (26. септембар 1998), стр. [23].
449. ГАЧИЋ, Радиша
Знаменити Бершићанин : после Чачка, књига о Атанаску Михаиловићу промовисана у Г. Милановцу, поводом 185. годишњице Другог српског устанка и Дана општине.
У : Таковске новине. - Год. 40, бр. 1358 (27. април 2000), стр. 8.
450. ДАШИЋ, Јарослав
„Камена књига предака“ – и социолошко дело : још једном о несвакидашњем остварењу Радојка Николића.
У : Чачански глас. - Год. 48 бр. 42 (26. октобар 1979), стр. 9.
451. ДУЊИЋ, Катарина
„Ко не зна прошлост, не може од ње побећи“ : (о промоцији књиге „Камена књига предака“ Радојка Николића)
У : Полет. - Год. 5, бр. 6 (10. јануар 1980), стр. 5.
452. ЂОКОВИЋ, Милан
Сељакова душа на камену : професор Радојко Николић провео читаву деценију на гробљима и, бележе-

ћи епитафе са споменика, написао књигу од 430 страница текста и направио преко две хиљаде фотографија.
У : Чачански глас. - Год. 44, бр. 1 (1. јануар 1976), стр. 9.

453. ЂОКОВИЋ, Милан

Следбеници Вука Каракића у Драгачеву.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 13 (1983), стр. 293-300.

454. ЂОКОВИЋ, Милан

Вукови следбеници : на изворима народног стваралаштва.
У : Чачански глас. - Год. 51, бр. 5 (4. фебруар 1983), стр. 6.

455. ЂОКОВИЋ, Милојко П.

У име смрти – реч о животу : Радојко Николић : „Камена књига предака“, издавач „Задруга“, Београд, 1979.
У : Вести. - Год. 38, бр. 1677 (21. септембар 1979), стр. 15.

456. ЂОКОВИЋ, Милојко П.

Прозна поема о Чикиризу : (Радојко Николић, „Каменорезац Радосав Чикириз“, Дечје новине, Горњи Милановац, 1989).
У : Задужбина. - Год. 3, бр. 9 (фебруар 1990), стр. 13.

457. ЂОКОВИЋ, Милојко П.

Оживео мртве душе : (Радојко Николић, „Сељакова душа на камену“, Дечје новине, Горњи Милановац, 1991).
У : Задужбина. - Год. 4, бр. 16 (децембар 1991), стр. 12.

458. ЖИВАНОВИЋ, Драган

Žena leži i reži / D. Živanović, G. Petrović.
У : Arena. - (23. februar 1973)

459. ЖИВАНОВИЋ, Драган

„Ja sam bio što si ti, ti ćeš biti što sam ja“ : susret sa Čačaninom Radojkom Nikolićem, koji više od deset godina obilazi groblja u jugozapadnom području Srbije i sa spomenika čita povijest svojih predaka.

У : Magazin. - (Proljeće-ljeto 1985), str. 29-31.

460. ЖИВКОВИЋ, Милутин

Радојко Николић – добитник Вукове награде / Милутин Живковић, Зоран Урошевић.

У : Искра, лист ОШ „Танаско Рађић“. - Бр. 1 (јун 1980), стр. 5.

461. З. Ф.

Досад незабележене речи.

У : Политика. - Год. 77, бр. 24025 (24. август 1980).

462. ЗАТЕЖИЋ, Новица

Бележи историју са крајпуташа : Радојко Николић већ деценију обилази надгробне споменике и записује епитафе о којима ће издати књигу.

У : Вечерње новости. - (23. август 1973).

463. ЗАТЕЖИЋ, Новица

Камен прича историју : са Радојком Николићем, добитником Вукове награде.

У : Вечерње новости. - Год. 28, бр. 8056 (25. јануар 1980), стр. 14.

464. ЗАТЕЖИЋ, Новица

Камена књига предака : Чачанин Радојко Николић, књижевник и приповедач, обишао на десетине хиљада споменика и крајпуташа.

У : Вечерње новости. - Год. 49 (10. март 2002), стр. 18.

465. И. С.

Разна лица драгачевских трубача : изложба фотографија у Етнографском музеју.

У : Политика. - Год. 99, бр. 31985 (20. новембар 2002).

466. ИВАНОВИЋ, Воја
Autoportret s Vukom : Radomir Stević-Ras.
У : Reporter. - Бр. 712 (10-17. januar 1980), str. 9-11.
U razgovoru Ras ukazuje na vrednost i značaj rada Radojka Nikolića na sakupljanju epitafa.
467. ИЛИЋ, Димитрије
Од крајпуташа „Крајпуташи“ : необична позоришна представа.
У : Чачански глас. - Год. 53, бр. 50 (13. децембар 1984), стр. 6.
468. ЈАКОВЉЕВИЋ, Душан
Историјат миоковачких породица.
У : Чачански глас. - Год. 70, бр. 43 (9. новембар 2001), стр. 10.
469. ЈАЊУШЕВИЋ, Станко
Смишљено нам преоравају историјску оставштину.
У : Политика. - Год. 87, бр. 27654 (1. октобар 1990), стр. 19.
470. ЈЕВТОВИЋ, Милош
Ко је изузетан?
У : Чачански глас. - Год. 49, бр. 16 (17. април 1981), стр. 12.
471. ЈЕВТОВИЋ, Милош
„Otkopavanje“ bogatstva nadgrobнog blaga i vremena.
У : Blic (Beograd). - (20. oktobar 1998).
472. ЈОВАНОВИЋ, Рашко В.
Јутра уз класику : записи са надгробних споменика – крајпуташа.
У : Политика. - Год. 99, бр. 31962 (28. октобар 2002), стр. Б 19.
О „Каменој књизи ћедака“ у емисији „Гости из прошлости“ уредника и редитеља Радомира Путника, емитованој на Првом програму Радио Београда, 24. октобра 2002.

473. КАРАН, Миленко
Живот урезан у камену : психолошки огледи.
У : Политика експрес - недељна ревија. - Год. 33, бр. 11605 (14. јул 1996), стр. 9.
474. КОВАЧЕВИЋ, Зоран Р.
Бурне године Старог Влаха : Благоје Радивојевић, „Старовлашка размеђа“, издавач Стари град, Друштво уметника, Београд, 1997.
У : Задужбина. - Год. 11, бр. 41 (март 1998), стр. 13.
475. КОСАНОВИЋ, Ј.
Историчари и архивари.
У : Борба. - Год. 76, бр. 330 (26. новембар 1998), стр. [7].
О књизи „Каменописци народног образа“.
476. КУЛИНОВИЋ, Ђ.
Tamni vilajet vanbračne dece : zapisi iz starih knjiga.
У : Praktična žena. - God. 38, br. 957 (20. februar 1993), str. 28-29.
477. ЛАЗАРЕВИЋ, Велибор
Изложба сеоских надгробника.
У : Расковник. - Год. 11, бр. 39 (мај 1984), стр. 82.
478. ЛАЗАРЕВИЋ, Велибор
Летописи умирања : Радојко Николић, „Умирања животу једнака“, Чачански глас, Чачак, 1988.
У : Расковник. - Год 16, бр. 57-58 (1989), стр. 97-98.
479. ЛЕШОВИЋ-Станојевић, Зорица
Светлост писане речи.
У : Чачански глас. - Год. 58, бр. 5 (11. фебруар 2000), стр. 9.
О учешћу Радојка Николића на предсављању књиге Родољуба Петровића „Овако је било“ у оквиру изложбе „Штампана реч '99“.

480. ЛЕШОВИЋ-СТАНОЈЕВИЋ, Зорица

Чачак кога нема и кога има --- : промовисано друго издање књиге Мирослава Мила Мојсиловића „Само је један твој град“.

У : Чачански глас. - Год. 61, бр. 1 (12. јануар 2001), стр. 10.

481. ЛЕШОВИЋ-СТАНОЈЕВИЋ, Зорица

Како је корачао „Речима кроз време“ : стваралаштво и промоција постхумног издања књиге Љубомира Марковића.

У : Чачански глас. - Год. 69, бр. 24 (29. јун 2001), стр. 8.

482. ЛЕШОВИЋ-СТАНОЈЕВИЋ, Зорица

Значајан допринос педагошкој култури Србије : промовисана књига Ковиљке Летић „Основне школе у Чачанском округу 1804-1914“.

У : Чачански глас. - Год. 69, бр. 47 (14. децембар 2001), стр. 10.

483. ЛЕШОВИЋ-СТАНОЈЕВИЋ, Зорица

Посао који ће га надживети : Градска библиотека изложбом „Штампана реч 2001“ представила штампајију „Бајић“.

У : Чачански глас. - Год. 70, бр. 7 (29. јун 2001), стр. 7.

484. ЛЕШОВИЋ-СТАНОЈЕВИЋ, Зорица

Сећање на пријатеље : књижевно вече посвећено Радојку Николићу, Радулу Марковићу и Милораду Лазовићу.

У : Чачански глас. - Год. 74, бр. 32 (11. август 2006), стр. 19.

485. ЛОМОВИЋ, Бошко

Вишевековно искуство етноса и тла : Радојко Николић, „Успења на Овчар“, издавач „Графика Јуреш“, Чачак, 1998.

У : Таковске новине. - Год. 33, бр. 1257 (26. фебруар 1998), стр. 7.

486. ЛОМОВИЋ, Бошко

Вишевековно искуство етноса и тла : Радојко Николић, „Успења на Овчар“, издавач „Графика Јуреш“, Чачак, 1998.

У : Орфеј са Млаве. - Бр. 1 (март 1998), стр. 46-47.

487. М. Д.

Живе речи покојника : пројекат Светозара Радоњића Раса – представу на основу записа са надгробних споменика, по књизи Радојка Николића остварили уметници – страдалници из Босне.

У : Политика. - Год. 90, бр. 28501 (14. фебруар 1993), стр. 9.

488. М. Т.

Сељакова душа на камену : необична путешествија.

У : Политикин забавник. - Год. 39, бр. 1363 (10. фебруар 1978), стр. 29.

489. МАЈСТОРОВИЋ, Г.

Сељаков живот на камену : у издању НИРО „Задруга“ управо је изашла из штампе „Камена књига предака“ Радојка Николића, прва и јединствена збирка записа са надгробних споменика и са коментарима аутора. Записи су сакупљени са гробља по западној Србији.
У : Ревија село. - Год. 9 (јул-август 1979), стр. 23.

490. МАКСИМОВИЋ, Миодраг

Услед чемерног и сиротног стања --- : забелешке свештеника у протоколима умрлих о умрлој сиротињи.
У : Политика. - Год. 94, бр. 30163 (12. октобар 1997), стр. 30.

491. МАРИНКОВИЋ, Радован М.

Значајан издавачки подухват : (Зборник радова Народног музеја у Чачку за 1972. годину, Чачак, 1973).
У : Чачански глас. - Год. 42, бр. 38 (1. октобар 1973), стр. 13.

492. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Свет тишине : самостална изложба слика Бранка Трифуновића у Горњем Милановцу.
У : Чачански глас. - Год. 47, бр. 36 (22. септембар 1978), стр. 6.
493. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Црвени барјактари : како су Драгачевци почетком XX века прослављали празник рада / Радован М. Маринковић, Томислав Протић.
У : Чачански глас. - Год. 47, бр. 17 (1. мај 1979), стр. [6].
494. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Вукова награда за вуковски подухват : изузетно признање Радојку Николићу, аутору „Камене књиге предака“.
У : Чачански глас. - Год. 48, бр. 50 (21. децембар 1979), стр. 9.
495. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Епитафи досељеницима.
У : Чачански глас. - Год. 48, бр. 3 (18. јануар 1980), стр. 12.
496. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Како су Чикиризи представљали учеснике Првог српског устанка.
У : Чачански глас. - Год. 48, бр. 10 (7. март 1980), стр. 16.
497. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Ковачи : стари драгачевски занати и занимања.
У : Чачански глас. - Год. 46, бр. 29 (11. јул 1980), стр. 6.
498. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Трговци : стари драгачевски занати и занимања.
У : Чачански глас. - Год. 48, бр. 34 (15. август 1980), стр. 6.
499. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Како су Чикиризи помињали последње хајдуке.
У : Чачански глас. - Год. 48, бр. 44 (24. октобар 1980), стр. 6.

500. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Одбрана плаве народне пластике : месне заједнице чачанске и лучанске општине упозорене на законску обавезу чувања надгробника и крајпуташа.
У : Чачански глас. - Год. 49, бр. 3 (15. јануар 1982), стр. 2.
501. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Николић и Јаћимовић чланови УКС.
У : Чачански глас. - Год. 54, бр. 1 (1. јануар 1986), стр. 6.
502. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Песма животом мерљива : Дисово пролеће у знаку стваралаштва Радована Павловског.
У : Чачански глас. - Год. 55, бр. 22 (28. мај 1987), стр. 8.
503. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Непотребна хитрост : изложба старих и ретких књига - истинска свечаност, али ---
У : Чачански глас. - Год. 57, бр. 41 (6. октобар 1988), стр. 7.
504. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Нушић међу нама : значајна изложба у галерији Народног музеја.
У : Чачански глас. - Год. 57, бр. 20 (11. мај 1989), стр. 6.
505. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Ишчитавање каменог летописа : (Радојко Николић, „Каменорезац Радосав Чикириз“, „Дечје новине“, Горњи Милановац, 1989.
У : Чачански глас (Чачак). - Год. 57, бр. 44 (26. октобар 1989), стр. 7.
506. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Ризнице народног умља : у Прислоници одржан трећи Сабор фрулаша Србије.
У : Чачански глас. - Год. 59, бр. 39 (20. септембар 1990), стр. 6.

507. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Ликови људи као лик народа : (Радојко Николић,
„Сељакова душа на камену“, „Дечје новине“, Горњи
Милановац, 1991).
У : Чачански глас. - Год. 60, бр. 34 (16. август 1991), стр. 6.
508. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Записи као знакови прошлости : слике Мирка Ко-
вачевића у чачанском Дому културе.
У : Чачански глас. - Год. 59, бр. 44 (23. октобар 1992),
стр. 6.
509. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Живе речи покојника.
У : Чачански глас. - Год. 62, бр. 5 (29. јануар 1993),
стр. 7.
*О драматизацији „Сељакове душе на камену“ Свето-
зара Радоњића Раса.*
510. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Упознати ствараоце : организовано до библио-
графије завичајних стваралаца.
У : Чачански глас. - Год. 62, бр. 49 (3. децембар 1993),
стр. 5.
511. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Нове невоље бескућника : невроватно, али тачно:
у минулој години купљене само 63 књиге!
У : Чачански глас. - Год. 63, бр. 4 (21. јануар 1994),
стр. 5.
512. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Рођенданско памћење : почело Дисово пролеће.
У : Чачански глас. - Год. 63, бр. 12 (18. март 1994),
стр. 7.
513. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Пролећно пролеће.
У : Чачански глас. - Год. 63, бр. 19 (13. мај 1994), стр. 5.

514. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Поезија је откровење : главном госту, Милутину Петровићу, уручена је плакета са ликом Владислава Петковића Диса.
У : Чачански глас. - Год. 63, бр. 21 (27. мај 1994), стр. 7.
515. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Ризница цркве у Јежевици.
У : Чачански глас. - Год. 63, бр. 27-28 (15. јул 1994), стр. 7.
516. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Клесар Љубисав Кукић.
У : Чачански глас. - Год. 63, бр. 44 (4. новембар 1994), стр. 12.
517. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Камени рабација : баштина.
У : Чачански глас. - Год. 64, бр. 30 (28. јул 1995), стр. 8.
518. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Одломци трагања за мајстором.
У : Чачански глас. - Год. 64, бр. 35 (1. септембар 1995), стр. 9.
519. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Остваштина за будућност : заштита споменичке баштине.
У : Чачански глас. - Год. 64, бр. 36 (8. септембар 1995), стр. 7.
520. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Из tame у светлост : (др Миломир Глишић, „Школа у Брђанима“, Брђани-Горњи Милановац, 1995).
У : Чачански глас. - Год. 64, бр. 3 (19. јануар 1996), стр. 7.
521. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
У славу песништва : главни гост - Миодраг Павловић, чија је нова књига у штампи.
У : Чачански глас. - Год. 64, бр. 6 (9. фебруар 1996), стр. 7.

522. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Људи заборављају, а камен памти.
У : Чачански глас. - Год. 64, бр. 35 (30. август 1996), стр. 7.
523. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Сачувати висок „рејтинг“ : прибележено на седници за културу.
У : Чачански глас. - Год. 64, бр. 4 (17. јануар 1997), стр. 7.
524. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Позван је песник Драган Колунџија : припреме Дисовог пролећа.
У : Чачански глас. - Год. 65, бр. 8 (14. фебруар 1997), стр. 9.
525. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Светлости писане речи : месец књиге.
У : Чачански глас. - Год. 66, бр. 42 (17. октобар 1997), стр. 9.
526. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Распевани Чикириз : споменичка баштина.
У : Чачански глас. - Год. 66, бр. 43 (24. октобар 1997), стр. 10.
527. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
„Старовлашка размеђа“ : промоције.
У : Чачански глас. - Год. 66, бр. 47 (21. новембар 1997), стр. 9.
528. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
(Не)очекивано – роман! : (Радојко Николић, „Успења на Овчар“, Графика Јуреш, Чачак, 1998).
У : Чачански глас. - Год. 67, бр. 14 (3. април 1998), стр. 9.
529. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
(Не)очекивано – роман : (Радојко Николић, „Успења на Овчар“, Графика Јуреш, Чачак, 1998)
У : Драгачевски трубач. - Бр. 29 (21-23. август 1998), стр. 16.

530. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
„Камењари“ уметници : (Радојко Николић, „Каменописци народног образа“, „Литопапир“, Чачак, 1998)
У : Драгачевски трубач. - Бр. 29 (21-23. август 1998), стр. 17.
531. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Преносници историјског памћења : у Гучи промовисана нова књига Радојка Николића.
У : Чачански глас - Год. 67, бр. 42 (16. октобар 1998), стр. 9.
О књизи „Каменописци народног образа“.
532. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Духовне мапе предака : монографију „Каменописци народног образа“ објавио „Литопапир“, а роман „Успења на Овчар“ Графика Јуреш.
У : Чачански глас. - Год. 67, бр. 45 (6. новембар 1998), стр. 9.
533. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Камен и памћеници : заштита споменичке баштине.
У : Чачански глас. - Год. 67, бр. 8 (26. фебруар 1999), стр. 8.
534. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Умирања животу једнака : записи из матичних књига.
У : Драгачевски трубач. - Бр. 30 (20-22. август 1999), стр. 18.
535. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
Из tame благо : Зборник радова Народног музеја.
У : Чачански глас. - Год. 68, бр. 49 (10. децембар 1999), стр. 7.
536. МАРИНКОВИЋ, Радован М.
„Мали издавач“ велике књиге : „Лио“ у Горњем Милановцу објавио „Путешествије по Сербији“ Јоакима Вујића.

У : Чачански глас. - Год. 68, бр. 50 (17. децембар 1999), стр. 7.

537. МАРИНКОВИЋ, Радован М.

Васкрсао из заборава : промовисана књига др Радоша Љушића „Атанаско Михаиловић: црногорски кнез, судија и депутат“.

У : Чачански глас. - Год. 68, бр. 8 (3. март 2000), стр. 10.

538. МАРИНКОВИЋ, Радован М.

Зборник радова Народног музеја.

У : Чачански глас. - Год. 69, бр. 48 (22. децембар 2000), стр. 9.

539. МАРИНКОВИЋ, Радован М.

Духовна расветљења : изложба остварења учесника Ликовне колоније „Српска света гора“.

У : Чачански глас. - Год. 69, бр. 11 (23. март 2001), стр. 10.

540. МАРИНКОВИЋ, Радован М.

Клесар Давид ковач.

У : Чачански глас. - Год. 70, бр. 36 (21. септембар 2001), стр. 8.

541. МАРИНКОВИЋ, Радован М.

Рудничко-таковски крај у делима Радојка Николића.

У : Зборник радова Музеја рудничко-таковског краја. - Бр. 3-4 (2006), стр. 87-99.

542. МАРИНКОВИЋ, Радован М.

Сећања на пријатеља.

У : Гимназион. - Год. 3, бр. 4 (фебруар 2007), стр. 36.

543. МАРКОВИЋ, И.

Колективна лична карта Драгачевског сабора.

У : Фолклор - магазин. - Бр. 4 (2002), стр. 69-70.

*О изложби фоштоографија Мирослава Заклана, за чији
капалог је Радојко Николић написао предговор из ко-
гда је цитиран део.*

544. МАРКОВИЋ, И.
Fotografske ikone iz Guče : svetloписанje dragačevskih trubača u Etnografskom muzeju.
У : Јесимија. - Год. [5], бр. 25 (јануар 2003).
545. МАРКОВИЋ, Љубомир
Језик, чувар смисла : Радојко Николић, „Умирања животу једнака“, Чачански глас, Чачак, 1988.
У : Просветни преглед. - Год. 46, бр. 1685(7) (10. март 1989), стр. 11.
546. МАРКОВИЋ, Љубомир
Вишеслојно казивање : Радојко Николић, „Успења на Овчар“, Графика Јуреш, Чачак, 1998.
У : Борба. - Год. 76, бр. 246 (3. септембар 1998), стр. [10].
547. МАРКОВИЋ, Љубомир
На просторима између Ибра и Дрине : Радојко Николић, „Сељакова душа на камену“, „Дечје новине“, Горњи Милановац, 1991.
У : Просветни преглед. - Год. 48, бр. 1846 (17-18) (25. мај-1. јун 1993), стр. 11.
548. МАРКОВИЋ, Радул
Сељакова душа на камену.
У : Венац. - Бр. 89 (12/1980), стр. 43.
O „Каменој књизи Џедака“.
549. МАРКОВИЋ, Радул
Камени белези : Радојко Николић, „Каменорезац Радосав Чикириз“, „Дечје новине“, Горњи Милановац, 1989.
У : Просветни преглед. - Год. 45, бр 1725(9) (10. април 1990), стр. 11.
550. МАТОВИЋ, Маријана
Радојко Николић (1933-2004) : in memoriam.
У : Дисово пролеће. - Бр. 36 (16-20. мај 2005), стр. 14.

551. МАТОВИЋ, Миодраг
У славу Вука / М. М. - Н. З.
У : Вечерње новости. - (26. новембар 1987).
552. МАТОВИЋ, Миодраг
Knjige u kamenu : Čačanin Radojko Nikolić „pročitao“ 80.000 spomenika.
У : Vesti (Frankfurt). - (16. decembar 2001), str. 15.
553. МИЈАНОВИЋ, Каћа
Књига предака : (Радојко Николић, „Сељакова душа на камену“, „Дечје новине“, 1991).
У : Венац. - Бр. 197 (2/1992), стр. 32-33.
554. МИЈАНОВИЋ, Каћа
Kamena knjiga predaka = The Stone Book of Ancestors
У : JAT ova revija. - Br. 2 (mart-april 2000), str. 92-97.
555. МИЛОШЕВИЋ, Милан
Наука у малом mestu.
У : НИН. - Год 26, бр. 1345 (17. октобар 1976), стр. 20.
556. МИЛОШЕВИЋ, Снежана
Хероји у плавом : на крајпуташима је записана историја српских ратова. Гробови ове неме камене војске су далеко од завичаја, негде у туђини.
У : Илустрована Политика. - Бр. 1761 (1. август 1992), стр. 30.
557. МИРКОВИЋ, Чедомир
Шта нам књиге кажу : из дневничких записа 6 : (из народа и о народу).
У : Летопис Матице српске. - Год. 179, књ. 472, св. 4 (октобар 2003), стр. 615.
558. МИТИЋ, Србољуб
Свака је песма трагање за собом / разговор водила Вера Трифуновић.

У : Расковник. - Год. 10, бр. 38 (децембар 1983), стр. 112-114.

Песник указује на значај „Камене књиге предака“.

559. МОЈСИЛОВИЋ, Мирослав Миле

Зашто не „Крен“? : да ли најстаријем чачанском угоститељском објекту вратити старо име.

У : Чачански глас. - Год. 43, бр. 26 (4. и 7. јул 1975), стр. 12.

У анкети учествовао и Радојко Николић.

560. МОЈСИЛОВИЋ, Мирослав Миле

Ханови : чачански (не)заборави.

У : Чачански глас. - Год. 45, бр. 24 (24. јун 1977), стр. 7.

561. НАСТИЋ, Биљана

[О промоцији књиге „Каменописци народног образа“].

У : Таковске новине. - Год. 34. бр. 1303 (25. фебруар 1999), стр. 7.

562. НЕДИЋ, Владан

„Човјек је само ријеч“ : усмена књижевност у „Расковнику“.

У : Багдала. - Год. 13, бр. 151 (октобар 1971), стр. 7.

563. НЕДОВИЋ, Милојко

Радојко Николић : „Камена књига предака“ : нова књига у Градској библиотеци.

У : Вуковац : лист ученика ОШ „Вук Каракић“. - Бр. 35 (новембар 1979), стр. 12.

564. ОЛУЈИЋ, Гроздана

Попис лековитог биља : уместо дневника.

У : Комунист. - Год. 39, бр. 1244 (16. јануар 1981), стр. 28.
О епифафима у „Каменој књизи предака“.

565. ОРБОВИЋ, Марија

Промоција књиге „Сељакова душа на камену“.

У : Дисово пролеће. - Бр. 22 (20-21. мај 1992), стр. 7.

566. ОРБОВИЋ, Марија

Брдо мудрости : Радојко Николић, „Успења на Овчар“, Графика Јуреш, Чачак, 1998.

У : Просветни преглед. - Год. бр. 2003 (8. април 1998), стр. 11.

567. ОТАШЕВИЋ, Гвозден

„Борио се као Краљевић Марко“ : књига „Умирања животу једнака“ Радојка Николића – поглед на судбину с њеног краја.

У : Политика експрес. - Бр. 8884 (28, 29, 30. новембар 1988), стр. 22.

568. ОТАШЕВИЋ, Гвозден

Мајстор и његов слуга : по попису из 1863. године најбројније међу занатлијама биле су терзије са 52 радње.
У : Политика. - Век први, бр. 32138 (25. април 2003), стр. Б 5.

О исиштраживањима Радојка Николића на основу њојиних становништава Чачка из 1863.

569. ОТАШЕВИЋ, Даница

Има ли бога у школи? : млади и религија - утицај породице пресудан, а наставник нема времена.

У : Чачански глас. - Год. 54, бр. 7 (14. фебруар 1986), стр. 7.

570. ОТАШЕВИЋ, Даница

Без протекције, молим : шта је показала једна анкета о оцењивању у основним школама.

У : Чачански глас. - Год. 56, бр. 25 (16. јун 1988), стр. 6.

571. ОТАШЕВИЋ, Даница

Дарак дародавцима : даровањем библиотечки фондови богатији за 3000 књига.

У : Чачански глас. - Год. 66, бр. 32 (8. август 1997), стр. 8.

572. ПАЈИЋ, Миленко

Камен, реч, слика : („Каменописци народног образа“, завршни део трилогије посвећене народној

каменорезчкој уметности ; „Успења на Овчар“, роман, 1998. год.).

У : Задужбина. - Год. 11, бр. 46 (март 1999), стр. 13.

573. ПАЈИЋ, Миленко

Nehlebica : srpski s mukom (9).

У : Danas. - God. 3, br. 622 (mart 1999), str. 12.

574. ПАНТЕЛИЋ, Миљија

Каменоресци као просветитељи.

У : Чачански глас. - Год. 57, бр. 1-2. (1. јануар 1990), стр. 14.

575. PETROVIĆ, Branislav

Seljakova duša na kamenu : kad se bije poslednji i najteži boj – protiv zaborava, a seljačka Srbija gleda i sa spomenika jednim okom zanetim, a drugim na oprezu : tako nam je pričao čudan neki čovek, Radojko Nikolić iz Čačka.

У : Duga. - God. 3 (31) nova serija, br. 68 (2. октобар 1976), str. 22-23.

576. ПЕТРОВИЋ, Градимир

На гробљима пронашао – живот! : проф. Радојко Николић, из Чачка већ годинама проучава надгробне споменике по сеоским гробљима и бележи необичне епитафе.

У : Политика експрес. - Бр. 1820 (2. септембар 1969), стр. 9.

577. ПЕТРОВИЋ, Градимир

Летујте на гробљу : несвакидашња пасија чачанског професора књижевности.

У : Илустрована Политика. - Бр. 616 (3. септембар 1970), стр. 47.

578. ПЕТРОВИЋ, Градимир

Живот на гробљу : професор Радојко Николић већ читаву деценију проучава надгробне споменике на сеоским гробљима и написао књигу од 430 страница.

У : Политика експрес. - (11. јануар 1976)

579. ПЕТРОВИЋ, Градимир

Драгачевска химна – загонетка : када је настала популарна песма „Са Овчара и Каблара“ и ко је њен аутор?

У : Политика експрес. - Бр. 2432 (31. август 1976), стр. 15.

580. ПЕТРОВИЋ, Градимир

Камена књига предака : необична истраживања чачанског професора књижевности Радојка Николића.

У : Политика експрес. - Бр. 5837 (6. јун 1980), стр. 9.

581. ПЕТРОВИЋ, Милојко

Камена књига предака : (о натписима са надгробних споменика западне Србије).

У : Православље. - Год. 13, бр. 299 (1. септембар 1979), стр. 10.

582. ПЕТРОВИЋ, Родольуб

Светlostи и сенке : културна хроника Чачка.

У : Политика. - Год. 71, бр. 21990 (24. децембар 1974), стр. 10.

583. ПЕТРОВИЋ, Родольуб

Истина на камену : после десетогодишњих истраживања Радојко Николић написао занимљиву књигу о надгробним споменицима. За ово изузетно дело чачански професор је добио Вукову награду.

У : Политика. - Год. 76, бр. 23784 (23. децембар 1979), стр. 12.

584. ПЕТРОВИЋ, Родольуб

Почео Драгачевски сабор.

У : Политика. - Год. 80, бр. 25104 (27. август 1983), стр. 8.
О учешћу Р. Николића на Сабору говором о крајућашима.

585. ПЕТРОВИЋ, Родольуб

Није било добрих старих времена : како је чачански професор Радојко Николић користећи записи из

црквених књига о умрлима написао књигу о давно прошлом и недовољно познатом времену.

У : Политика. - Год. 85, бр. 26994 (27. новембар 1988), стр. 8.

586. ПОПОВИЋ, Радован

Кратка историја Београда : ново у књижарским излозима.

У : Политика. - Год. 95, бр. 30375 (18. мај 1998), стр. 20.
О књизи Р. Николића „Усиења на Овчар“.

587. ПОПОВИЋ, Радован

Културна историја Панчева : ново у књижарским излозима.

У : Политика. - Год. - 99, бр. 31728 (4. март 2002), стр. 14.

588. ПОПОВИЋ, Радован

У царству дечје маште : ново у књижарским излозима.

У : Политика. - Год. 99, бр. 31735 (11. март 2002), стр. 14.
О књизи Р. Николића „Корени и вреже“.

589. ПОПОВИЋ, Радован

Јасеница у легенди.

У : Политика. - Год. 99, бр. 31763 (8. април 2002), стр. 14.

*Цициран део предговора Р. Николића у књизи „Ржан“
Драгутина Паунића.*

590. ПОПОВИЋ, Радован

Животопис Богдана Дунђерског : ново у књижарским излозима.

У : Политика. - Год. 99, бр. 31801 (20. мај 2002), стр. 16.

Цициран део рецензије Р. Николића за књигу „Прилике, Дубрава, Радаљево“ Драголуба Вујовића.

591. ПОПОВИЋ, Радован

Еротика наспрам порнографије : ново у књижарским излозима.

У : Политика. - Год. 99, бр. 31857 (15. јул 2002), стр. А 11.

Наведен цитат из ћоговора Р. Николића у књизи „Жена и мириси“ Добре Ружића.

592. РАДИЧЕВИЋ, Нела

Приповетке и поезија штампарије „Светлост“.

У : Чачански глас. - Год. 71, бр. 5 (14. фебруар 2003), стр. 9.

593. РАОВИЋ, Предраг

Споменик са тестаментом : занимљивости из наше прошлости.

У : Чачански глас. - Год. 37, бр. 37 (20. септембар 1968), стр. 6.

594. РАОВИЋ, Предраг

Тужан растањак од народног лекара : сахрањен др Бранимир Рисимовић.

У : Чачански глас. - Год. 48, бр. 51 (12. децембар 1980), стр. 8.

595. РАОВИЋ, Предраг

Памтљива памтиља минулог : празник књиге на Драгачевском сабору трубача.

У : Чачански глас. - Год. 57, бр. 36 (1. септембар 1988), стр. 7.

596. РАОВИЋ, Предраг

Великану, с љубављу : у Каони одржана централна свечаност поводом 200. годишњице рођења Вука Стефановића Карадића.

У : Чачански глас. - Год. 56, бр. 46 (12. новембар 1988), стр. 7.

597. РАОВИЋ, Предраг

Остало је само дело : (из беседе Николе Стојића на промоцији књиге „Каменорезац Радосав Чикириз“ аутора Радојка Николића).

У : Чачански глас. - Год. 57, бр. 48-49 (29. новембар 1989), стр. 10.

598. РАОВИЋ, Предраг

Чикириз по други пут међу својима : несвакидашњи догађај у Ртима.

У : Чачански глас. - Год. 57, бр. 50 (7. децембар 1989), стр. 10.

599. РАОВИЋ, Предраг

Неизбрисив траг у времену : у Гучи одржан научни скуп посвећен Ранку Тајсићу.

У : Чачански глас. - Год. 62, бр. 45 (5. новембар 1993), стр. 6.

600. РАОВИЋ, Предраг

Трагање за коренима : изложба слика браће Ковачевић у Лучанима.

У : Чачански глас. - Год. 63, бр. 13 (25. март 1994), стр. 7.

601. РАОВИЋ, Предраг

Оставштина за будућност : нове књиге за будућност.

У : Чачански глас. - Год. 63, бр. 23 (10. јун 1994), стр. 13.

602. РАОВИЋ, Предраг

Стваралачки подухвати : три и по деценије Дома културе у Гучи.

У : Чачански глас. - Год. 65, бр. 10 (28. фебруар 1997), стр. 9.

603. РАОВИЋ, Предраг

Празник писане речи : шездесет пет година библиотекарства у Драгачеву.

У : Чачански глас. - Год. 68, бр. 9 (27. фебруар 1998), стр. 9.

604. РАОВИЋ, Предраг

Дух пронађе пут у тмини : рекао је на књижевном поселу Драган Јовановић Данилов.

У : Чачански глас. - Год. 68, бр. 40 (8. октобар 1999), стр. 9.

605. РАОВИЋ, Предараг
Досегнути завичајни и лични корени : похвале аутору Драгољубу Вујовићу и издавачу Графици Јуреш.
У : Чачански глас. - Год. 70, бр. 22 (7. јун 2002), стр. 12.
606. РИСТИЋ, Сања
Сељакова душа на камену : аутор Радојко Николић.
У : Агробанка. - Год. 10, бр. 63 (новембар 1999), стр. 11.
607. САРАТЛИЋ, Рада
Додељене Вукове награде.
У : Политика. - Год. 76, бр. 23775 (14. децембар 1979), стр. 14.
608. СЕКУЛИЋ, Зоран
Сељачка душа на камену : награда у правим рукама.
У : Илустрована Политика. - Бр. 1103 (26. децембар 1979), стр. 28-29
609. СИМОВИЋ, Драган
Књига у камену : запис о Радојку Николићу.
У : Задруга. - Бр. 1725 (6. април 1978), стр. 14.
610. СИМОВИЋ, Драган
Kakvi su nam preci.
У : Panorama. - Br. 1158 (28. septembar 1979), str, 17.
O „Kamenoj knjizi predaka“.
611. СИМОВИЋ, Драган
Стваралачке могућности и покушаји.
У : Књижевне новине. - Год. 31, бр. 595 (8. децембар 1979), стр. 2-3.
O „Kamenoj kњизи предака“.
612. СИМОВИЋ, Драган
Смелост звана стварање : шта сам све чуо, појмио и, записао потом, једне новембарске ноћи у стану Радој-

ка Николића, аутора студије „Камена књига предака“. У : Чачански глас. - Год. 48, бр. 49 (14. децембар 1979), стр. 11.

613. СИМОВИЋ, Драган

Време потонje хадућије : гробља западне Србије.
У : Zum reporter. - God. 18, br. 794 (24. septembar - 1. октобар 1981), str. 6-9.

614. СИМОВИЋ, Драган

Тајне ђивота и смрти : људи које срећемо.
У : Dvoje. - (5. decembar 1984), str. 19.

615. СИМОВИЋ, Милинко Шеки

Зеочани су поносни на своје људе.
У : Чачански глас. - Год. 48, бр. 2 (11. јануар 1980), стр. 6.
Поводом додеље Вукове наћраде Радојку Николићу.

616. СРЕЂКОВИЋ, Милутин

Живот у слову епитафа : (Радојко Николић: „Камена књига предака“, НИРО „Задруга“, Београд, 1979).
У : Расковник. - Год. 7, бр. 24 (лето 1980), стр. 106-113.

617. СРЕЂКОВИЋ, Милутин

„Сељакова душа на камену“, Дечје новине, Горњи Милановац, 1991.
У : Хришћанска мисао. - Год. 1, нова серија, бр. 3-5 (1993), стр. 84.

618. СТАНИЋ, Раденко

Дело „Камена књига предака“.
У : Политика. - Год. 76, бр. 23652 (11. август 1979), стр. 8.
Станићев одговор у анкети „Шта је за вас био додгађај сезоне“.

619. СТАНИЋ, Радомир

Радојко Николић: „Камена књига предака“, НИРО „Задруга“, Београд, 1979. године.
У : Зборник радова Народног музеја. - Бр. 9 (1978), стр. 347-354.

620. СТАНИЋ, Радомир

Камена књига предака : под овим насловом, у издању НИРО „Задруга“, у Београду, објављена је књига Радојка Николића посвећена натписима на нашим надгробним споменицима.

У : Политика. - Год. 76, бр. 23671 (29. септембар 1979), стр. 16.

621. СТАНИЋ, Радомир

Човекова душа на камену : Радојко Николић : Камена књига предака, Задруга, Београд, 1979.

У : Повеља октобра. - Год. 9, бр. 29 (4/ 1979), стр. 107-109.

622. СТАНИЋ, Радомир

Умирања животу једнака : аутор : Радојко Николић; издавач „Чачански глас“, Чачак, 1988.

У : Политика. - Год. 86, бр. 27142 (29. април 1989), стр. 14.

623. СТАНИЋ, Радомир

Мајстор о мајстору : (Радојко Николић, „Каменорезац Радосав Чикириз“, „Дечје новине“, Горњи Милановац, 1989).

У : Драгачевски трубач. - Бр. 20 (25-27. август 1989), стр. 4.

624. СТАНИЋ, Радомир

„Каменорезац Радосав Чикириз“: аутор Радојко Николић, издавач „Дечје новине“, Горњи Милановац, 1989).

У : Политика. - Год. 87, бр. 27409 (27. јануар 1990), стр. 15.

625. СТЕФАНОВИЋ, Љубица

Светлописани драгачевски трубачи : народна изложба у народној кући – рекао је за фотографске записи о учесницима 40. Драгачевског сабора трубача у Гучи 2000. године аутора Мирослава Заклана књижевник Радојко Николић који је отворио изложбу.

У : Агробанка. - Год. 13, бр. 79 (јануар-фебруар 2003), стр. 15.

626. СТОЛИЋ, Ника-Никола
Тужбалица и записи о хайдуцима : из збирке Радојка Николића.
У : Драгачевски трубач. - Бр. 7 (27-29. август 1976), стр. [12].
627. СТОЛИЋ, Ника-Никола
Нове књиге.
У : Драгачевски трубач. - Бр. 28 (22-24. август 1997), стр. 8
О књизи „Каменотисци народног образа“
628. ТОДОРОВИЋ, Драган
Умирања животу једнака : књига рађена на основу записа из књига умрлих у западној Србији.
У : Експрес недељна ревија. - Бр. 8386 (12. јул 1987), стр. 8.
629. ТОДОРОВИЋ, Драгоје
Како сам доживео слободарство Драгачеваца.
У : Чачански глас. - Год. 62, бр. 5 (29. јануар 1993), стр. 6.
630. ТОДОРОВИЋ, Драгоје
Трајан споменик : уз стогодишњицу Горачићке буне.
У : Чачански глас. - Год. 62, бр. 8 (19. фебруар 1993), стр. 6.
631. ТОДОРОВИЋ, Мирослав
Из тмине благо.
У : Борба. - Год. 81, бр. 150 (30. мај 2002), стр. [10].
О књизи „Корени и вреже“.
632. ТОДОРОВИЋ, Р.
Записи са старих споменика.
У : Вечерње новости. - (24. август 1969)
633. ТРНАВСКИ, Вук
Мрчајевачки „академик“ Влајо.
У : Политика. - Год. 71, бр. 21665 (29. јануар 1974), стр. 9.

634. ЂУЛАФИЋ, Миладин
Довиђења на оном свету.
У : Интервју. - Год. 8, бр. 181 (13. мај 1988), стр. 17.
Izbor epitafa iz „Kamene knjige predaka“
635. УРОШЕВИЋ, Милован
О „Каменој књизи предака“ Радојка Николића.
У : Градац. - Год. 7, бр. 33 (1980), стр. 32-36.
636. УРОШЕВИЋ, Милован
Епитафи из „Камене књиге предака“ Радојка Николића / [изабрао Милован Урошевић].
У : Венац. - Бр. 155-156 (12/1987-1/1988), стр. 27.
637. ФИЛИПОВИЋ, Р.
Тужно, а ведро.
У : Политика. - Год. 77, бр. 24081 (19. октобар 1980), стр. 20.
O епитафима из „Камене књиге предака“ Радојка Николића.
638. ЦВЕТКОВИЋ, Никола
У име живота : (рецензија нове књиге Радојка Николића: „Умирања животу једнака“).
У : Чачански глас. - Год. 57, бр. 37 (7. септембар 1988), стр. 7.

ПОСВЕТЕ ПЕСНИКА

639. Ратоборац : Радојку Николићу.
У : Рушнице / Радован М. Маринковић. - Чачак : Удружење публициста, 1991. - Стр. 1.
640. Камена хроника Радојка Николића.
У : Чачанске елегије / Радован М. Маринковић. - Чачак : Графика Јуреш, 1995. - Стр. 28.

641. Ратови и брекске : Радојку Николићу.
У : Затвореник у ружи међу својима / Драган Колунџија . - Чачак : Градска библиотека, 1997. - Стр. 35.
642. Ратоборац : Радојку Николићу.
У : Трубнице / Радован М. Маринковић. - Чачак : Графика Јуреш, 1998. - Стр. 14.
643. Камена хроника Радојка Николића.
У : Чари завичаја : антологија чачанског песништва / [приредио] Милован Урошевић. - Чачак : Графика Јуреш, 2000. - Стр. 160.
644. Посмртнице : сенима Радојка Николића.
У : Дневнице / Радован М. Маринковић. - Чачак : „Јел-Мил“, штампарија Бајић, 2006. - Стр. 36.

ТЕЛЕВИЗИЈСКЕ ЕМИСИЈЕ О РАДОЈКУ НИКОЛИЋУ

645. Душа на камену : Радојко Николић / уредник и сценариста Велибор Лазаревић ; редитељ Драган Јовановић. - Београд : РТС Први програм, 3. децембар 1996. - трајање 26' 47". - Циклус емисија На изворишту
646. Портрет : Радојко Николић / аутор Данка Радовић. - Чачак : ТВ Галаксија 32, 1997. - трајање 58".
647. [Радојко Николић] / Александар Радовић. - Чачак : ТВ Галаксија 32, 26. октобра 2003. - трајање 111'27". - Циклус емисија Носталгија

РЕГИСТАР ИМЕНА

А. П. 409

Аврамовић, Димитрије 184
Александрић, Милева 410
Ан드리ћ, Иво 50, 82
Ан드리ћ, Радомир 411, 412

Б. Х. 413

Бабић, Драган 26
Баковић, Милица 414
Бањац, Ђина 415
Барјактаревић, Б. 416
Берђајев, Николај А. 80
Бјелић, Весна 417
Бојовић, Невенка 357
Букилица, Ђорђе 418

В. М. 419

В. Н. 420
Васић Вујичић, Весна 421
Васић, Драгиша 431
Веруовић, Милорад 422
Витошевић, Драгиша 1, 9, 332, 346, 360, 411, 423-427
Влајић, М. 428
Вујић, Јоаким 16, 536
Вујовић, Владан 429-431
Вујовић, Драгољуб М. 22, 590, 605
Вукосављевић, Миладин 432-448
Вуловић, Милован 13

Гавровић, Вујица 193

Гачић, Радиша 449
Глигоријевић, Хаџи Продан 264
Глишић, Миломир 520

Дашић, Јарослав 450

Девић, Драгослав 442

- Дедић, Арсен 431
Димитријевић, Владимир 430
Дунђерски, Богдан 590
Дуњић, Катарина 451
- Ђоковић, Милан 452-454
Ђоковић, Милојко П. 347, 455-457
- Етеровић, Иво 286
- Живановић, Драган 458, 459
Живковић, Милутин 460
- З. Ф. 461
Заклан, Мирослав 21, 25, 543, 625
Затежић, Новица 462-464
- И. С. 465
Ивановић, Воја 466
Игњатовић, Миодраг 361
Илић, Димитрије 467
Исаиловић, Драгољуб, 329
- Јаковљевић, Душан 468
Јакшић, Ђура 280
Јанковић, Максим 325
Јанковић, Милан 316
Јањушевић, Станко 469
Јаћимовић, Миодраг 10, 348, 501
Јевтовић, Милош 470, 471
Јеремић, Светислав 292
Јованка Орлеанка, Жан д' Арк 161, 164
Јовановић, Бојан 253
Јовановић, Драган 645
Јовановић, Драган Данилов 604
Јовановић, Рашко В. 472
Јованчевић, Радослав 401
Јовашевић, Милоје 293
Јовковић, Милојко 301

Карађорђе 28-37, 85, 116, 121, 169, 170
Каран, Миленко 249, 250, 473
Караџић, Вук Стефановић 52, 90, 211, 212, 442, 454, 453, 596
Кириџић, Драгутин 178
Ковачевић, Бранко 349, 350
Ковачевић, Зоран Р. 474
Ковачевић, Милош 182
Ковачевић, Мирко 508, 600
Ковачевић, Никола 5, 600
Којић, Дејан 419
Колунција, Драган 524, 641
Косановић, Ј. 475
Крунић, Дејан 14
Кукић, Љубисав 175, 516
Кулиновић, Ђ. 476

Лазаревић, Велибор 477, 478, 645
Лазовић, Милорад 484
Летић, Ковиљка 248, 429, 482
Лешовић-Станојевић, Зорица 479-484
Лома, Арсеније 10
Ломовић, Бошко 485, 486
Лукић, Јован 24, 355

Љушић, Радош 537

М. Д. 487
М. Т. 488
Мајсторовић, Г. 489
Максимовић, Миодраг 490
Маринковић, Зоран 28-43
Маринковић, Радован М. 20, 24, 28-43, 245, 349, 355, 430, 491-542, 639, 640, 642, 644
Марковић, И. 544
Марковић, Љубомир 11, 351- 354, 387, 481, 545-547
Марковић, Петар 12
Марковић, Радул 484, 548, 549
Марковић, Светислав Љ. 351-355
Марковић, Урош 192

Маслар, Стојан 318
Матовић, Маријана 550
Матовић, Миодраг 551, 552
Мијановић, Каћа 553, 554
Миловановић, Крсто 26
Милошевић, Милан 555
Милошевић, Снежана 556
Мирковић, Чедомир 557
Митић, Србочуб 558
Михаиловић, Атанаско 449, 537
Михаиловић, Јанко Молер 401
Мојсиловић, Мирослав Миле 447, 480, 559, 560

Настић, Биљана 561
Недић, Владан 356, 411, 562
Недовић, Милојко 247, 563
Нушић, Бранислав 504

Обрадовић, Бранислав-Цамбо 319
Обрадовић, Милош 19, 414
Обреновић, Милан 124
Обреновић, Милош 28-37, 116, 121
Олујић, Гроздана 564
Орбовић, Марија 565, 566
Оташевић, Гвозден 567, 568
Оташевић, Даница 569-571

Павловић, Драгољуб 336
Павловић, Миодраг 398, 521
Павловски, Радован 502
Пајић, Миленко 357, 572, 573
Пантелић, Милија 574
Паунић, Драгутин 23, 46, 251, 589
Пауновић, Синиша 242, 243
Пашић, Никола 298
Петковић Дис, Владислав 48, 49, 269, 284, 398
Петровић, Бранислав 575
Петровић, Градимир 458, 576-580
Петровић, Милојко 581

Петровић, Милутин 514
Петровић, Надежда 277
Петровић, Родољуб 358, 479, 582-585
Петронијевић, Тихомир 171, 172
Пјевовић, Обрен 51, 52
Поповић, Љубо 314
Поповић, Никола 18
Поповић, Радован 586-591
Поповић, Томислав 341
Принцип, Гаврило 280
Протић, Младен 298
Протић, Томислав 493
Путник, Радомир

Радивојевић, Благоје 474
Радичевић, Бранко В. 70, 76, 84
Радичевић, Нела 592
Радовић, Александар 647
Радовић, Данка 646
Радоњић, Светозар Рас 487, 509
Рајић, Делфина 359, 401
Рајић, Танаско 274
Ралић, Првослав 411
Раовић, Предраг 593
Рисимовић, Бранимир 594
Ристић, Сања 606
Ристовић, Александар 54
Ружић, Добросав 591

Саратлић, Рада 607
Секулић, Зоран 608
Сизиф 56
Симић, Јосиф Теочинац 176, 188-191
Симовић, Драган 609-614
Симовић, Миленко Шеки 615
Славковић, Јовиша 15, 45
Сократ 59
Срећковић, Милутин 44, 360, 616, 617
Станић, Раденко 618

Станић, Радомир 619-624
Стевановић, Добросав 194, 195
Стевић, Радомир Рас 466
Стефановић, Љубица 625
Стојић, Ника Никола 17, 28-37, 349, 442, 597, 626, 627

Тајсић, Ранко 13, 83, 92, 252, 342, 599
Тимотијевић, Милош 359
Тодоровић, Драган 628-630
Тодоровић, Драгоје 244, 246
Тодоровић, Мирослав 631
Тодоровић, Пера 343
Тодоровић, Р. 632
Томић, Јован 186
Трифуновић, Бранко 27, 492
Трифуновић, Вера 558
Трифуновић, Ђорђе 411
Трнавац, Миливоје 361
Трнавски, Вук 633

Ћулафић, Миладин 634

Урошевић, Зоран 460
Урошевић, Милован 635, 636, 643

Филиповић, Р. 637

Цветковић, Никола 638

Чворовић, Слободан 20
Чикириз, Радосав 3, 173, 174, 179, 390, 391, 395, 456, 526, 623, 624

Џоковић, Сретен 283

РЕГИСТАР НАСЛОВА ЛИСТОВА И ЧАСОПИСА

- Агробанка (Београд) 606, 625
Арена (Загреб) 458
- Багдала (Крушевач) 562
Блиц (Београд) 471
Борба (Београд) 475, 546, 631
Венац (Горњи Милановац) 548, 553, 636
Вести (Ужице) 455
Вести (Франкфурт) 552
Вечерње новости (Београд) 428, 462-464, 551, 632
Вуковац (Чачак) 563
- Гимназион (Чачак) 542
Глас библиотеке (Чачак) 333, 335, 336, 339
Градац (Чачак) 50, 88, 120, 138, 146, 149, 151, 179, 214, 635
- Данас (Београд) 573
Двоје (Београд) 614
Дело (Љубљана) 420
Дисов гласник (Чачак) 127, 128
Дисово пролеће (Чачак) 54, 384, 391, 550, 565
- Дневник (Нови Сад) 416
Догађаји (Лучани) 158
Драгачевски трубач (Гуча) 92, 172, 173, 178, 181, 182, 233, 322, 328, 334, 342, 395, 407, 427, 529, 530, 534, 623, 626, 627
Дуга (Београд) 575
- Епоха (Београд) 412
- Задруга (Београд) 411, 435, 609
Задужбина (Београд) 456, 457, 474, 578
Зборник радова Музеја рудничко-таковског краја (Горњи Милановац) 541
Зборник радова Народног музеја (Чачак) 90, 91, 93, 119, 123, 126, 131, 133, 134, 142, 152, 176, 177, 197, 215, 230, 231, 238, 239, 343, 453, 619

- Здравство (Чачак) 89, 388
Зум репортер (Београд) 613
- Илустрована Политика (Београд) 122, 164, 166, 556, 577, 608
Интервју (Београд) 634
Искра (Чачак) 460
- ЈАТова ревија (Београд) 554
Јединство (Приштина) 421
Јефимија (Београд) 544
- Књижевне новине (Београд) 70, 76, 82, 84, 85, 169, 250, 251, 253, 611
Комунист (Београд) 94, 564
- Летопис Матице српске (Нови Сад) 557
- Магазин (Загреб) 459
- Народна армија (Београд) 47
Настава и васпитање (Београд) 95-103
Наша прошлост (Краљево) 121
Наше село (Чачак) 168, 240, 241
Наши кораци (Чачак) 415
НИН (Београд) 380, 555
Нови глас (Чачак) 157
- Орфеј са Млаве (Каменово) 486
- Панорама (Загreb) 610
Повеља октобра (Краљево) 621
Полет (Чачак) 451
Политика (Београд) 56-69, 71, 73, 75, 77-81, 83, 105-108, 111-113, 118, 125, 139-141, 143, 228, 249, 275, 284, 291, 292, 299, 300, 304, 311, 313, 315, 318, 326, 389, 399, 418, 419, 424, 448, 461, 465, 469, 472, 487, 490, 568, 582-591, 607, 618, 620, 624, 633, 637
Политика експрес (Београд) 260, 261, 264, 267, 268, 270, 274, 276-280, 285, 286, 287, 289, 293-295, 297, 301-303, 305, 306,

- 308-310, 317, 320, 409, 473, 567, 576, 578-580, 628
Политикин забавник (Београд) 488
Православље (Београд) 581
Практична жена (Београд) 476
Просветни преглед (Београд) 413, 425, 545, 547, 549, 566
- Расковник (Београд) 55, 87, 129, 135-137, 145, 165, 174, 175, 196, 332, 382, 423, 477, 558, 616
Ревија село (Београд) 489
Репортер (Београд) 466
- Савиндан (Пријепоље) 422
Саопштења (Београд) 337
Српски народни календар за преступну 2004. (Чачак) 226
- Таковске новине (Горњи Милановац) 186-195, 234-237, 429-431, 449, 485, 561
Ужиички зборник (Ужице) 184, 185
- Фолклор - магазин (Београд) 543
Фрула (Прислоница) 74, 167
- Хришћанска мисао (Београд) 617
- Чачански глас (Чачак) 48, 49, 51-53, 86, 104, 109, 110, 114-117, 124, 130, 132, 144, 147, 148, 150, 153-156, 159-163, 170, 171, 180, 183, 198-213, 216-225, 227, 229, 232, 242-248, 252, 254-259, 262, 263, 265, 266, 269, 271-273, 281-283, 288, 290, 296, 298, 307, 312, 314, 316, 319, 321, 323-325, 327, 329-331, 338, 340, 341, 344, 362-379, 381, 383, 385-387, 390, 392-394, 396-398, 400-406, 408, 410, 414, 426, 432-434, 436-447, 450, 452, 454, 467, 468, 470, 478-484, 491-528, 531-533, 535-540, 559, 560, 569-571, 574, 592-605, 629, 630, 638
Чачанско огледало (Чачак) 417

ПРИЛОЗИ

Милутин СРЕЋКОВИЋ

РАДОЈКО НИКОЛИЋ

Студирали смо заједно, на Групи за југословенску књижевност и српскохрватски језик, како се то онда звало. Али у првим годинама студија ја сам га мање познавао по његовом индивидуалитету, а више по дружењу са Арсеном [Секулићем]. Радојко је био висок, развијен Чачанин, Арсен онижег раста, ниског само кад се налазио уз Радојка Николића. Они су се дружили свакодневно, били су школски другари, земљаци, дакле, стари пријатељи. Тек у последњој години студија, док смо се у лингвистичком семинару припремали за први део дипломског, Радојко и ја смо постали пријатељи, и то остали до данашњег дана.

Радојко, у ствари, није био из Чачка (у овом граду учио је Гимназију), он је рођен у Драгачеву, у малим Зеокама, селу просутих кућа и лепог побрђа. Очева кућа је права сељачка, на обрешку изнад ње су два столетна стабла трешње (преостала од некадашњих шест) – дебла каква нисам видео у свом веку – комшије удаљене, како то већ бива у селима између планине Јелице и вароши Ивањице, на простору који се зове Драгачево, настањеном углавном пребезима и сеобарима из Херцеговине.

Не, није се Радојко у свом зрелом интелектуалном животу спремао да пише о Драгачеву и Драгачевцима – овај крај и ови људи имају среће са својим ученим главама, па данас спадају у најпроученије и најпознатије области у Србији, јер сваки писменији Драгачевац жели да каже оно што он зна о свом завичају, а да зна боље од других, то се већ разуме, Срби смо – он је данас најбољи познавалац сеоске патријархалне културе

свакако и зато што пореклом има најдубљи корен у нашем сељачком животу, али његова сазнања о овом историјском и антрополошком бићу нашег живота, о патријархалној природи тог живота и систему вредности који је по њој успостављен, дугују, пре свега, његовој љубави за вуковски начин мишљења и процењивања, обогаћен модернијим разумевањем етно-антропологије и етно-психологије, области у којима је Николићева обавештеност и голема и систематска. Студије књижевности помогле су му да се суочи са Вуком и српским језиком, да појми дело човека који нас је увео у Европу са даровима живота и историје што су тој Европи недостајали, мада њени, европски, одвајкада утемељени у њено биће грчко-византијске духовности, у коме се најсуштаственије процедила и стапложила дубока и загонетна мисао азијског континента. И да се суочи са језиком, са његовом моћном синтаксом, која нам говори својом чудесном реченицом, богатија од сваког појединачног човека, умнија од сваког века, те да тако ослушне не само како тај језик силази са усана брзореких му земљака, нити како одлеже његов бруј и роман у написаним књигама овог народа, већ да га открије у камену, на надгробницима и крајпуташима, где је одавно био измерен утегом вечности, окренут најбитнијем да би претрајао времена. Без Вука Карадића не бисмо данас разумели Николићеве студије о патријархалној култури српског села, што ће рећи: српског народа. Ако у Србији некада није било других људи осим сељака, како је записао Вук још у време своје младости, све до Другог светског рата сељачки живот је био и остао синоним народног живота. Књиге последњих наших вуковаца, Драгише Витошевића и Радојка Николића, најбоље су сведочанство да је Вукова искра у нашој науци о животу српског народа дала најснажнија обасјања и да је била жива дugo, све до наших дана.

*
* *

Њих је три брата и две сестре. И док су сестре пошли за својом судбином, онако како сеоске девојке одвајкада полазе „за срећом“, не очекујући од живота нешто више од оног што им је дала очева кућа, мајчин наук и сеоска средина,

браћа су кренула у раскорак са том средином – средњи и најмлађи су пошли на високе школе. Милија ће постати професор Београдског универзитета, доктор наука, најбољи стручњак за методику српског језика у наставаној пракси. Радојко ће после завршених студија на Групи за југословенску књижевност дипломирати и на Групи за психологију. Најстарији, Славимир, остао је на селу. Драгачево, у коме има људи од сваке памети, нема од њега бољег зналца српске историје међу сељацима, ни бољег познаваоца народних обичаја. Речит је Славимир, чувене су његове здравице, беседе, запамћени су многи његови посмртни говори старим Драгачевцима солунцима. Објавио је збирку песама – ето, међу браћом он је једини песник!

А отац им није учио школу. Сам се касније описменио, кажу. Па је у време свог ратовања, тукући се као артиљерац са Швабом и Бугарима, водио дневник да би трајније памтио своје ратне године. А и за унуке, говорио је. Књижевник Миодраг Јаћимовић уврстио је ратни дневник старог Николића у своје „Слово ратниково“.

Тако су сви Николићи по мушкиј линији оставили дубљи или плићи траг о себи, сведочећи о свом дару по мери тог дара.

Радојко је имао знања и снаге да српски народ сагледа по богатству његове патријархалне културе. Да га види тамо где је тај народ обележавао своју границу између живота и смрти. Да проучава његова сазнања о трајном и тренутном у маловеком животу човека зросада, земљоделца, тежака, ратара, занатлије, да га види у тренутку кад се тај сељак, који од бразде и врсте није имао времена да мисли на „онострањо“, преселио са њиве на гробље и схватио да нема повратка. И то казао речју укованом у камен. Тајну тог камена, тих уреза, Радојко Николић данас зна боље него ико у Србији.

*
* *

Рад у школи није могао потпуније да задовољи професора Николића, био је доста скучен за његова знања и интелектуална распињања. Задовољство које је осећао док је, све

упорније, гоњен неодольивом снагом, проучавао народну књижевност и њена митолошка искуства, све више је тежило да се систематише, да буде „искоришћено“. На то га је нарочито наводило његово острашћено изучавање историје српског народа у прошлом веку. Видећи да су споменици на гробљима и крајпуташи, тамо, у западној Србији, између Дрине и Рудничког поморавља до косовских предела, углавном до Јавора, Голије и рачке области, толико исписани такозваним епитафима да садрже својеврсну народну историју написану на домаку смрти, на првом измаку од живота, на правој „научничкој дистанци“, Радојко Николић је помислио да се та „камена књига предака“ може склопити као жива историја народа, коју су о њему исписали његови мртви. Тада је одлучио да прокрстари по гробљима широм западне и централне Србије, да напише ову историју којој су увек претили лашај, маховина, сваковрсно жбуње, људски немар, зуб времена који лагано а неумитно изгриза и осипа камен, ждерући слова, остављајући само њихове нечитљиве трагове.

Разговарамо о томе у Чачку, у његовом стану.

Радна соба Радојка Николића. Одмах пада у очи овећа графичка представа сеоске куће, веома брижљиво изведена у детаљима. „У тој кући смо одрасли“ објашљава ми, „знали смо сваки њен делић и споља и изнутра“. Касније је одлучио да је нацрта, да је не заборави.

Затим керамички тањир Мирјане Исаковић – на њему: голуб кљује грожђе. Елегантна линија цртежа, поетска неžност боја, савршена тонска једноставност. То је споменички цртеж, плитки рељеф, он симболично означава душу у рају, која се наслажује божјом милостшћу. Још неки етнографски предмети по зидовима. Веома лепа икона светог Јована Кефалофора, рад на дрвету, можда рани 17. век? Полице са књигама: много тзв. стручних књига, речника, студија, лексикона, енциклопедија. Вукове књиге.

Није могао ни помишљати шта ће од свега тога бити, од тих лутања од места до места, од гробља до гробља. Првих година водило га је неко лудило, радосно осећање да сазнаје тајну коју су сви други забатали и заборавили. Јест, била је то права страст. Каква киша, ни жега, ни мразичак, ни луди ветар – њему ништа није могло да омете одлазак на та

гробља. Сродио се са њима, мада је зnaо да га неки, па да, највише ови његови, овде у Чачку, сматрају лудим. И њему се данас, после толико година, чини да је, можда, ко зна, тада и био, онако, на своју руку: они овде купују намештај, уносе у станове регале, мењају кола, а он по гробљима! Имају људи право на свој живот, каже. Али почели су да га, неће рећи, ружна је реч, тако се ми по нашим породичним седељкама забављамо кад помињемо колеге и пријатеље.

А онда су се појавиле слутње могућих методолошких усмеравања сазнатора. Материјал се просто сам отварао, појавили су се у њему хоризонти будућих сазнања. Оно што је у почетку било, ваљда, само страст, тек сада се разгорело.

Са споменика је проговорила једна Србија коју до сада нисмо хтели, или нисмо умели, да видимо. А она је у много чему другачија од наше идиличне слике о Србији, па и о сељаку – појављивала се нека Србија тамнијег лица, много балканска у свом искуству, више митска него рационална, највише несрћина, мученичка, гладна а хлебна, као да је без среће, можда наша права сељачка Србија.

Разговарао је са сељацима, били су увек орни за причу, и увек су настојали да своје село представе са добре стране. Зачудо су волели приче о историјским догађајима. О Лазару и Милошу. О светом Сави. О Карађорђу и оном другом Милошу. О хајдуцима и војницима. Њихове жене би га често понудиле хлебом, колачем, јабуком, чашом ракије или вина.

И то се дешавало, нарочито кад је дан жежен, па упче у грбљански камен, у суву траву. Пружи руку, јер је уковани текст сишао у коров, разгрне, хоће да га у целости прочита, а она само пружи главу, запалаца. Шарка, дабоме. Одскочи као опарен, нико није ни крупан ни тежак кад треба да избегне ујед отровнице.

Био је у 250 места, обишао преко 350 гробала, прочитао је преко 70 000 епитафа, видео да је наш народ, онај динарског порекла, како га је Цвијић разврстao, епски распричан и поетичан чак и овде, кад пише о својим покојницима. Ми смо, каже, замишљен је, дugo ћути: ми смо народ који мисли да се живот и смрт могу сложити, да су они, иако у свему другачији, некако, човеково право. Право да живи. Право да умре. Да увек буде – свој.

*
* *

Обратио се Драгиши Витошевићу.

Све је било сређено, прикупљени материјал разврстан у поглавља, утврђени резултати проучавања, успостављене све неопходне научне конотације – рукопис књиге био је доворен. Али није било много изгледа да се књига појави: њена тема није имала ничег од модерног сензибилитета, оног који „тамо“, „у свету“ има аутентично модеран дух; а није спадала ни у оне које афирмишу социјалистичку стварност; сем тога, авај, њен писац је живео у дубокој провинцији, тамо у некаквом Чачку, где је то, буди бог с нама, зар је у Београду мало оних чији рукописи чекају годинама да буду штампани!

Тихи и скромни Радојко Николић, са патријархалним осећањем достојанства, дакле, са осећањем стида од своје муке, спреман да је прећути само да не би замолио, ипак, ипак, знао је да нема право да прећути животе и судбине оних које је камен записао у свом памћењу. Није смео да прећути ни то ћутање око њих. Морао је некако да огласи своју истину.

Обратио се Драгиши Витошевићу.

Тако су се срела два потоња вуковца српске културе – обојица људи са највишим образовањем, у свом раду надахнути вуковским уверењем да чинећи оно што чине, чине добро српском народу, један Гружанин, други Драгачевац, за гледани у ту чудну, камену историју српског села, у сељачку душу која је све до сада била тајна, и сада се она, та тајна Србије растурена по каменим записима, ево, отвара у овом материјалу, као невероватна, ретко узбудљива истина о њиховом сељачком народу.

Непогрешивим инстинктом вуковца Витошевић је одмах схватио какво благо има пред собом.

Разговарали смо о том рукопису пре него што је угледао свет као књига, у тренутку кад је Драгиша за њу писао предговор.

Као и увек, Драгиша говори темпераментно, широко одмахује десном руком, глас му је звучан, чист, очи сјајне. Одушевљен је.

Чудесан човек – чудесна књига. Сви се тамо одмарaju у празничне дане, а он јури по гробљима! Они ће се тако и даље одмарати, а Радојко је написао књигу каква, ваљда, нигде није написана. Србија је велика тајна, каже Десанка, али ово је тајна тајне. Драмска и епска књига о нама. То смо ми сами, и сами себи непознати! И све је из прве руке. Добро, епитафи свуда вешто прикривају истину, али кад се нађе шифра читања, кључ њиховог разумевања, свака истина постаје јавна, доступна. Па та гробља су наши летописи, тако рећи, наше народне новине, она су вид заједничког народног стваралаштва. Радојкова књига показује и лице и наличје Србије. Оно што је он урадио прави је вуковски подухват, прави подвиг у овом времену кад је сељак постао компарација простоте, кад и најпростији капутлија каже оном другом: глуп си као сељак. А Радојко ову књигу жели да назове „Сељакова душа на камену“. Ови у редакцији Задружне књиге, нарочито Радомир Андрић, предлажу неки други наслов и Радојко га проналази: „Камена књига предака“, мада му је и први наслов био ванредно поетичан и тачан. Али књига и јесте таква: на њеним каменим листовима само време исписало је сељакову историју као сељакову судбину.

Уверен је, каже Витошевић, да је ова књига добродошла свима: историчарима, антрополозима, етно-психологизма, књижевницима, филозофима, прозографима, ликовним уметницима. И закључује: она је свима потребна. Да видимо одакле долазимо, да упознамо себе данашње.

*
* * *

Гуча је варошица на драгачевској страни Јелице. У свему сиромашна, једноставна, неузбудљива, она је једино градско место Драгачева. Одмах се види: ту су се, у ранијим временима, Драгачевци морали сачекивати и удруживати, па тако, трговачки узбиљено, преко Јелице силазили у равничарски Чачак, плодан и родан, пун занатлија и трговачких

дућана. И белог хлеба, у она времена кад је проја била свакашње парче насушног, често тврда, некад богме и побуђала. Али све то у памћењу и знању Радојка Николића слатко пружима живце, греје причу, брише растојања између представа и судова.

Има у Гучи једно место на коме се застаје са капом у руци. На зиду гучке цркве, споља, целом свету на погледу, налази се велика мермерна плоча, у коју су уписана имена бораца изгинулих у ратовима од 1912. до 1918. године. То је страхотно дугачак списак оних које је Драгачево дало домовини, откупљујући њиховом крвљу победу српског народа и границе Краљевине Срба, Хrvата и Словенаца. На том месту Гуча осећа животне жиле своје историје, ту је њен уток у Србију.

Али у време чуvenог сабора Гуча се у свему преобрази. Некако се раскрупња, окити, пролепша. Згрне се у њу свет са разних страна, из читавог Западног и Рудничког поморавља, драгачевска села да и не помињемо, дођу Београђани, стигну чак и неки млади Американци заљубљени у фолклор, проспу се боје низ улице, огласе се трубачи, зациликну и зајече трубе, проломе се тромбони – почиње чуvenо надметање трубача, који се из целе Србије окупе, у малој Гучи. Сilan се народ усхода и устрчи њеним улицама и сокацима. У школи изложба наивних сликарa, драгачевских везиља и ткаља, књижевник Никола Стојић отворио своју радионицу за оне који воле скулптуру у дрвету, сваке године у школском парку излаже Богосав Живковић, ваљда највећи балкански уметник у резању ликова у дрвету („Ја овде морам да дођем сваке године“, прича ми једном, „за мене је ово рај земаљски, сви ме виде и ја све видим, овде ми се срце отвара“). И улицама ове варошице тешко је од света у ова три саборска дана, нарочито последњем, игра се, пева, свира, прича, галами, смета, разгледа, обуздавају пусте жеље, пресипа се снага, живи се као у измаштаној стварности.

Радојко воли ту Гучу, тако задихану од силине, тако сељачку, народну. Жали се: Некад јој градску капу, навлаче јој кичерски шарениш, уместо да пусте овај силовити оток сељачког живота. Нигде Драгачево није толико Драгачево као овде, али је то само у ова три дана, па ако их потроши на дојворавање некаквом европском модернитету, онда је и сабор

промашио своју културну сврху: да буде саставилиште и сабориште оног најбољег у раду, у приповедању, у мајсторлуку, у народној уметности, да буде збир свих дана у години – да постане памћење. Наши сaborи су били размена искуства у народу, то треба и да остану, не смемо их униформисати.

Примећујем да наш човек из народа воли да се истакне свим оним добром које има. Телесном лепотом, оделом, богатством, дедовином. Драгачевци су наглашено богато обучени, највећи број старијих људи носи српску шајкачу.

Они су, каже, људи са израженим осећањем поноса. Као змија ноге крију сваку муку и невољу, али на сабор сваки је дошао као да је наследио цар-Немање благо. Раде од јутра до сутра само да би се боље обукли, и не чине то да би друге обманули о свом социјалном стању, они тако истичу да знају и цене оно што је лепо. Али добро стављају испред лепог.

Тешко би се могло рећи шта највише цене. Наравно, цене мислећег човека, богатог домаћина, али цене и ради ног, воле прегаоца и зналца у послу. Поштење стављају изнад свега, иако и овде има оних са прљавим рукама – људи су. Сви они знају да је добро испред лепог, и поштени и сумњиви.

Немој се чудити, можда највише цене речитог и честитог човека. За причу је колико воле добру причу, и у томе су први динарци, епски настројени, свакад спремни да себе лично уплату у неко своје приповедање. Нису толико реалисти да не би надоместили измишљањем оно што је живот пропустио у стварности.

Приметио сам: Колико год су више сељаци, ближи су себи, али они, објективно, више не могу бити класично село, изменила се суштина материјалне културе у којој живе, отворила се њихова духовност за новија сазнања, и сада су на раскршћу, свађа им се прошлост са будућношћу, још осећају корен, али не виде када расте врх њихове данашње памети – па пола њихове младежи већ је по европским државама, служе тамо, овде о њима држава не води рачуна, као да није њихова, никад сељачка Србија није била толико туђа својој деци као данас.

То што пишем, вели, те књиге, то је само сведочанство о оном што је било њихов-наш живот. Проучавам тај свет

мртвих да бисмо видели како нас и куда нас живот данас за-води. Нема искуства проверенијег и трајнијег од сељачког, а ми смо сви, и као држава, и као интелигенција, израсли из нашег сељачког народа. Идем по гробљима, читам епитафе, гледам како живе у последњих 150 година. Увек су били по-стојани, умели да се одрже под Турцима, да се одупру Шваби, претрајали су и епидемије и неродице, али клонули су сада, кад су их зграбиле канце нашег времена. Не, није у питању само комунизам, у питању је ништитељски дух модерних времена, који ништа не уме да поштеди, јер је сам маловек, јер не ствара трајне вредности. А патријархална култура нашег села јесте најтрајнија вредност нашег народа, без које нема ни темеља правом модерном животу.

Дан се ближио крају, трубе су потресале јеличка побрђа, Гуча је врила као мравињак, свуда се осећао мирис печеног меса.

*
* * *

После „Камене књиге предака“ одлучио је да своја проучавања разаспе и у друге књиге. Тако је настала његова веома занимљива и вредна студија о карактеролошким и другим особинама нашег народа, камена књига народног карактера, у којој се студира опис личности на надгробним споменицима, названа „Сељакова душа на камену“ (ипак!), чији је циљ у свему јасно одређен: „Основна намена ове књиге ја да се њоме приближи времену срж личности человека из народа и уз њу одговарајуће животне прилике које су је обликовале да буде баш таква каква је, а које је, и она сама настајући као сопственост, мењала“. Кад буде објавио и трећу књигу са студираним садржајима из ове области нашег сеоског живота, биће довршена његова научна трилогија о српској патријархалној сеоској култури, која ће променити многа окамењена сазнања о српском сељаку, нарочито она која је наметала српска реалистичка књижевност. Слободно смемо рећи: књижевност српских епитафа, чак и не поништавајући древну изреку која каже: „лажан као епитаф“, уводи нас у свет једне реалности коју су узалуд настојали да прећуте и

историчари и књижевници, песници поготову. Епитаф је „својеврсна приватна историја“, тврди Николић, и додаје да је споменик „окамењени живот“. Највећи број књига српски неписмени народ прочитao је на својим гробљима, најкори-
сније разговоре водио је са својим покојницима.

Кад буде довршена, Николићева трилогија ће имати за нашу културу онај значај који има монументалана „Историја сељачког друштва“ Сртена Вукосављевића.

Између ових књига Николић је стигао да напише и студију о Радосаву Чикиризу, најбољем каменоресцу из његових проучавања гробљанске ликовности, и књигу о трагично окончаним животима у нашем сељачком злу и помору, названу „Умирања животу једнака“, чији је садржај ишчи-
тао по многобројним књигама умрлих, сачуваним у црквама, а потом у општинама. Те две књиге надопуниле су његово виђење села и сељака, учинивши га још дубљим, још сложе-
нијим у представама.

Читајући „Сељакову душу на камену“ записао сам: „Ни-
колић је редовно опрезан у суду и изриче га после сигурних
доказа“.

Овај запис, видим, може се узети као генерална оцена
његовог научног рада, његове одговорности за истину коју
утврђује.

*
* * *

Можда се у Чачку живи боље него у многим другим гра-
довима Србије. Чачак је, још тамо од жупана Страцимира,
био познато место. Па и даље. А онда други устанак, погиби-
ја Танаска Рајића, горе, на Љубићу, народне песме о бојеви-
ма на Чачку. Вук је долазио у њега, волео га је. Овај крај је
био одан кнезу Милошу, о кнезу Васи Поповићу плету се
приче и данас, много је задужио овај град и његову околину.
И Надежда Петровић, разуме се, и Дис, свакако. Ту је своје
последње дане проводио и војвода Степа Степановић, сачува-
на је кућица коју је купио да у њој умре утишини. Овде се су-
дило хајдуцима, пише о томе Пера Тодоровић у својој „Хајду-
чији“. А данашњи градски музеј је стара обреновићевска

зграда: то је био конак господар-Јована Обреновића, оног који је опеван у песми „Ој, Мораво“, ти Јованови двори које је Морава поплавила сад су градски музеј. Чачанин је и Јаша Продановић, чувен по својој политичкој оштрини и честитости у исти мањ. И данас Чачак има вредне, угледне људе. Бранко В. Радичевић, он је први почeo да пише о надгробницима, назив „крајпуташ“ Бранков је, па историчар Драгоје Тодоровић, па историчар уметности Радомир Станић, онда Бранко Кукић и његов „Градац“, тако добрим часописом могao би се поносити и неки најевропскији град данас, толико је у њему правог, модерног духа. А онда и Радован М. Маринковић, и луцидан и вредан, ето, он са страшћу прикупља грађу за своје књиге о Драгачеву и Драгачевцима. И Никола Стојић, књижевник и вајар у дрвету. И многи други, сликар Рисим, песник Брана Петровић, њега смо дали београдској песничкој репрезентацији. Лепо се живи у Чачку данас. И иначе, Чачани су особен свет – свуда пођу, ал' у Чачак дођу.

*
* *

Има више од десет година како се Драгутин Паунић, поред свог новинарског и књижевног рада, занима за наш народни живот, прикупља материјал, разговара са старијим људима, бележи легенде, пословице, идиоме, уочава вертикални и хоризонтални однос наше савремене језичке семантике, испитује постанак древних прича, њихове варијанте, снима споменике, открива њихову ликовност итд. Ради тај посао са истинским прегнућем, осећа да је последњи час за његово довршавање, јер мршаве краве овог времена увељико једу дебеле краве оног које је прошло и потврдило се као време наше аутентичне народне културе. Прича ми да га ништа тако не одмара као тај благословени умор. Али никада још нисмо водили разговор о овој области његове истраживачке страсти, а да ми не спомене Радојка Николића.

„Човек који хоће да учи има шта да научи од Радојка Николића. Он је жесток прегалац, посао му је начин живљења, начин самопотврђивања оног што у њему вреди као лич-

ност. Ја не мислим да је то некаква ватра, радна грозница, шта ли, то је у њега људски постав, он је рођен да буде то, да се бави науком. Однос патријархално-модерно у његовом случају једноставно ништа не значи: он истражује срж вредности, трага за трајним, испитује оно што је прегрмело векове, и шта ту значе појмови: патријархално, модерно? Једноставно, он тражи истину. Ја сам срео мало људи који толико воле Србију, а баш он открива и лепо и ружно лице, ту, на споменицима. Ни трага од веселиновићевске идиле. И Радојко казује ту истину, казује је смелим потезом, челичним пегром. Гребе по свом срцу, али истина је претежнија од сваке наклоности.

Кад сам као рецензент читao рукопис књиге „Сељакова душа на камену“, ја сам се изненадио: толико података, та-квa моћна карактеролошка и психолошка анализа личности. Наша деца, данас и сутра, и убудуће, изгледа, ни од кога другог неће моћи сазнати каква нам је била ова страна прошлости, окренута загробној тами, а сва од живих јаука, од животворних речи. Ми смо кроз његове књиге прогледали у прошлост.“

Тако Паунинћ.

*
* *

Књиге не живе само од истина које казују, оне се од трошних година и вероловних модернитета бране и снагом свог језика, оним чудесним настојањем да помоћу њега успоставе мост између времена о коме говоре, времена у коме се пишу и времена коме се обраћају.

Код добрих познавалаца језика увек се потврђује неизбежни феномен: као што се говор и стил писца обликују у духовној баштини народа, па писац личи на свој народ утврдлико више уколико је оригиналнији, јер је тада ближи његовим сржним вредностима, тако се и народ најпотпуније може сагледати у језичком памћењу свог писца, јер се у том памћењу сабирају изгубљене слике и представе живота, ишчезла збивања, пресахле емоције, погашена веровања – оно што прохујали свет чини присутним, што садржаје пролазног

задржава у облицима трајног. „Стил је човек“, рекао је Бифон. Додајемо: народ је стил.

У књигама Радојка Николића језик је најдушевнија истина о свему што чини садржај. Овај писац тражи речи и њихове семантичке спрегове гдје

Одрастао је на најбољим начелима патријархалне културе, али је умео да их надгради својим образовањем, чија се методолошка природа показала веома модерном у научној области којом се бави. Сачувао је, међутим, трајну љубав за село, и мислим да он воли Србију зато што воли Драгачево, а Београд зато што воли Чачак. Мада је одавно својим знањем искорачио у Европу, у његовом сензибилитету најтрајнији су обриси драгачевског поднебља и линије јеличког горја.

Можда је сујетан, али то ничим није показао, никад није изрекао о себи реченицу чија би интонација звучала разметљиво. Радојко не прича о себи никад, никад – он се стиди да о себи каже нешто што није толико конвенционално да не би остало непримећено у разговору, да га тако не би сакрило. Рецимо, не истиче своје писце у бескрајним дијалозима интелектуалног Чачка – он их чита утишини своје радне собе. Оно што не одобрава у ставу и понашању људи са којима се сусреће – прећутаће.

И тај стид, у ствари, то је начин на који он брани себе од насртљиве средине, од јефтине радозналости – тако он штити душу од запаљивих искара, из којих неће букнути ни пламен очишћења, ни светлост обасјања.

Њега треба слушати кад говори, на предавању, на симпозијуму, кад излаже своја тумачења наше патријархалне културе, сигуран у себе, у своју аргументацију, у чињеничке и вредносне судове. Да, њега тада треба чути, речитог, по-дробног, сигурног у себе, мудрог.

Пропутовао сам са њим централну и западну Србију, обилазили смо села, брда, прелазили преко планинских превоја. Знао је историју сваког села, сваке цркве у њему, и име на свих познатијих сеоских домаћина, није било природног и историјског белега а да ми о њему није испричао своју причу. Наравно, није било гробља и иоле значајнијег споменика које нисмо обишли. Он је њихова жива енциклопедија која хода, па сам помислио у једном тренутку, гледајући га, онако крупног, кракатог, како се, лака корака креће између споменика: Ако све ово што зна о селу и сељаку, о Србији и њеном народу, не каже у својим књигама, његова смрт оставиће празним један лист наше историје, који више нико никад неће успети да испиши.

*
* *

Радојко Николић не мисли да је вредно и велико само оно што је српски народ створио у дугим годинама свог патријархалног искуства. У својим анализама тог искуства он је показао колико су основне структуре наше патријархалне културе затворене у односу на сазнања других и другачијих народних култура, колико су аутохтоне, самосвојне и стабилне у очувању свог вредносног система. Патријархална култура српског села типски се не разликује од других у својој истоврсности, сем по антрополошким битностима своје историје, а нарочито по томе што је много векова трајала као судбина српског народа. Студирајући патријархалну културу Срба, Николић се, у ствари, бавио њиховом судбином.

Оно што је открио у слову епитафа на надгробним споменицима или у рељефу који је покојника представљао у његовој животној потпуности, водило је до сасвим проверених закључивања:

Српски народ има у свему култивисано осећање живота, у коме се зна мера људског чина, цени лична вредност делатника и работника, добро узноси над лепим, где се памти примљена благодат, разуме неизбежност смрти, схвата погибао за отаџбину, мири са судбином; али је тек овде, у каменом слову о себи, тај народ исповедио путнику-пролазнику и времену-свевечнику и оне истине о себи, о својим заблудама, погрешењима у крви, убиствима недужних, о немислећој, назлобрзој памети, о греху свакакве врсте, рекли смо: тек овде је исповедио многе истине о себи, прећутане од писаних речи, истине које оловно притискају савест народа, сапињу корак његове савести ако их он некако, негде – бар овако, бар овде – не призна себи, да би их тако обуздао, спасао помоћу њих будућа поколења.

Николић је открио веома жилаву постојаност тог система. Али после толико векова и српска патријархална култура изгубила је са временом – њено је било и битисало. И то је Николић јасно наговестио.

Ту културу данас, међутим, ништа вредно и трајно не замењује.

Не може се вратити свет патријархалне културе, поручује Николић. Село више никада неће бити онакво какво је некад било. Ко чује радио и загледа се у телевизор, ко се зачита у новине, а не загледа у деду-приповедача учиниће све да оде из села.

Али где су нове вредности, чини нам се да вапију Николићеве књиге, како ћемо помоћи селу да преживи овај појом свега оног у што се заклињало у делима и навикама свих својих векова, од времена светог Саве до kraја Другог светског рата? Село није преживело судар са модерним животом, али тај живот није донео ништа постојано, ништа трајно. А вредност пре свега другог подразумева трајање, присуство у времену. Разрушили смо патријархални систем вредности, а нов нисмо умели да изградимо. Ето, то неумење одлаже нашу озбиљнију европеизацију данас. Сељак је стуб наше државе, а ми смо тај стуб исцрвоточили, нисмо га заменили другим, како-тако постојаним.

И још ми се чини да га чујем како каже:

Писах те књиге да помогнем, да покажем место где нас је болест напала, а напала нас је тамо где нам је влакно друштвеног тела и зрно општег памћења, одакле долазе и појединачне памети. (Све велике реке, као Сена, теку у свој Париз, каже неки Француз, вальда Превер.) Тамо се не може вратити, знам. Одатле поново морамо почињати. Од некадашњег осећања реда, памети. Од данас већ изгубљеног поноса што смо своји на своме, што смо и ми домаћини Европе, а не само њени постидни гости. Нисмо смели заборавити да смо културу и државу градили на постојаности сељачке Србије.

Сељак је онај чврстак, који нам данас свима може бити од помоћи. Али најпре ми морамо помоћи њему да се усправи. Као некад.

Можда ми то он, на крају, шапуће, једва чујно:

Сељак је данас, а код нас понајвише, једина социјална формација без будућности, без наде, јер како све околности сведоче, он је покидао везе између своје прошлости и своје будућности. Ера компјутерске цивилизације увеклико је за-

почела. Она на другачији начин активира микроструктуре нашег мозга, ствара нову осећајност, развија ону надградњу којој није толико сврха општа духовност човека, већ његово сналажење између корисног и кориснијег. Ту нема места за изворне вредности човечанства, а патријархална култура спада у његове најдубље изворе. Али ако те изворе затрпамо бруталним прохтевима своје материјалне културе, ако стара духовност не оживи у новим сазнањима, тешко ће бити и човеку и човечанству. А шта је ту остало за сељака, за оног ко преврће земљу у зноју лица свог? Модерно човечанство се, како изгледа, понајмање развијало на искуствима сељака, али оно тог сељака има у самом темељу своје културе, па га тако има и у својој судбини.

(Из рукописа „Послови и снови“)

Из бележнице

Драгиша ВИТОШЕВИЋ
СЕЉАКОВА ДУША НА КАМЕНУ

Већ поодавно један човек крстари путевима и – још више – беспуђима Србије, нарочито оне западне и југозападне, од Дрине и Лима до Груже и Ибра, од Ваљева до Новог Пазара, у непрестаној потрази за – гробљима. Чудан човек! Замислите само: скупља надгробне натписе! У хиљадама свакаквих сакупљачких страсти његова је свакако била јединствена. Тако преко десет година, у току којих је обишао 230 насеља и 320 гробала и прикупљао преко 70.000 натписа о умрлима.

Толика збирка и грађа већ би била довольна да побуди пажњу и да напокон изазове и поштовање. Срећом, то је далеко од тога да би било све. Преда мном је рукопис од неких 500 куцаних страница „Сељакова душа на камену“. Необична књига, ван сваког обрасца и узора, и ван сваког очекивања. Дочитана, она делује као право и вишестрано откриће: нешто дубоко наше, скоро свакидашње, а одавно одгурнуто у даљину и „егзотику“. То смо ми сами – и сами себи непознати.

Када је пре десетак година песник Бранко В. Радичевић открио (и крстио) данас широко познате сеоске „крајпуташе“, написавши и малу песнички надахнуту књигу о њима („Плава линија живота“, 1964), чачански професор српскохрватског језика Радојко Николић добио је пресудан подстицај да се посвети изучавању и „крајпуташа“ и свих осталих „гробљаша“, целе те велике и необичне камене књиге која неочекивано открива шта је наш човек, за овај век и по, говорио о себи, о свом живљењу и умирању, ратовању и аргатовању.

Древна изрека (и истина): „лажан као епитаф“ није уплашила Радојка Николића. Он је истраживачки упорно,

исцрпно и убедљиво показао да су наша гробља, најчешће, нешто друго. Место где се епски подробно прича, исповеда, тугује, куне: а од случајног (писменог!) намерника тражи тренутак разумевања којег као да у животу није било. („Причекајде мимопролазећи...“ ; „Љубезна браћо, прочитајте овај камен“ ; „О слатки мили роде, умољено постој мало овде“). У најгорем случају, осетићемо призвук припросте похвале, разумљив када долази с „оне стране“, истичући и ту оно што се могло и имало: претке јунаке, стечено имање, жену кућаницу (али умрлу!) или, најзад, бојне ране и смрт за отаџбину. А колико тек неприкривених тамних страна и неугодних истина избија из тех „камених дубова“!

Толики дозиви и искази изгледа да су доста особена наша појава самопотврђивања, остављања спомена, знамена, завета. Као да смо сувише дugo били у тами, сувише дugo ћутали, па се најзад морало, макар и из мртвих, проговорити! Тако су гробља постала нека врста сеоског летописа, могли бисмо чак рећи и сеоских новина. У њима ће се наћи не само оно што се забивало у селу (од сажетих животописа до, рецимо, преписа дипломе о добијању ордена Тakovског крста!) него и тамо у свету: од четири округа које је Србија добила у рату 1876. („нишки, пиротски, врањски и топлички“) до четири краља који „заратише против турског зулумћара“ 1912. године.

Оно старо патријархално поштовање тачности, реда, чињеница овде се лепо испољава низом ситних појединости: не само колико је покојник година живео него, не ретко, и колико још месеци и дана; коју школу и који разред је ћак учио: у чети и батаљону војник служио и у којим све биткама учествовао. И тако редом. Ево најсажетијег животописа једне жене: „Ђевова 16 г., а невова 12 г. и удова 23. Свега поживе 51 г.“

Гробови верно чувају покојничке поруке и завештања, све до одломка из ратниковог последњег писма. Не зnam узбудљивији и поетскији запис о „војничком растанку“ од оног који је уклесан у Миоковцима младом сељаку погинулом у српско-турском рату 1876: „Деца се сажалише, почеше плакати, а он им каза: немојте плакати, оде тајо у Чачак да вам купим сомун.“ А један Новопазарац, старац од преко 90 година, говори о краткоћи живота и завештава потомцима бригу о поштењу и правди као оно једино што вреди и траје.

У обиљу најразноврсније грађе, Радојко Николић је нашао најприкладнији начин да све то распореди, уреди и обради. У двадесет повећих поглавља, он је дао сељаково виђење главних тема, збивања и појава: Досељеници, Занати и занимања, Ратници, Хајдуци, Преступници, Ђаци, Политичке партије и догађаји, Несрећни случај, Верни (брачни) другови, Дозиви, Поздрави, Књига, Три света - два живота итд. Проницљив читалац гробљанских уреза, располажући многим историјским, етнолошким, књижевним и другим знањима, Николић нам свуда даје врло занимљива, исцрпна и зналачка тумачења.

Ту је, рецимо, вальда први пут изнета драма досељеника и њихова притајена туга за напуштеним завичајем; затим посебан углед сеоских занатлија, којима је било довољно споменути и само име („Овде почива тело Давида ковача“): велико епско поштовање палих бораца и јунака, за којима нема туговања но само похвала и дивљења; и тако даље, све до топлих спомена о ђацима и књигама. На пример, натпис једном 13-годишњем ћаку где се овај назива „високоученим“ снажно осветљава цело то давно доба када је писменост била тако ретка и тако ценљена! Најзад, Николић лепо показује како су гробља била једина места где је и женама одавана правда, понекад уз обилно навођење свега онога што им је у животу било ускраћено („вредна, гледна, мудра, уљудна, радна, чуварна“).

Но то није све: ту су не само лица него и наличја Србије, њене тамне стране од којих „родољупци“ тако радо окрећу главу. Гробља су необично богата збирка грађе и о хајдуцима, разбојницима, мржњи и освети, личним и страначким обрачунима, са толико убистава „из помрчине“, „од незнано кога“, „са политичких смерова“, „по наводу“, све до сирових братоубистава због међе и земље. Писац ове књиге, претходно понесен дубоким гробљанским слободарством, морао се ту згрозити над „застрашујућом сликом о патријархалној Србији“.

То је доиста као ретко где она сељачка Србија, себарска и сеобарска, вечно побуњеничка али и анархична, задружна и братоубилачка, по оној Давичовој песми – с једним оком занетим а другим на опрезу; сељаци у сталној борби са злим силама около и у себи, поражени у свим, па и оним победним, бојевима, који овде бију свој последњи и најтежи бој: против заборава.

Добијаници Вукове најраде 1979. (Радојко Николић, четврти слева)

После десетогодишњег прегалачког рада, о свом руху и круху, кроз врлети и по невремену, обављајући оно што би требало да је посао многих плаћених сарадника наших музеја, института и академија, Радојко Николић је срећно и надахнуто остварио једно сасвим несвакидашње и – не устручавам се да нагласим – значајно научно и књижевно дело. Дело које спаја иначе ретко здруживе особине: научничку стручност и савесност са песничким одушевљењем и изворним народним духом и лепоречјем; па се тих 20 поглавља читају попут неког узбудљивог романа. Колико је ова књига, рецимо, изнад многих наших звучно названих и прописно „одбрањених“ доктората!

Показавши нам необориво да су наша гробља „непресушина налазишта народног блага“ с обилном грађом „за историчаре, књижевнике, социологе, етнологе, историчаре уметности, сликаре и фолклористе свих врста“, ова књига о споменицима који пропадају и сама је својеврсан и трајан споменик томе народу. Сада и она тражи заштитника – издавача. Хоће ли га наћи?

Дело је доста обимно а мало „комерцијално“ ; а писац, невероватне скромности, не очекује ништа, и помишиља чак на неко врло скраћено приватно издање, тамо у неком, рецимо, Ариљу. Надајмо се ипак да нисмо толико глуви и (у духовном смислу) сироти да такву културну штету допустимо! Древни, одавно заборављени а тако усрдни дозиви предака заслужили су да им се, напокон, одазовемо!

(Политика, 21. фебруар 1976)

НЕОБИЧНА
ПУТЕШЕСТВИЈА

СЕЛЬЯКОВА АУДИО НА КАМЕНУ

Актуелни за собом облаз-
ко прашане, старају-
ћи се да подсети на једно
из поседованих куће паро-
шице Костолјевачких код Јаји-
ца Балкана.

Лоджия бутык сағынде из аудиобокса, стаканчик чайник добре будын жарылышты, осирекүрүс сөз око саба. Балда күн, дәлес падын. Негиздик аудио убийца! Ең зерттеулийчылардың за спортивным, кислотел сөзмели пәннә.

Маштака једнога пра-
динаште со путници користи
фотографским апаратом
предбијачем преко пруге.
Дакле су доказујући да је
прави тут у њиховом амбас-
ару, јер неизвршено отело не
запади на кога стражу
на криве. Очекивали су да ће
се разматрати до краја из-
међу Кастојевића и Марти-
нија, уколико тога, за то се
обратија речима:

— Пријатељи, радијо ми
кае је гребењ!

— А, ё! зрозумі, чим ви
така пекоючиши? Да якож
так?

НЕСПОРАЗУМ
ПРЕД

Несвръзни се наложи. Още
две години юноши са били
занесени на общинския гробъл,
запечатани във вакуумни пакети
и погребани крайно вън по селата.
Касът също така е бил занесен
във вакуум пред киричната дъга
и покрит със златни листове.
Пакетът е бил изпълнен със
златни монети и със златни
чекани.

Другијаји драми да је
имао импресију Јасна птица
и предизвикати се.

Такво постизање нај-
више једног артистичког
истраживања до дојдати истиниту-
ку спроводништва Јасној
из Чехе Радивој Ивановићу.
Када је пре десетог
годишњега времена, преме-
теа издавача: сајуљачењем
текстову најзначајнијих на на-
јави проблема спроводништва и спо-
љашњег спроводништва у
Западној Србији.

Да је приступу гравији
сировим металним је за
тако засет гравијац
380 килограма, 345 гробала
прочитао текстове да ће
надгравирати стамбене, све
чко ножевим диласома фо-
тоографија, прозорите же-
лаче и калуптера (највећи
израз у употреби, што да-
јут чак до калуптера, а то
је и милионе старих диласа).

Е. ПУТНИЧЕ.
МАЛО СТОЈИ

Књига је готова у рукопису. Неки листови баре „Семинарска душа из ковине“. Рецензентима су посвојени утвадни професор Филипашчић и филозофски факултет Владан Недељко, доцент Светозар Јовановић.

ПРЕНО 340 ГРОБЛЯ И 7000 ГРОБОВА НА ПРОСТОРУ ОД ЈЕРА ДО ЗЛАТИБОРА. ИДРИНЕ ОБИШАО јЕ НАСТАВНИК ИЗ ЧАЧКА РАДОЈНО НИНОЛИЋ. ТАНО јЕ ПОЦЕПАО ДЕСЕТАК ПАРИ ЧИПЕЛА И ПОТРОШИО ПЕТ МИЛИОНА СТАРИХ ДИНАРА.

под к професор Йорбе Трифунович.

— Падъ знати — наименование маркин Радзюко — да пазятте някога не възгробяват споменицата уважите наше знамение. Гледаха из дивицата времето и въз-

на споменик отвара кратко:
„Овде лежи моја жена, ма-
же и реве. Путник, чутај
се, јер аз спавам, испекла-
ти смајац. За је такој тек-
ничком знању, премда ико-
гдје да је постојао на че-
чанском гробљу.

шата си досад, била и сад си
ми још славјак и мах. Најтеш-
те ракоје и пана, изнужено-
луков посјеком. Сасјето
блазе слатко! сам ужасно га-
каја мораве лјубите кине же-
ни кројко!

уга вике урбне средине — да, Міфоги, то є самі прикни. Якщо над твою спомінані подіїми, а та що було у старої епохи, односно у времена націоналізації патріархальних життєвих націй савака, сповідник йе був все тут. Задаю ти належна на цьому моралі буде засмічена, сповідник твоєю мною смією да якою, на чиїх якісніх землях, особливих, жалі з яких спирів апкасані апкастані. Спокійно ти спогадаєшся як ти можеш купити ся якоюсь країною, як із якою

Задатак из тога тековног аријада првих физиономија је да се уздржи, чисто и искрено, као што се слушају о људима из Џејн Јолд Гарфилд-Маклинија. Сутрадан је склоњен мандритерараха па га је кука извршила да остави парку којем је захтевала да му не измене уређај речицију: „Нијетки живот био је пун патија, па трећом заслугом...“

А шта тек ради за Рим-
скеја Јеванђеља и Григориј-
који је за живота саби ста-
вар јединик. Ед усвојио

БЕЗ ЈЕДНОГ
БИСЕРА

Жител старог града западе се се јединим чудом наконјујом окоје према спрти. Зато се из гребљана једане ваздух, среће споменички теков са порукама животији: „Данас је смртнији ред људи а сутра ће бити пајац!“ Једни старији из Болдине Вароши у блажини Иванчића изјују скрипака цинизам: „Кад сам умре ја сам се траб, а па сам заједно грчите број!“

За неког средиземничег ратара из њега Радовановић је изјавио: „Иако је некакав Горјачак чврт, али је било довољно, да је ово уочавао и самима у само неколико реченица: „Да, пружаче, због стожа, па прогноти спаситеља моја. Не бивамо траја, већ прођем туда. Јер и ми смо некада срећио, бил има свакога пута промахом. Па разумеси срећиши је – камено она траје!“

Најдосаднији сећа бео је из некогаја времена. Његова подеска једна врши је да је то у споменику издавану отвору књиги [19] и за- мењено страним земљама. „Из његаја ради и им земљама“¹ и Јаковија Кочановић на Ретирају желио је скла- пати дружбуја па је почевши на најдребнијој споменику, у злужном тексту „Савет јас и раздаток васаша са памет- љивима а будаш да не искри- скаваш с другима“.

— На јакост, некада изгава прозаично зекет „Хари-капетачи у престону гла-сту“, чако стварије буде-тида да је постојао при раз-го-ви склоништу неког Чи-чашника. Штали, баш ли то бивеши зекет у избојнички?

303

НЕОБИЧНА ИСТРАЖИВАЊА ЧАЧАНСКОГ ПРОФЕСОРА КЊИЖЕВНОСТИ РАДОЈКА НИКОЛИЋА

КАМЕНА КЊИГА ПРЕДАКА

● Проучавајући епитафе са надгробних споменима открио целонупан живот наших предака у последњих 150 година

Радојко Николић

Надгробни споменици говоре о животу предака

До сада смо сматрали да на гробљима, посебно старијим, нема ничег значајног. То ишчезне никад имаје десно чачански професор књижевности Радојко Николић. **Посећивања и проучавања** патница на споменицима дошли су му ових дана Вуком на награду.

Готово двесте година Радојко Николић свој латњак годишњим обзором проводио је из гробља. Посетио је 350 гробља у 250 насеља и са надгробних споменика забележио 70.000 епитафа.

— Почело је спонтано од гробља у мном селу Злокама. Проучавао сам споменике својих предака. Оnda сам очиглавио на суседима гробља. Желeo сам да напишем једну књижевску репортажу.

Ту репортажу Николић никад nije написао. Али је зато из његовог пера настала обимна књига која не-

сумњава ни о неким доприносима у проучавању народног изворног стваралаштва.

„Камена књига предака“ коју је ове године издала НИРО „Задруга“ из Београда представља својерстан подухват.

— Док сам обилазио гробља есцлани су ме сумњиво гледали. Било им је чудно што облизим гробља а ипак клесар, иличи или генетар. Оnda су ме прахастили. Кад су чули да је истересујем за најмлађе претке. Били су врло супретни.

Показивали су ми споменике које никам уочио, примили ме на ковач.

Много тога видeo је на гробљима.

— Открио сам целинупутни живот људског извора истраживања. О њима није срећено. Сада проучавам личности са споменика. Не никад су портретизације, већ како су речима представљене.

Г. Петровић

и жећа, ратника, хајдука, преступника. Свише сам о начину живота и умирља наших предака, о болестима тог времена, политичким опредељењима.

Био је задивљен језиком наших предака. Он је прави народни, горски, сељачки, смисловит који се губи код потомака. У епитафима на надгробним споменицима нашao је 146 речи које не постоје у Вуковом речнику, а тренутни љики не постоји ни у савременим речничима српскохрватског језика.

Какве су поруке епитафа на надгробним споменицима?

— Треба живети храбро, управно, изузетно, достојанствено, поштено, правољубиво, радно, друштвено. Изнад свега треба имати и велики слободу и борити се за њу.

На надгробним споменицима наших претка су рекли све о себи што су могли, много више него што су очекивали. После дела Радојка Николића више се неће говорити само о усменом народном стваралаштву. Његова су истраживања доказала да постоји и значимо народно стваралаштво.

Шта Радојко Николић најчешће да ради после ове књиге?

— Надгробни споменици су венесирски извор истраживања. О њима није срећено. Сада проучавам личности са споменика. Не никад су портретизације, већ како су речима представљене.

LIUDI KOJE SREĆEMO

Radejko Nikolić, književni stvaralač, intelektual, psiholog i etnolog iz Čačka, prifa o sebi o svom radu. Obišao je oko triju globalja zapadne i jugozapadne Srbije, da bi napisao Kamenku knjigu predaka.

Nem preprečiva među poslovima; svaki je posao podijednako vredan i značajan, samo ako mu dovršak s ljudskim pričanjima svaki god prouzvod, svaku godu osvraćenje, vredan ramen omiljeno kočko vlastite energije uklanja u njemu, u njegovoj nastojanju i ostanka.

Radejko Nikolić, književni stvaralač iz Čačka, pedagoš je ranjenik poslovima zapadne i jugozapadne Srbije, etnolog, psiholog, globalista, da bi u svojim diskocijskim godinama došao u svetu svetih (ili ugošteni) da nauči — Evro koji vaspile za života.

— Bilo je devet godina izdavao sam protlje — a obično sam ih da sada više od tri stotine u Dragadore, oko Čačka, Arville, Ivaniće, Požege, Novog Varoša, na Zlatiboru, u Karamanu kao i u drugim svetskim mestima — trajeći istine o našim perećima, ali i o našim misterijima — prica Radejko Nikolić, književni predstavnik i vlasnik, čovjek sa dva fakulteta — filozofskim i filozofske.

— Teme novosadski dan, dan se popela sa svadesajem stvarajuće — kada mi nije novosadar i kada mi nije pragu zimo. Razgovaramo uvođenoj u Stari Vlasi; jesti su odvjetni — nema komu razgovoriti?

— Našljeli nadgrobniči su u zapisujućoj Školi nadgrobniči i krajolici, tako kakvi jesu, areci su same evropske. E, vidi, sa tim nadgrobničima i krajolicama, s tim spomenicima i grobnicama i desivo s one strane, odnosno. To se vasači prevara nezadovoljstvom — dece, nastoji devojčice, mame, roditelji i obiteljka. Ima epifaza koju se privlači vojnici, tajni širici rasplo — a sve je redovo, preto, nejedski, naredski. Nala našljeli i najveću storiju je upravo na grobljima, da se bira staračka herca, sestra brata, sestrica sestru, sestrica braću, sestru sestru, sestru sestru, pripadnici, tajek, tajka. Ovo je učujući, dok sam bila sedamnaest godina, da između Hrvata i srpskih nema velike razlike, nema slike građane, već da se to sve, na neki čudесan način, preliva i prepukle.

Novelije su vlastitim

— Tada, dok sam radio, pričajući građu — prica mi Radejko, uz smeh — imao sam doma neprilika. Seljaci su me podjerivale mokralki i posmatrali, pišpari su, ke bi taj neštešnik bio osuđen grobom, što će im tante tražiti? Razumljivo, kad mi dečak je gradnja u nekom temu temu sa Stare Vlasi, jedan mali tunc nezadovoljstvo je prote, tako dačice igrađe sasvim. Mora je došao da prekopa grobnu, mada je radizik napokon blago, mada će se još poizradi, oskriveni kesti gredžija. Bilo je i neprilika sa vlastima, nekoliko puta bilo sam preveden u stansku miliciju — a ka če miliciji goščari, ko će im objasniti kako sam se ja bilo tu zadržati? Mo-

Tajne života i smrti

amo za svetinja, i život ih; malo svete vode posende i molitve (najčešće neprilike), sa, ipak, velikim.

Radejko je trenutak prekide razgovora da optiče godišnju lipicu: — stiglo je, pa nastavimo gricu.

— Nema preventiva među narodima i, god narod nije sličan ni bojni ni terci od drugih naroda. Surovi smo samo prilivno, ta surosnost sam je često branila. Bila su takva vremena, takve prilike, ali ovu vremensku Balkanu, ali i sva umeli da branimo, dečevi, parandži, ali da se retko može da čega sam u svetu ističemo. To je, vidi, parandži, ali da se retko može da čega sam u svetu ističemo. Život — nije bilo spoznati u svetu tekim vremenskim da lagubljuju svaj identitet išta sma te tada život i sačuvati, no, mi smo u potu da ga danas izguđimo, u zemlji, u miru, u vremenu, u trećem veku, u miru, iako se sveti svuda zemri. Kadem, da ne može legi vlastilim gubimo — dok i jerlik tako da, u neko doba, mojemo estati bez Neg.

Ko vodi sebi vodi i druge

Pospodje je bilo godište u razglednicama sa mreži i nikiju; pale je vese, mali, sasvim ukrasni, i ukrasni, i nastavljivo raspoređeni. U raspoloženju. Radejko nastavlja: Indio takođe je, pre pola sata, prekinuo praznik.

— Znaš kako, te je prešla sivač. Ka vodi sebi taj vodi i druge; ka novoj svetoj tradiciji, i vidi narod, taj i, samo taj, može usvojiti i tada tradicije i narode. Ne smisli se bilo komesopstvo, gradnjava sveta, aška se ne pozajmi svoje. U svetskoj rianici je tako — koliko daje toliko i ustimali: i svi su učili, i učili parice, i zemine su te prife u velikim i malim narodima, i velikim i malim kraljevinama, jer i mnogi manji narodi od veliki su u svetskoj kraljiči, Istina, ima tu nešeg drugog; nama blekračnja smetnja da se razmehnećemo, da uđemo u hizmarak, da se bježdećemo s drugima, Blekračnja — nego da! Zadite tamo neki blekrač, da odstoji o stvarima o kojima vidi, vidi vese! I upozne je da kadi se na članak vlastitog ladan vlastnika, ladan vlastnika i stvaraca — sada u vise nišeg zemra. Mi nismo jednaci, mi smo radnici i, svaki od nas neka mišli svojom glavom, neka slobodno kaže i naplaši to što misli.

Radejko Nikolić je divan, vredan čovek. Njegov radni dan traje i po trenutni sati, jer mi za onu Niševcu egzaku, da jedušim samodisciplina i ne omogućim da je kako valjanje voljno, i ne omogućim da je voljno, nametnica, umetnica. I, u svu poslovnu i poslodobnu parobudu gde, što forek vidi rati, da viša nadzoruje narici i njene narode, sve ekonomije Rive, sve mu se manje daje. No, tako to odvirela biva i, ke moje deške će tako biti.

Dragan SIMOVIĆ

DVOJE 19

»Ja sam bio što si ti, ti ćeš biti što sam ja«

Susret sa Čačaninom Radojom Nikolićem, koji više od deset godina obilazi groblja u jugozapadnom području Srbije i sa spomenika čita povijest svojih predaka

Čačanin Radojko Nikolić, profesor književnosti i psichologije, već više od desetljeća svaki slobodan trenutak provodi na grobljima, skupljujući stare epitafe. Željatno mjesto u njegovoj zbirici zauzimaju saljivi epitafi. Evo nekih:

»Sbasti pročitaj: ja sam bio što si ti, ti ćeš biti što sam ja.«

»Danas je ovakav red moj, a sutra će biti tvoj.«

»Ovdje leži moja žena Žora, leži i reži, putniče bedi, ako skoci, iskopao ti oči.«

»Umre u krevetu spavači sa svojom ženom.«

»Njegov život je bio pun teških patnji za trećom ženom.«

»Kao pošten građanin, imao sam u braku tri žene i sa sve tri sam lep porod izradio.«

»Umre napredući u prisustvu vlasti.«

»Sve sam vreme proveo u muči i parnicu, sudeti se sa braćom i tražeći pravdu u svom deo, pa i ono što sam imao, to sam izgubio.«

Tu je jedan epitaf stročen u pjesničkom raspodelenju:

»Ei živote, što nagnada bilaže,
ala sam se ja rasipio vina
napereno pesama,
našasao se slasti međenih usana.
Sve što bele slatko,
sve sam rasuživo,
pa kad moram moreti,
nije mi ni krivo.«

Nikolić je obradivao krajputaše popularne u narodu, ali mnogo vi-

Radojko Nikolić: Preda nasava sa stvarci
čiji ježes svijet, iz kojeg više nije bio po-
vrata!

še ukovane groblja, spomenike na grobljima, kojima malo tako posveteju pažnju. U pravilu su to bila zahabljena seoska groblja ili džambovi groblja koji su ostali prepuzetni vremenu i zaboravu. Obradivao je samo govorno (pisano) narodno blago, no ti spomenici narodnog stvaralaštva zanimljivi su i po likovnim prizicima, a i po običima sa kojima spomenici, nadgrobnih bićaja. Nikolić sada radi na sredstvima takve jedne dokumentacije, a za svoj dosadašnji rad dobitnik je ugledne Vukovе nagrade, u čijem obrazloženju, između ostalog, piše: »Na osnovu sakupljenih, sistematizovanih i obradenih podataka, ustanovljena su nova saznanja o etnografskim, folklornim, umetničkim, karakterističkim, psihološkim i drugim običajima čovjeka iz naroda, preko kojeg se dublje i neposrednije upoznaje jedan svet koji je bio i u središtu Vukove pažnje...«

Čudesni svijet epitafa

A da je zaista riječ o posebnom, čudesnom svijetu u koji je zarazio taj entuzijast i rijekuo uporan čov-

Krajputal iz 1849. godine u selu Grab kod grada Šabac. Na kamenu je graviran govor o tome kako je Jakov Novišić poginuo u ratu s austrijancima.

Spomenik iz 1888. godine na kojemu se dešava zapala slega Mleča, ili vježnjarski narodni stvaralač u svom vježbenju. Lik je raden u litografskom bojanju, koje su se zadržale do danas.

Мајстор о мајстору

(РАДОЈКО НИКОЛИЋ, „КАМЕНОРЕЗАЦ РАДОСАВ ЧИКИРИЗ“, „ДЕЧЈЕ НОВИНЕ“, ГОРЊИ МИЛНОВАЦ,
1989)

Настало из пера најособљенијег и најдлоторијног истраживача српских надгробних споменика, монографска студија о Радосаву Чикиризу представља својеврсно заокружење трагалачког напора писца за животом и стваралаштвом „драгачевског Мештровића“.

Суочен са недостатком основних и релевантних података о животу најбољег српског клесара надгробника из подручју од Рудника до Златара и од Ибра до Дрине, Радојко Николић је као сјајни познавалац Чикиризових дела успео да реконструише његов опус и да нам га предложи као богат и сложевит фонд камених белеžа украшених најлепшим људским ликовима, епиграфима и орнаментима. Писана са даром истраживача који је успоставио најпотпунију представу о каменописачкој и каменорезачкој вештини наших предака на подручју југозападне Србије, книга о Радосаву Чикиризу је драгоценна монографија о једном народном уметнику који се уздигао изнад својих савременика и остао до данас ненадмашен. Његов родонаčelнички удео у стварању Драгачевске клесарске школе сагледан је у контексту општих друштвених прилика, а пластични

домашаји у обради и украсавању гробних знамења, означен су као пример самородног узleta једнаког најдлоритијим ствараоцима свог и потоњег времена.

Најзначајнији и по утицају на развој својих следбеника најистакнутији мајстор у уобличавању надгробних споменика Србије добио је монографију захваљујући трагалачком прегнућу и синетаљском труду Радојка Николића, најзаслужнијег човека у приближавању савременој друштвеној свести својеврсне народне уметности, која је у виду каменорезачке вештине имала свој најснажнији и најаутентичнији израз у његовом и Чикиризовом родном Драгачеву. Објављивање Николићеве књиге о мајстору из села Ртију као троће по реду, а све су посвећене сепулкралној баштини као изузетној вредности нашег наслеђа, не зна се ко више добија: да ли читатељство које ће се дивити лепоти речи о делу великог каменоресца и каменописца, или поносни писац који се дефинитивно потврдио не само као најбољи познавалац овог народног блага већ и као његов најоригиналнији тумач.

Радомир Станић

Драгачевски трубач, 25-27. август 1989.

СВЕТЛОСТИ ПИСАНЕ РЕЧИ

ЛИКОВИ ЉУДИ КАО ЛИК НАРОДА

(Радојко Николић, „Сељанова душа на камену”, „Дечје новине”, Горњи Милановац, 1991)

Док, у овим, другим са најважнијим јављао Радио Новограда, наслеђеном са „Човеком дрза на камену“, неодвојиво ми је усавија пристежео снимак Иве Андрића који је даје све детаље звезданог неба и дугог пута који је нашео све гране књижевности, признавају смо, да је зернота и дуда смислалинија камион-издавача запада. Србко креја, скоро два века, писао на истинитост историје црквеног нареда. Ти камени пепелици, па кованогорски су у својој „каменој“, уздржани до пребачења и подешајућа, упознајују људе са њима, учијују и поуздану савезницу која имају се и споделити патне напоре, уз таквих поклоне, изневалац и декларација било које скупљашти.

Писац су свијесни патогенности приступа карадоси и историјом, доказујући сваји доби. Например, Говорски у „Каменим књигама“ да је карадос, мајже, борбје за складну иницијативу, а неки су дају до славе. Јер, сви су то дају одржавањем вештачког најављивања и најаве, и болесног уважавања људског живота. Говорски, каменим књигама, о карадосу који је одувећи и даје већим другима праштаву, да и себе: „Продико и себи у другима. Све то учео је Радован Некадић, у „Каменим књигама“, да им је карадос, највећи, да су и камене највеће, а још највеће...“. Трећи, да је сам камене прахострија, при јавном прахострављавању, да

трави каменем дло и ногати, поспе-
мене: да чини част спрекај кул-
туре. Ово се може рећи и за
„Сельянову душу на замку”,
што и за тек написану — о исто-
временом склоночарству. Уграде-
да напоменем: овај „књижевник“ из
Чачка је, у међувременку, публи-

ори личноста човека из народи и уз њу одговарајуће животне прилике које су је обимовале да буду баш такве какве је, а које је и она сама, настала као сопственог "мешавине". Праћено је, при том, "друштвено-моралне, телесне и сећајне особине

ти"). Свака тврдња потврђеје-
на је трансформас. временски
тако савиђени.

Можда би се запирало
така времето на спасение.

A black and white photograph of a man from the chest up. He is wearing a light-colored, short-sleeved button-down shirt with a subtle patterned tie. A dark, flat-top hat rests on his head. He has a slight smile and is looking directly at the camera. His hands are clasped in front of him.

Радоје Николић: Енергетско учеље је проштављено

којим је даље значајне монографије: с Радославом Чинкићем из Ртаја (најдужем спрсковом самоју-
ком каменоресцију) и „Умирања
живота једнана“ (у којој је при-
казано како су архитекти, у про-
тоточним уличним, сајдовачким уро-
зовим ковчевима настављају сва
лица земље).

"предка", или иначе другие "духовные способности и задобрења" - друштвено-економска првоместност! – сако како су чеонизми уређивали, склонили и ликовани представима, у надграбничком и крајпуташу „бальзе“! Принципијани су – рецију спором, али и изборнијима – ликовима људи који тај мисао... Након

— премната и извъзброявана ени» (1866); Марта Стойч от Пловдив — «света чесна и вразобождана» (1870); Михо Благоевски от Загреб — «лудова глава и спътник на характера» (1874), а Божидар Пропит от Суботица — «света и редовна характер, добър и искрен друг, дълъг и надежен содателя слово» (1883).

тико, рябчук со спаси гидж, «добри и честни»; не купи у забавы», «искренні святкові», «погані земляки», «забудь рабства», «забудь позитиву», «забудь позитивну думку, і подійся зі свого», «чесна і поспішна традиція», якщо си турко і судою», «уваження», «старий», «свокон не уступим», «запальні добрий і правильний», «хоча і відмінно», «хоча і скромно», «хоча і зі сміхом», «хоча і зі сльозами», «хоча і зі складною хранівкою», «хоча і наявності комуто і у разділі», «вончики у чечо», «враль а племінника Солтіків», «зубачене слово спідні», «відчина, глядні мідери», «відчуті радість і надія», «відчуті радість і насмерть», «відчуті радість і діло», «відчуті радість», «у білках кінських».

такоје „богати“ – и оба су њега
из трајне друштвене. Прав анализа
енглеског Неколин је уважава-
ко највише поизводњу, со-
цијалске и друге заслуге личи-
ности, али је највише и својим путем:
из „надгробног човека“,
као што си и покорника и спаситеља.
Извесну тренажу је гледа-
савко како му се он сам при-
сваки сусрету разстријеваш.
Јер, другачији и нећи смеш: је
јака споменика гледа га је јак
народ, српски, србљак. Пак
често савести и српске замчи-
ве.

DOCTW.

Чачански глас, 16. август 1991.

STĀCANIIM RADOJKO NIKOLIĆ "PROČITAO" 80.000 SPOMENIKA

KNJIGE U
KAMENU

- Do sada obisao 400 grobnica štrom zemlje, vredno zapisači natpisne na kamenim pločama
- Muškarac svedecenstva u Gorućima na Jelici

"Nigde" kao u Dragacevu: ni tako gradišta, ni tuklo spomenika, ali sa kojima se dolaze do brozgova i načinjenih kamenih groblja, a go potesnjujući i načinjenim kamenim grobljima, zapravo je Balkan Stolje, propisano u Oucu.

Nije da sam bio Radivoj Nikić, već desetljećima bliski Čačka, totalno Dragacev, tako prejednostveno i o sve svome sklonito vreme po-

- Preto sam svrhu na gledje u ovom radu Zemljotres na planini Štibice sa numerom da raspisem za vrednost i da se dobije mogućnosti da se raspisuje i u fizičkoj Srbiji.

Вести (Франкфурт), недеља, 16. децембар 2001.

Kamenopisci narodnog

rednji predstavnik učenja održao je predavanje na temu "Zadaci i zadatci učenja".

novom boju na Crkveni učestvoval je u kamenu. „Kada je na Crkveni naradila slava simbola i Štefana sa sebe lanač skimata“ i Čaja počinjala sila priskla (i Štefana Turke pozvala), tada je počeo Bonda-dizajn od turških pustaka 7 ramen.“

Prestizne nagrade

Radežko Nikolic objavio je takođe, "Kanare kultura prema pravu pravu", a potom sledje: "Upravljanje životom", "Kultura i obrazovanje", "Kultura i zdravlje", "Ciklom", "Sedjeljstvo u dželu na hajdinama", i "Kultura i obrazovanje". "Dobitnik je specijalnog međunarodnog obzora", Dobitnik je specijalne Vukovre nagrade, Objektarske nagrade, Časika i drugih priznanja.

Prestine nigrade

Radejko Nikolić objavio je, tako 1979., prvu knjigu "Kameni kule prema srednjem veku" u poton sklopu "Umlazina života i znanosti". Kamenorezat Radovan Čebulja, "Seljanica duga na kamene", i "Kamene stolice" nastavio obrazac. Dobitnik je Vukovog nagrađenja. Doktorat je preuzeo Štefan Černak.

Wenjia Wu et al.

„Provo sam svratilo na grobče u vrolijim noćnim Žeokama na planini Čvrsnici sa namenom da napišem za „Čvrsnički glas“ reporata o književnostima i umjetnostima s područja Čvrsnica. To je bilo 1995. godine. Iz radio- emisije i fotografiju

Кућа Николића у Зеокама

*Николићи 1943. године (слева на десно): Радојко, Миломир, Емилија,
Премилија, Славомир, Милија*

Са друговима на Трђу јалих бораца у Чачку 1953. Стоје: Предраг Маслаћевић, Владан Мијатовић, Радојко Николић, Драган Симовић, Новица Јаковљевић, чуче: Живојин Миленковић, Обрад Каровић и Михаило Нешовић

На Принчевским осетрвима (Истамбул) јул 1966. Љубица Буба Миленковић, Стана Васиљевић, Боса и Радојко Николић

Бошко Милосављевић и Радојко Николић 1972. године

Радојко Николић, 1979.

Премијера „Камене књиže“ у Гучи: Арсен Секулић, Чедомир Недељковић, Милијан Милошевић, Радивоје Мајситоровић, Љубомир Марковић, Теодосије Вукосављевић (стюј), Радомир Андрић, Радојко Николић и Милутин Срећковић

Радојко Николић и Божосав Живковић за време Сабора у Гучи 1988.

Милутин Срећковић (стоји) и
Радојко Николић 1988.

Боса и Радојко Николић на
Хисарцуку код Милешеве 1995.

У Придворици 1996.

Бранко В. Радичевић и Радојко Николић 1995.

Миодраг Павловић и Радојко Николић у Николују 1996.

Исѣраћај у Ђензију 1998: Милован Вуловић, Драга Тадић, Боса Николић,
Милијан Милошевић, Никола Стјојић, Радојко Николић, Јовица Славковић

Радован Пойовић, Миленко Пајић, Радојко Николић, Томислав Ђурђић у
Градској библиотеци 2002.

Педесето^огодишњица майуре 2003.

Радован М. Маринковић, Владимира Димићријевић, Слободан
Обрадовић и Радојко Николић, 2003.

Садржај

Марија Орбовић: Плави дозиви Радојка Николића	5
БИБЛИОГРАФИЈА РАДОВА	
РАДОЈКА НИКОЛИЋА	11
Уводне напомене	11
Књиге	13
Посебна издања	15
Предговори, њоговори, рецензије и штекситови у зборницима и књигама других аутора	21
Периодика	26
Књижевни прилози	26
О језику	29
Педагошки штекситови	30
О надгробним споменицима	31
Каменоресци	38
„Хартијани“ споменици	40
О здесима на књигама	42
Спавановништво	43
Прикази књига	45
Новинарски и други штекситови о разним темама	47
ЛITERATURA O RADOJKU NIKOLIĆU	57
Књиге	60
Периодика	99
Посвете песника Радојку Николићу	99
Телевизијске емисије	100
Регистар имена	101
Регистар наслова листова и часописа	107
ПРИЛОЗИ	111
Милутин Срећковић: Радојко Николић	
Из рукописа „Послови и снови“	113
Драгиша Витошевић: Сељакова душа на камену . . .	132
Фото-прилози	137

Марија Орбовић
Плави дозиви Радојка Николића
Био-библиографија
Прво издање

Издавач
Градска библиотека
„Владислав Петковић Дис“
Чачак, Господар Јованова 6
www.cacak-dis.org.yu
E-mail: bdis@ptt.yu

Штампа
Графика Јуреш

Тираж 300

ISBN 978-86-83375-40-0

CIP-Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

012 Николић Р.
016:929 Николић Р.
821.163.41.09 Николић Р.

ОРБОВИЋ, Марија
Плави дозиви Радојка Николића : био-библиографија /
Марија Орбовић. - 1. изд. - Чачак : Градска библиотека
„Владислав Петковић Дис“, 2007 (Чачак : Графика Јуреш). - 150
стр. : илустр. ; 21 см. - (Едиција Завичајна библиографија ; 13)

Тираж 300. - Прилози : стр. 113-150. - Регистар.

ISBN 978-86-83375-40-0

а) Николић, Радојко (1933-2004) - Биобиблиографије
COBISS.SR-ID 145207052